

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı:315, 20 Ekim 1986

Burjuvazi, keskinleşen çelişkilerden savaş çıkararak, dışa yayılarak kaçmayı düşleyebilir. Ama bu aç tavuğun düşünde arpa görmesinden öte bir anlam taşımaz.

ARPA DÜŞLEYEDURSUNLAR

Gazetecilikte bir söz vardır. Köpek insanı ısırınca bu haber değildir, ama insan köpeği ısırmışsa bu haberdir, derler. Bu açıdan, önemli bir haberle başlayalım. Mehmet Barlas doğruya yakın bir söz etti! "Sosyal demokrasinin temel dayanağı, orta sınıf ve dar-sabit gelirli aydın kesimlerdir" dedi! (*Milliyet*, 6 Ekim 1986)

Bu söze doğruya yakın dedik çünkü, bir kez, dar-sabit gelirli olan ve sosyal demokrasiyi benimsemiş aydınlar da orta sınıfın, yani küçük burjuvazinin içindedir. İkincisi, ayrıca belirtilmediği için burada geçen "temel dayanak" yanlış da anlaşılabilir.

Sosyal demokrat partilerin sınıf karakteri burjuvadır. Batıda işçiler arasında yaygın örgütlenebildikleri durumlarda Lenin bunlara "işçi sınıfının burjuva partileri" diyor. Türkiye'de sosyal demokrasinin temel dayanağı küçük burjuvaziyse, biz de "küçük burjuvazinin burjuva partileri" diyebiliriz. Yani "temel dayanak", bir partinin sınıf karakterini değil, hangi sınıf içinde taban arayabileceğini, bulabileceğini anlatıyor.

Bu kadarcık yanlış, değil Mehmet Barlas'ta, kadı kızında bile olur deyip biz sözün esas doğru yanına dönelim. Bu söz şunu gösteriyor ki, sosyal demokrasi işçi sınıfını temel dayanakların arasına katamadığı gibi, katamadığını açıkça itiraf ediyor.

Aynı Mehmet Barlas, seçim sonuçlarını yorumlarken "Türkiye sağa kaydı" demişti. Seçimlere yanlızca burjuva partiler katılmışsa, "en sol" partinin bile, sınıf karakteri de değil, yalnızca temel dayanağı, ola ola orta sınıfsa, bu "Türkiye" birazcık (!) eksik kalmıyor mu? Demek ki seçimlere yalnızca burjuva partiler katılmış. Demek ki gerçek sol, işçi sınıfı, temel dayanak olma açısından bile seçim dışıymış.

O zaman Barlas, böyle bir seçimin, hem de ara seçimin, sonuçlarını sağa kayma diye nasıl yorumladı? Bu sorunun yanıtı haber değeri taşımıyor, çünkü köpeğin insanı ısırması gibi, burjuvazinin de böyle çarpık, yalan, hesaplı olarak sahte yorumlar yapması olağandır.

Türkiye gerçekten sağa kaymış olsaydı, burjuvazinin iç çelişkileri seçimlerden sonra yatışma yönünde ilerlerdi. Oysa ortalık hepten karıştı.

Son aylarda ANAP'ın dört yamalı bohça olduğu neredeyse unutuluyordu ki, seçim sonrasında, hem de yamaları yırtılmış olarak, deliklerle ortaya serildi. Bu arada, Özal Türkiye'de alternatifim yok diye böbürlenirken, ANAP içinde bile kendisine alternatif bulunduğu, Dalan'ın "saygıyı hiç elden bırakmadan", ama çaktırmadan kendisine alternatif olduğu sergilendi.

Bir elin beş parmağı kadar adamdan oluşan HDP'de de parmaklarla başparmak arasında kavga yürürken, DYP, seçim başarısının etkisiyle şimdilik iç sorunlardan uzak görünüyor. O hem ANAP'ın içini, hem Meclisi çorba gibi karıştırıyor. Evren'e ve hükümete restler çekiyor. Evren de "bağımsızlar"ını harekete geçirdi, Özal'a destek veriyor.

DYP'nin derdi nedir? DYP'nin derdinin demokrasi olmadığını Uğur Mumcu somut, güzel örneklerle defalarca kanıtladı. Ama iş derdinin ne olduğunu açıklamaya geldi mi Uğur Mumcu o noktada çok yetersiz kaldı. DYP'yi böyle neft yağı sürülmüş gibi aktifleştiren keskinleşmekte olan sınıf çelişkileridir, yaklaşmakta olan şiddetli sınıf savaşımının ayak sesleridir.

Nitekim geçenlerde Cindoruk bunu çok güzel dile getirdi. "Sosyalist parti kursam oyların %70'ini alırım" dedi. (*Cumhuriyet*, 4 Ekim 1986) Bırakalım bunun birçok yanlış ayrıntısını bir yana, bu öz olarak şu demektir: Türkiye'de korkunç bir sol potansiyel var.

İşte DYP'yi aktifleştiren bu "tehlikeli" durumdur.

Aynı konuşmada Cindoruk 141-142'yi kaldırmanın, bu gibi yasaklara karşı çıkmanın da zamanı gelecek, "bunları söylemiyorsak... bizim de bir tabanımız olduğu unutulmasın" dedi. Yani bu entrikacılar, şimdi tabanlarının kabul edebileceği kadar "demokratlık" yapıyorlarmış, tabanı alıştırdıkça dozunu arttıracaklarmış!

Böylece Cindoruk, "biz göründüğümüz gibi değiliz, aslında demokratız, ama ..." diye o korkunç sol potansiyele mesaj iletmeye çalışıyor. Aynı zamanda bu sözleri duyunca vidaları iyice gevşeyecek olan resmilerin kuyrukçuluğunu da bir güzel körüklüyor. Sosyal demokrat partiler de tutmadı. Demek burjuvazinin solu durdurma umuduyla kullandığı araçlarda sıra, daha bugünden, pratik olarak resmilerin kapısına kadar dayandı.

Tutmayan sosyal demokrasiye gelince. DSP, "tabandan kurulma" tantanası ardında gerçekte pek örgüt kurmama yolundan yürüdüğü için şimdilik fazla iç sorun yaşamıyor. Ama yine de, DSP'nin 43 il yöneticisinden 15'i SHP ile birliğe "evet" demiş, 17'si ise ortada görüş belirtmiş. Bu DSP'nin küçücük örgütünün bile önemli iç sorunlara gebe olduğunu gösteriyor.

Öte yandan SHP'nin içi kaynıyor. Bir dizi toplantı ve yönetimde bazı değişiklikler yapıldı. Seçim yenilgisinin nedenleri aranırken kabak, Tevfik Çavdar, Cüneyt Canver gibi SHP'nin solunda görünenlerin başına patladı. Bunda önemli payı Meclis gurubu oynadı. Böylece seçimlerde Türkiye sağa kaymadı ama SHP sağa kaydı. Ancak bu ne parti içi sorunlarını, ne halkla ilişkilerdeki sorunlarını, ne de öteki burjuva güçlerle olan çelişkilerini hafifletecektir.

Şikayetçi SHP'liler, yenilgi nedeni olarak partinin solunda görünenlerin bazı "aşırı çıkışları"nı gösterdiler. Oysa SHP'nin sorunu aşırı sol konuşmuş olmak değil, konuşma düzeyinde bile yeterince sol olamamaktı.

Şimi bazı burjuva köşe yazarları, DYP ANAP'a alternatif olamaz çünkü halk sağ siyasetlerin tutmadığını biliyor diye endişe içindedirler. Bugün Türkiye'de "alternatif" olma kavramı sol olmakla bağlanmıştır. Bu nedenle, Cindoruk "sol" görünen havalar atmakta, Özal bizim rakibimiz SHP'dir demektedir. Siyaset sahnesinde bir sağ-sol kavgası tiyatrosu oynanması ve bu tiyatroda sol rolünü oynayacak bir baş aktör bulunması burjuvazi için zorunludur.

TÜSİAD'ın hükümete yönelik yeni tutumu da burjuvazi içindeki çelişkilerin keskinleşmekte olduğunu gösterirken, öte yandan zamlar yağıyor, gecekondular yıkılıyor. Özal Velie-fendi hipodromunda yuhlandı! Burjuvazi, hem keskinleşen sınıf çelişkilerinden, hem kendi iç çelişkilerinden savaş çıkararak, dışa yayılarak kaçmayı düşleyebilir. Ama sosyal demokrasinin temel dayanakları arasında işçi sınıfının sayılmadığı bir ülkede, bu, aç tavuğun düşünde arpa görmesinden başka bir anlam taşımayacaktır.

Halit Narin bile asgari ücret artsın ve vergiden muaf olsun dedi.

BİRŞEY YAZMIYOR

Seçimlerden sonra zam yağmuru yine başladı. Bu yağmur başlamadan *Cumhuriyet* dört kişilik bir ailenin mutfak masrafı 100 bine dayandı diye yazmıştı. Artık 100 bini de fersah fersah aştı. Yemek masrafı böyle. Kira ise ücretin tümünü çoktan geride bıraktı. Sigortalı işçilerin net ortalama ücretleri 40 bin lira dolaylarındayken, iki gözlü gecekondunun kirası 50 bine vardı.

Bu durumda Türk-İş haklı olarak asgari ücretin yeniden ve erken saptanmasını istedi. Gerçekten de asgari ücret hemen yeniden saptanmalı ve bu *en az net* 200 bin TL. olmalıdır.

Halit Narin bile asgari ücretin yeniden saptanması gerekir dedi. Bunu derken, "adı üstünde asgari ücret, vergiden muaf olmalı" diye de ekledi. Böylece Halit Narin kendini ve sınıfını temize çıkarabileceğini sanıyorsa aldanıyor!

Asgari ücretin gülünç düzeyde olduğu aşikar bir gerçektir. Bunun arttırılmasını söylemek marifet değil, zira 10 bin, 20 bin arttırılırsa bu artış da en az asgari ücret kadar gülünç olacaktır. Bir ailenin yalnızca yiyeceği ve kirası 150 bin lira gerektiriyor.

Yani bir kez, Narin'in ne kadar artış düşündüğünü görelim. Bugün işçiden yana olmak için asgari ücret artsın demek yetmiyor. "Patlama"dan korkan bütün burjuvalar aynı telden çalıyor. Mutlaka Narin de, narin bir artışı savunarak işçiden yana göründeceğini sanıyor!

İkincisi, vergiden muaf asgari ücret savunurken de Narin yine işçiyi düşünmüyor. Madem ki artış zorunlu, o zaman bunu kim karşılasın, işverenler mi, yoksa onların devleti mi — Narin bunun pazarlığını yapıyor. Ve diyor, devlet aldığı vergiden vazgeçsin, o karşılasın.

Narin, "adı üstünde" asgari ücretin, adı gereği vergiden muaf olması gerektiğini şimdi mi hatırladı? Bu ücretin adı yıllardır asgari ücret ve komünistler, sarı olmayan sendikacılar yıllardır bunun böyle olması gerektiğini söylüyorlar. Narin'in ettiği bu sözle toplayabileceği tek bir puan bile yoktur!

İşçiden yana olmak için şu yaklaşımı savunmak yaşamın dayattığı bir zorunluluktur. "Asgari ücretin niteliksiz işgücü değerini yansıtması, bunun için iki çocuklu bir ailenin fiziksel ve toplumsal-kültürel tüm gereksinimlerini dikkate alması, net olarak saptanması ve tüm ücret belirlemelerinde ortak taban alınması." TKP — *İşçinin Sesi*'nin programında yazılı bu yaklaşımın bugün para olarak karşılığı ise *en az* 200 bin liradır. Narin buna ne diyor bakalım!

Bu arada Türk-İş'e bağlı sendikaların bazı şube kongrelerinde dile getirilmiş olan bir istem daha vardır. Toplu sözleşmelerin arasını kısaltmak. Ne kadar haklı bir istem! İşçiler, hükümetteki partilerin uydurduk enflasyon tahminlerini kabul etmeye mecbur mu? Yıllardır ikinci yıl için enflasyon tahminlerinin gerçekle uzak bir ilgisi bile olmuyor. Gerçeği yakından izleyebilmek için toplu sözleşmelerin arasının kısaltılması gerekiyor.

Bu ve daha saymakla bitmeyecek binlerce sorunun hepsinin sendikal alanda gelip düğümlendiği nokta Türk-İş'tir, onun neyi nasıl yapacağıdır. Tam dizi dizi kongrelerin gerçekleştiği şu sıralarda, Yol-İş Genel Sekreteri Behzat Akdoğan'ın geçenlerde *Yeni Gündem*'de yayınlanan yazısında getirdiği şu yaklaşım gerçekten çok önemlidir:

"Türk-İş'in 1986 yılında yapılacak genel kuruluna ilişkin tartışmalar bazı kişilere göre erken başladı. Ben aynı kanıda değilim. Genel Kurula ilişkin tartışmalar geç bile kaldı. Ancak, kanımca tartışılan konular yanlıştır.

"Bugün kamuoyunda genellikle tartışılan konu, yönetimde görev alacak kişilere ilişkindir. Eğer tartışma bununla sınırlı kalacaksa, gerçeken genel kurula daha çok zaman vardır. Ayrıca, sendikalar daha kendi genel kurullarını yaşayacaklardır. 1986 yılı sonunda kimin nerede olacağına ilişkin garantiler yokken, (yazının aslında yapıştırma yanlışı olduğu için anlama uygun ek yaptık — *İ.S.*) (bu doğrultu)daki tartışmaların zamanı henüz gelmemiştir.

"Ama eğer genel kurula ilişkin tartışmalar Türk-İş'in uygulaması gereken politikalar konusundaysa, bunda geç bile kalınmıştır. Bu konudaki tartışmaların hiç durmaması gerekir Türk-İş'de önemli olan kişilerin değişmesi değil, politikaların değişmesidir." (*Yol-İş* Dergisi, Temmuz-Ağustos, sayı:5, s.44)

Bugün şöyle baskı var, böyle yasak var, sendikaların eli şöyle bağlı, böyle bağlı, ama başlıbaşına bu yaklaşım sendikal hareketin ne kadar ilerlediğini gösteriyor. Demek ki burjuvazinin baskıları yasakları uzun erimde pek bir işe yaramıyor!

Sayfa: S. Günbudak

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Çelişkilerin keskinleştiğini herkes görüyor

Selam yoldaşlar,
Türkiye'de sınıf çelişkileri derinleşmekte ve keskinleşmekte, keskinleştikçe de militan eylem talepleri son haddine varmaktadır. Çelişkiler o kadar zorlayıcıdır ki yeni, yepyeni bir sınıf savaşımı tüm hızıyla kapıya dayanacaktır.

Gençlik de bu yaklaşan "dev işçi alternatifinin" farkındadır. Uzun zamandan beri demokratik istemlerini dernekler kurarak haykıran öğrenci gençlik daha geniş çaplı bir siyasal savaşımda yerini almaya hazırlanıyor. Fakat, öğrenciler arasında işçiden yana olanlar, sadece, burjuvazinin üniversite gençliğini depolitize etmek amacıyla kullandığı YÖK kurumuna karşı savaşmıyor. Kurulan dernekler içinde "sosyalizm" şarlatanlığı yapan küçük burjuva akımlarına karşı da savaşım yürüyor. İşçiden yana öğrenciler, proletaryanın zafere ulaşması için doğru bir siyaset izlenmesi gerektiğini söylüyorlar. Üniversite gençliğini sınıf savaşımından soyutlamaya çalışan, sadece dernek çatısı altında toplayıp bilinç bulandıran bu şarlatanları yaşam eninde sonunda darmadağın edecektir.

Üniversite gençliğini yozlaştırmaya çalışan, üniversiteleri kadın ticaretinden uyuşturucu dağıtımına kadar her türlü pisliğin yuvası olan birer kuruma dönüştürmeye çabalayan, bu iğrenç hareketleri çekinmeden yapan ANAP "şirketi" desteğindeki şahıslar da eninde sonunda tekmeyi yiyip uzaklaştırılacaklardır. Bundan hiç şüpheleri olmasın!

Yoldaşlar, gençliğin öteki kesimleri de boş durmuyor. Legal olanaklardan olabildiğince yararlanmaya çalışıyor. Kahvehanelerde ve çay bahçelerinde, eskisi gibi artık "rahatça" siyaset konuşabiliyor.

Bugün Türkiye'de devrimci bir sınıf savaşımının yaklaştığını göremeyen yok gibi. Hemen hemen herkesin bunun farkında olduğundan kuşkumuz olmasın. Görmezlikten gelen, çarpıtmaya çalışan veya bu yaklaşan devin hızını yavaşlatmaya çalışan burjuvazi kuyrukçusu, işbirlikçisi fırsatçılar bile 1986 yılı başlarından beri bunun farkındadırlar.

Bunun içindir ki burjuvazi iflasını çoktandır yaşadığı değer yargılarını güçlü bir propaganda ile halka tekrar "zorla" sunmaya çalışıyor. İletişim araçları bu propagandanın temelini oluşturuyor. Örneğin TRT bu işlevi iyi yerine getiriyor. TV haber bülteni normalde yarım saat ama bunun on-onbeş dakikası militarist kutlama törenleriyle veya askeri geçitlerle dolduruluyor. Nedeni ortada! Buna bir de Evren'in gezileri ekleniyor. Neredeyse İstanbul Eminönü'nde güvercinlere yem verdiği bile haber bülteninin konusu olacak!

Yoldaşlar, size bir de temmuz ayının ilk haftasında yapılan 2. Uluslararası Kartal Festivali'nden bahsetmek istiyorum.

Festivalin ilki faşizm öncesinde 1979 yılında yapılmıştı. O zamanın koşullarında, yani devrimci durumun yüksek bir aşamaya vardığı sıralarda, festival CHP'li belediye başkanı tarafından organize edilmişti. Devrimci gençler işçilerle elele bu festivale katkıda bulunmak için yürekten çalışmışlardı ve festivale CHP değil devrimciler damgayı basmışlardı. Katılım yüksek olmuştu. Özellikle Cevizli tekel işçileri yoğun olarak katılmışlardı.

Elbette o günkü koşullarla bugünün koşulları kesinlikle kıyaslanamaz. Bir kez, 7 sene sonra ikincisi yapılan festivalin hazırlayıcısı ANAP'lı belediye başkanıydı. Bugünün koşullarında, bu partiye bağlı festival komitesinin hazırladığı bir festival programı nasıl olabilirdi? Kuşkusuz bu soruya cevap verebilmek için müneccim olmak gerekmez. Birinciye bağlı olarak ikincisi, festivale konan sansürdür. Daha fazla örnek vermeye gerek yok. Benim esas üzerinde durmak istediğim nokta bu sene yapılan festivale katılım ve festivalin havasıdır.

Bir hafta süren festivalin programı içinde halk oyunları, çeşitli dalda müzik yarışmaları, tiyatro gösterileri ve sergiler yer aldı. Bu festival için yapılan harcamaları halka ödetmek amacını güden festival komitesi bu kararından son anda vazgeçti! Niye diye sormak gerekiyor. Akla ilk gelen halkın tepkisi ya da katılımının az olacağı korkusu oluyor. İkinci olarak da ANAP'ın Kartal'daki itibarının (!) düşmesinden korkulmuş olabilir. Ama festivalin kendisi Kartal halkının ANAP'a nefretini gösterdi.

Pendik'te açık havada yapılan gösteri öncesinde belediye başkanı festivali açış konuşması yaptı. Konuşmasını bitirdiğinde çok alkıştan kulaklarının sağır olacağını düşleyen saygıdeğer (!) ANAP'lı belediye başkanı, "yuh" sesleri nedeniyle konuşmasını bitiremedi. Başka yerlere de gitmesi gerektiğini özür olarak belirttikten sonra meydandan apar topar "kaçtı". Halk nedense ondan sonra alkışı bastı. Herhalde başkanın gidişine memnundular! Halk oyunları gösterisi sırasında ise oraya sokulan "moda gösterisi" biraz uzun sürünce halk ANAP'a lanet yağdırmaya başladı.

Evet yoldaşlar, Türkiye'de yasaklar halen sürüyor ama Türkiye halkı bu yasaklar zincirini kırmaya, her gün kırmaya devam ediyor.

Kartal festivalinde, 7 sene önce atılan devrimci belgiler yoktu ama bu festival de halkın ANAP'a nefretini yansıtan siyasal bir platform oldu.

Evet yoldaşlar, Türkiye bugün gerçekten çelişkileri tüm çıplaklığıyla yaşıyor. Partimizi işçi sınıfı içinde örgütlemeye özen gösterelim. Sınıf savaşımı tüm hızıyla kapıya dayandığı zaman kapıyı açacak anahtarı elimizde bulunduralım.

Özgür Yayla

PİR işçinin sesi olmaya devam edecektir

Değerli yoldaşlar,
Bilindiği gibi, Paris İşçi Radyosu (PİR) yayın yaptığı radyo istasyonunu polisin kapatması sonucu yayınlarına ara vermek zorunda kalmıştı. Bu dönem süresince açılan bağış ve imza kampanyaları işçilerden ve emekçilerden geniş destek gördü. Edilen telefonlarda sorulan sorular hep PİR'in ne zaman açılacağıydı. Çünkü PİR Paris'te yaşayan işçi ve emekçilerin günlük yaşamlarının bir parçası olmuş, onların istemlerini sürekli canlı bir şekilde dile getirmişti. Kısacası onların sesi, kulağı olmuştu.

Ayrıca bu dönem içinde yapılan seçimlerle Fransa'da iktidara gelen sağ hükümet, göçmen emekçiler aleyhinde yeni yasa tasarılarını gündeme getirdi ve yasallaştırdı. Böyle bir dönemde göçmen işçi ve emekçilerin sesini yükseltmek, istemlerini daha canlı tutmak ve getirilen yasalara karşı çıkmak daha da gerekliydi.

Bütün bunların sonucunda PİR'in eksikliği hissedilir olmuştu ve boşluğun en kısa zamanda doldurulması gerekiyordu. Bunun için açılan bağış kampanyası olumlu sonuç verdi. PİR'in ilk yayın ayının mali giderleri PİR dinleyicilerinin bağışlarıyla karşılandı ve ağustos ayında PİR işçilere, emekçilere yeniden seslenmeye başladı.

Demokrasi mücadelesinin giderek daha acilleştiği ve özellikle göçmen işçi ve emekçilerin haklarının sürekli kısıtlandığı bugün, kitle iletişim araçlarının Avrupa'da da önemli bir rolü vardır. Bu araçlar olabilen en geniş şekilde kullanılmalıdır. PİR yerel düzeyde de olsa bunun güzel bir örneği olmuştur ve olmaya devam edecektir. Bugün PİR işçilerin, emekçilerin eseri, onların sesi olmuştur ve olmaya devam edecektir.

Yoldaşça selamlarımla.

Z. Çakır

Seçimler ve burjuvazinin açmazı

Yoldaşlar,
28 Eylül seçimleri Türkiye'de seçimlerden çok daha önceleri görülen bir gerçeği daha çok açığa çıkarmış bulunuyor: İşçi sınıfının burjuva partilerine fazla güveni yok.

Bir sosyal demokrat parti yetmedi, ikincisini kurdular. Fakat bu ikinci partinin de işçileri aldatmaya gücü yetmedi. Ara seçimler bu gerçeği çok iyi gösteriyor. Seçim sonuçlarının gösterdiği bir diğer durum ise, burjuvazinin kısır bir döngü içerisine girdiğidir: Sınıf mücadelesi giderek yükselmekte. Bu gelişmeyi durdurmak, başka bir deyişle ertelemek için kurulan sosyal demokrat partiler de yetmezken, öte yandan yeni bir faşist darbe yapmaları biraz olanaksız görünmekte. (Tabii burjuva düzeni daha fazla tehlikeye girerse ileride bunu yapmaktan da kaçınmazlar.)

2.10.86 tarihli *Hürriyet* gazetesinde Aybar, sosyalist bir partinin zorunlu bir hale geldiğini söylüyor. Aybar'ın bu sözlerinden anlaşıldığına göre, burjuvazi bu sefer de kendi yasaları çerçevesinde kurulacak sosyalist bir partiyi, oluşacak yeni bir devrimci durum sırasında işçi sınıfının eylemlerini yanlış bir yöne akıtmak için kullanmaya çalışacak.

Aybar gibilerinin anlayıp da anlamazlıktan geldiği bir gerçek var: İşçi sınıfının, burjuva yasalarının izni çerçevesinde kurulacak bir partiye gereksinimi yok. İşçi sınıfının gerçek bir komünist partisine gereksinimi var. Bu parti de Türkiye Komünist Partisi — *İşçinin Sesi*'dir.

Devrimci selamlar.

Selim Doğan, Norveç

Reykjavik'te yapılan Sovyet-ABD zirvesine ABD eli boş geldi.

ZİRVENİN ARDINDAN

Sovyetler Birliği-ABD zirve toplantısı 11-12 Ekim tarihlerinde, Izlanda'nın başkenti Reykjavik'te yapıldı. Toplantıda nükleer silahların kontrolü ve güvenlik, bölgesel sorunlar, insan hakları ve Sovyetler Birliği-ABD ilişkileri görüşüldü.

Dünya kamuoyu, Sovyetler Birliği ve ABD zirve toplantısının 11-12 Ekim'de Izlanda'nın başkenti Reykjavik'te yapılacağını 30 Eylül'de öğrendi. Gorbaçof yoldaş, bu tarihten 11 gün önce 19 Eylül'de Reagan'a gönderdiği mektupta Reykjavik ya da Londra'da bir mini-zirve toplantısı önermişti. Reagan Reykjavik'te yapılmasını kabul etti.

Reagan Reykjavik'e perşembe günü geldi ve toplantıya ev sahipliği yaptı. Gorbaçof yoldaş da cuma günü geldi. Zirve toplatısına, Gorbaçof, Şevardnadze yoldaşların, Reagan ve Shultz'un dışında üst düzeyde temsilciler katıldı.İki çalışma gurubu oluşturuldu. Bir gurup nükleer silahların kontrolü ve güvenlik, diğer gurup ise Afganistan, Afrika, Latin Amerika ve Ortadoğu'yu da içeren bölgesel sorunları ve insan hakları konusunu, cumartesi gecesi sabaha kadar görüştü. Bu guruplar pazar günkü oturuma rapor getirdiler.

Pazar sabahı yapılan üçüncü oturumun başında Shultz'un deyimiyle "nefes kesici" ilerlemeler kaydedildi. Ne var ki sonunda anlaşma sağlanamadı. Toplantı önceden planlanan üç oturumun dışında bir oturum uzatıldı. Ancak bu son oturumda da ABD'nin Yıldız Savaşları (Star Wars) programı üzerinde uzlaşmaya varılamadığından, zirve toplantısı pazar akşamı diğer uzlaşılan konuları da masada bırakarak dağıldı.

Gorbaçof yoldaş, orta menzilli füzeler, uzun menzilli stratejik silahlar ve uzay savunmasına ilişkin çeşitli önerilerle gitmişti. Bazı konularda anlaşma sağlandı. Kısa menzilli füzeler dondurulacak, indirimi daha sonra görüşülecek, Avrupa'daki Cruise, Pershing-2, SS-20, vb. uzun menzilli füzeler sökülecek, sadece Sovyetler Birliği Asya'da, ABD Amerika'da 100 tane savaşbaşlığı bulunduracak, nükleer silahların denemelerini sınırlandırmak üzere görüşmeler başlayacak, stratejik silahların sayısı azaltılacaktı.

Yıldız Savaşları konusunda anlaşma sağlanamadı. Bilindiği gibi bu nükleer füzelere karşı koruyucu bir şemsiyedir. Kendini koruyarak karşı tarafa saldırmak çok daha elverişli olduğundan aynısı karşı tarafta da yoksa, gerçekte saldırgan bir şemsiyedir.

Gorbaçof yoldaş tüm öteki konuları, Yıldız Savaşları projesinin 10 yıl yalnızca laboratuvar araştırması aşamasında sürdürülmesi koşuluna bağladı.Bunda da haklıydı. Şöyle ki:

İki ülke arasında imzalanmış ve hali hazırda yürürlükte olan Anti-Balistik Füzeler anlaşması vardır.Reykjavik'te iki ülke de bu anlaşmanın 10 yıl daha uzatılmasında anlaştı.

Bu anlaşmaya göre yeni teknolojiler araştırılabilir ama tam geliştirilemez ve kullanıma sokulamaz. Eskiden ABD de kabul etmiştir ki ' "tam geliştirilemez" sözü, laboratuvar araştırması dışındaki denemeler yapılamaz anlamına geliyor. Şimdi ABD bunu kabul etmiyor. İlle de deneyeceğim diye tutturuyor.

Öte yandan ABD, iki ülkenin de tüm balistik füzeleri kaldırmasını, buna karşılık Yıldız Savaşları şemsiyesinin 10 yıl kullanıma sokulmamasını önerdi. Gorbaçof yoldaş bunu kabul etmedi.

Gorbaçof yoldaş, Reykjavik'ten ayrılmadan, dünyanın 350 basın mensubunun katıldığı bir basın toplantısı yaptı. Bu toplantıda, Amerikalıların zirve toplantısına eli boş geldiklerini ve Yıldız Savaşları projesinden taviz vermemekle, uzlaşmaya varılmasını engellediklerini açıkladı. Pazartesi akşamı Amerikan televizyonunda konuşan Reagan ise uzlaşmaya varılamamasının suçunu Sovyetler Birliği'ne attı. Reagan, projenin ABD'nin sigortası olduğunu, bu yüzden de bu konuda taviz vermemekte haklı olduğunu açıkladı.

İki liderin konuşmalarının dışında Sovyet ve Amerikan diplomatları yoğun bir propaganda kampanyası başlattılar. Sovyet diplomatları, Sovyetler'in öneri paketini sosyalist ülkelere ve kapitalist ülkelere anlatıyorlar. Amerikan diplomatları da Yıldız Savaşları projesinden taviz veremeyeceklerini anlatıyorlar.

En son, Sovyetler Birliği'nin Cenevre'deki silahsızlanma görüşmelerinin sözcüsü Victor Karpov, İngiltre Başbakanı Thatcher'la yaptığı görüşmeden sonra Londra'da bir basın toplantısı yaptı. Bu basın toplantısında, Avrupa'daki orta menzilli füzelerin Yıldız Savaşları projesine bağlanmadan görüşülebileceğini ima etti. Böylece Sovyetler Birliği'nin Reykjavik'teki tutumundan taviz verebileceğini ima etmiş oldu. Aynı gün Shultz ise Şevardnadze yoldaşla kasım ayında Viyana'da görüşme istediğini açıkladı.

Batılı basının ve gözlemcilerin bile açıktan söyledikleri bir gerçek var. Reykjavik'te, gerek nükleer silahların indiriminde, gerekse öteki konularda tavizleri Sovyetler Birliği vermiştir. ABD, Gorbaçof yoldaşın deyimiyle, Reykjavik'e "eli boş" gitmiştir.

Bugün Sovyetler Birliği, ABD'ye göre ekonomik olarak zayıftır, teknolojik olarak geridir. Sovyetler Birliği silahlanma yarışını durdurarak ya da yavaşlatarak hem bu alana ayırdığı parayı ekonominin diğer alanlarına, yüksek teknolojiye ayırabilecek, hem de geri olduğu ileri kapitalist ülkelerden yüksek teknolojiyi satın almanın koşullarını yaratmış olacak. Sovyetler Birliği bu gibi nedenlerle en çok taviz veren taraf oluyor.

Doğrudur, bugün ABD ekonomik ve teknolojik olarak Sovyetler Birliği'nden güçlüdür. Ama sosyalist sistemle kapitalist sistem arasındaki dengeyi, sadece Sovyetler Birliği ve ABD'nin ekonomik düzeylerine bağlamak doğru değildir.

İki sistem arasındaki çelişki dünya devrim süreci içinde sosyaist sistemin ekonomik ve kültürel gelişmesi, zayıf halkalarda gerçekleşecek devrimlerle beslenmesi yoluyla çözülebilir. Sorunu salt Sovyetler Birliği ve ABD ekonomilerine indirgemek istenilen sonucu vermez.

Dünya devrimi ufkunu bir yana bırakıp, ekonomik ve teknolojik olarak ileri olan ABD'ye verilecek tavizlerle sağlanacak geçici "barış" koşulları ABD ekonomisinin de hızla gelişmesine şans tanıyor. Ve işler daha da büyük tavizler gerektiren bir kısır döngüye giriyor.

ABD Sovyetler'le insan hakları konusunu utanmadan masaya getiriyor ama kendisi, belki kendi ülkesinde daha az olmak koşuluyla, tüm dünyada insan haklarını ayaklar altına alıyor ve bu sayede gelişiyor. Buna karşı getirilen ve dünya devrimi açısından üretilmeyen her çözüm yenilgiye mahkumdur. Dünya devrimi karşısında ise emperyalizm yenilgiye mahkumdur. Sovyetler en güçlü dayanağına sırt çevirerek, bu görüşmelerdeki pazarlık gücünü de kendi eliyle azaltıyor.

A. Fırat

Biz söyleyince anti-Sovyetizm demişlerdi.

Sovyet yetkili anti-Sovyet mi?

Reykjavik zirve toplantısı öncesinde, Sovyetler Birliği yetkilileri bir basın toplantısı düzenledi. SBKP Merkez Komitesi üyesi Nikolai Şişkin yoldaş, bu basın toplantısına başkanlık etti. Sovyet basın sözcüsü Gennadi Gerasimov yoldaş da şu açıklamaları yaptı:

"Tüm dış siyaset içteki durumun bir yansımasıdır. Bu bizde de böyledir. Sovyetler Birliği'ndeki reformları ve demokratikleşmeyi anlamak önemlidir.

"Hali hazırda şu önemli gelişmeleri duymuş olabilirsiniz: Rasputin hakkında bir roman olan *Pozhar*'ın (Ateş) basıldığını,, Ahmatova'nın, toplumumuzun oldukça acı sorunlarını, Kirov'a suikastı konu alan şiirlerinin basıldığını. Kamuoyunun görüşünü alıp Sibirya'daki nehirlerin yataklarını tersine çevirme projesinin durdurulduğunu..." (*The Times*, 11 Ekim 1986)

Böylece Sovyet yetkilileri, Sovyet toplumunun yeterince demokratik olmadığını, demokratikleşmenin yürüdüğünü söylüyorlardı.

Bize kalırsa bu gibi sözler bu kez de bir başka savrulma taşıyor, kapitalist dünyayla, burjuva demokrasisiyle karşılaştırma yapılıyor, burjuva devletlere hoş görünmeye çalışılıyor. Ama bunu bir yana bırakalım.

Eski sayılarımızda ve yayınlarımızda, Sovyetler Birliği'ndeki eksiklere değindik, yapıcı eleştirilerimizi yaptık. Bu arada Sovyetler'in demokratikleşme ihtiyacını vurguladık. Bundan sonrada aynı yaklaşımı sürdüreceğiz.

Şimdi, yapıcı eleştirilerimizden dolayı o zamanlar bizi "anti-Sovyet" olmakla suçlayan resmilere soruyoruz:

Reykjavik'te Sovyetler Birliği'ndeki eski tutumları eleştiren, ülkenin tam demokratik olmadığını hem de biraz özür dilercesine açıklayan SBKP üst düzey yetkilileri sizce anti-Sovyet midir?

Kürt ulusunun ayrılma hakkını tanımayan hiçbir güç, bırakın devrimci olmayı, demokrat bile sayılamaz. Bu hakkı tanımak, savunmak ve onun için mücadele etmek demokratikliğin önemli bir ölçütüdür. Öte yandan, ayrılma hakkını tanımadan barışçı da olunamaz. Halkların istemleri hiçe sayılarak zorbalıkla çizilmiş siyasal sınırlar temelinde barış sağlanamaz.

Süleyman Sakallı

Resmi TKP devrim c ph sinden ayrılma hakkını kullandı

Kürt sorunu resmi TKP'nin oportünist-reformist politikasının, yıllar boyu en çarpıcı olarak ortaya çıktığı bir alan olmuştur. Aynı oportünist-reformist çizginin yine çarpıcı olarak ortaya serildiği bir başka kilit konu da "cephe" sorunudur. Resmi TKP'nin resmi yayın organı *Atılım*'ın 15 Ağustos tarihli sayısındaki "Kürt halkının kurtuluş yolu" başlıklı yazı bu iki konuya birlikte değiniyor olması ve aynı oportünist tutumun nasıl sürdürüldüğünü göstermesi nedeniyle ilgi çekicidir. Kürt sorununun, yalnızca Türkiye Kürdistanı'na baskı açısından değil Türkiye'nin Ortadoğu'ya yö ik yayılmacılığı açısından da gündemde olduğu şu sıralarda, resmilerin Kürt sorununa ilişkin, bugün eskisinden daha da kuyrukçu olan konumunu vurgulamakta büyük yarar vardır.

Resmi TKP uzun yıllar Kürt sorununda ayrılma hakkını açıkça reddeden şövenist bir tutum izledi. Kürt ulusunun ayrılma hakkını, "bugünün sorunu değildir" diyerek rafa kaldırdı. Kürt ulusal sorununu, ayrı devlet kurma hakkını içermeyen bir "eşit haklar" sorunu olarak ele aldı ve bu tutumun tek "gerçekçi" tutum olduğunu ileri sürdü. Neden gerçekçi? Bağlaşıklık yapılmak istenen güçler ayrılma hakkını tanımaya yanaşmadığı için ve bu güçlerle bağlaşıklık yapmak ayrılma hakkı gibi "ikincil" bir konuda ısrar etmekten çok daha önemli görüldüğü için tabii. Bu güçlerle bağlaşıklık uğruna ayrılma hakkını ileri bir tarihe bırakmak hiç de kötü bir pazarlık sayılmıyordu. Yeter ki "ulusal" burjuvaziyi ürkütmeyelim!

O tarihte biz bu oportünist tutuma karşı eleştirimizi şöyle dile getirmiştik:

"*Ayrılma hakkı ya da başka bir deyişle ayrılma özgürlüğü egemen ulus şövenizmine karşı savaşın temel taşıdır.* Lenin ve Stalin, ayrılma hakkını savunmayı her zaman ulusal programın başına almışlar, bunu özellikle vurgulamışlardır. Çünkü, birliğe giden yol bu hakkı savunmaktan geçer.

"Ayrılma hakkını açıkça, ikircimsiz savunmak gerekir. Çünkü, genel olarak ulusların *"eşit haklara sahip olmasını savunmak" ayrılma hakkını savunmak anlamına gelmez.* Burada liberal burjuvaziyle komünistleri ayıran ince bir çizgi vardır. Lenin şöyle diyor:

" '... Ezilen ulusların kurtuluşu politik alanda çifte bir dönüşümü içerir: 1. Ulusların tam eşitliği. Bu... belli bir devletin içinde olup bitene ilişkindir. 2. Politik ayrılma özgürlüğü. Bu devlet sınırlarının ayrılmasına ilişkindir.' θ

"Açıkça görüldüğü gibi, *varolan devlet sınırlarını hiç söz konusu etmeden de uluslara eşit haklar verilmesi, kardeşçe yaşamaları, baskıların kalkması vb. savunulabilir.* Ne var ki, *devlet sınırlarını söz konusu etmeden* (ayrılma hakkını en başta savunmadan) *yapılacak her türlü propaganda, burjuva ulusçuluğundan öteye geçmiş olmaz.* Lenin şöyle diyor:

" '... yalnız ulusların genel olarak eşitliği değil (bunu Kokoşkinler de destekliyor) fakat aynı zamanda uluslara yazgılarını belirleme hakkı.'

"Ve yine:

" '... bütün uluslara, yalnız genel olarak eşit haklar tanımak değil, aynı zamanda devlet konusunda da eşit haklar, yani yazgısını belirleme, ayrılma hakkı tanımak.'

"Buraya kadar söylediklerimizden şu sonuç çıkıyor: Ayrılma özgürlüğünü kayıtsız şartsız savunmadan, uluslara eşit haklar savaşımından söz etmek bir aldatmacadan öteye geçemez. Çünkü, devlet sınırlarını, ayrı devlet kurabilme *hakkını* söz konusu etmeyen *eşit* hakları liberal burjuvazi de benimseyebilir. Liberal burjuvazinin benimseyip benimsememesi açısından yapılan değerlendirmelere göre de çok *'gerçekçi'* bir hedeftir. Ama ne yazık ki bu tür bir hedef ileri sürerek ezilen ulus emekçileriyle, ulusal hareketiyle değil, ancak liberal burjuvazi ile cephe kurulabilir." (S. Sakallı, *Kürt Sorunu*, S.80-81)

Ulusal sorun üstüne yapılan tartışmalar siyasal hareketleri, ayrılma, ayrı devlet kurma hakkını tanıyorum demeden, sözde bile devrimcilik yapamaz duruma getirince, resmi TKP tipik bir pişkinlikle "biz ayrılma hakkını zaten hep savunuyorduk" diyerek işin içinden sıyrılma yoluna saptı. Böylece lafta ayrılma hakkını savunmaya başladı.

Başladı ama ne değişti? Bunun için *Atılım*'a bakalım. *Atılım*'daki yazı şöyle başlıyor:

"Kürt sorununun dile getirilmesini rejim karşıtlarının birlik çabalarının karşısına koymak, sorunun dile getirilmesinin oluşturulması gereken geniş birliği daraltacağını söylemek doğru mudur?

"Durum, bu soruyu 'doğru' ya da 'yanlış' diye yanıtlayamayacağımız kadar karmaşıktır." (*Atılım*, 15 Ağustos 1986)

Yani, yukarı tükürse bıyık, aşağı tükürse sakal. Bağlaşıklık için davetiye çıkardıkları DYP, DSP, SHP gibi "güçlerin" ayrılma hakkının a'sını bile ağızlarına almak istemediği apaçık ortadayken "Kürt sorununun dile getirilmesini" de içeren bir temelde bunlarla birlik yapmak mümkündür deseler olmuyor. Birlik yapmak mümkün değildir deseler hiç olmuyor. Çünkü bu onların temel politikası. Öyleyse, ne evet ne hayır diyecekler elbette. En uygun politik laf da tabii ki "bu iş çok karmaşıktır" olacak!

Atılım böyle bir açılış yaparak Kürt sorunundaki tutumlarını basitçe, herkesin anlayacağı bir dille öğrenmek isteyenlere, "bu iş o kadar basit değildir ha!" diye tepeden bir gözdağı verdikten sonra esas konuya giriyor. Ancak, önce ayrılma hakkını tanımayan güçlere küçük bir akıl vererek işe başlıyor. Şöyle:

"Bugün rejim karşıtı güçler arasında programlarında Kürt ulusuna kendi kaderini tayin hakkını tanımayan, bunu reddeden, hatta Kürtlerin ayrı bir ulus olduğu gerçeğini bile kabul etmeyen, ya da Türkiye'de Kürtlerin de yaşadığını açıkça ifade edemeyen çevreler vardır. Gerçekte böylesi tutumları, bu güçlerin gelecekte milyonlarca Kürt emekçisinin desteğini almalarının önünde engel oluşturuyor." (*agy*)

Böylece, hep birlikte öğreniyoruz ki, "Türkiye'de Kürtlerin de yaşadığını *açıkça ifade edemeyen*" (etmeyen değil, *edemeyen*) bu çevreler aslında bindikleri dalı kesiyorlarmış da farkında değillermiş. Resmi TKP bu çevrelerin çıkarının nerede olduğunu bu kadar iyi görüyor da her nedense kendileri göremiyor. Siyasetin ne olduğunu azıcık da olsa bilen hiç kimse, *Atılım*'ın söz konusu ettiği bu güçlerin bu kadar saf olduğuna inanacak kadar saf değildir.

Ağızdaki bakla nedir?

Atılım'ın ağzındaki baklanın ne olduğu bellidir. Bunu yine kendi ağızlarından görelim. Şöyle diyorlar:

"Şimdi Komünist Partisi'nin önünde Kürt ulusal sorunu da içinde demokrasiye ilişkin her konuda rejim karşıtı olan *en geniş demokrasi güçlerinin birliğine katkıda bulunmak* gibi belirleyici önem taşıyan bir ödev duruyor. Böyle bir birliği gerçekleştirmek için, bütün öteki demokratik karakterdeki görevlerde olduğu gibi ulusal sorunda da öteki demokrasi isteyen güçlerin bizim programımızdaki çözüm yolunu kabul edip etmediklerine bakmak doğru olmayacaktır. Onların Evren-Özal yönetiminin programını kabul edip etmediğine bakmak, bu programın reddi temelinde birliğe yönelmek tek sonuç alıcı yol olacaktır.

"Çünkü, soruyu gelecekte değil bugün, genel olarak değil içinde yaşadığımız koşullarda, tüm burjuvazinin değil Evren-Özal rejiminin Kürt ulusu karşısındaki tutumuyla, bu tutuma karşı çıkan güçler arasındaki çelişkiyi hesaba katarak yanıtlamalıyız. Bunlar hesaba katıldığı zaman rejimin Kürdistan'da tehlikeli ve barbarca sürdürdüğü politikaya karşı olan güçlerin, bizim gibi Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkını tanıyan güçlerden, Kürt ulusal sorunu "doğu sorunu" olarak adlandıran burjuva muhalefet çevrelerine kadar geniş olduğu kendiliğinden anlaşılır. Rejimin Türkiye Kürdistanı'ndaki politikasına şu ya da bu ölçüde süren muhalefetin, Kürdistan'daki yığınların baskısıyla daha da artma potansiyeli taşıdığı da ayrı bir gerçek olarak ortaya çıkıyor.

"TKP'nin Barış ve Ulusal Demokrasi Programı'nda Türkiye Kürdistanı'na ilişkin talepleri, bu geniş çevrelerin Kürt ulusal sorununun köklü bir çözümünün koşullarını hazırlayacak olan somut bir platform, kurtuluş için tek yol olan birliğe inananlar için bir dayanaktır. Barış ve Ulusal Demokrasi Programı neleri amaçlıyor?

"Kürtler üzerindeki baskılara derhal son verilmesi, Kürtçeye konan yasağın kaldırılması, Kürt ulusunun varlığının ve anayasal hak eşitliğinin tanınması; Kürtlerin kendi görüş ve isteklerini özgürce dile getirebilmesini; Kürt halkına kendi dilinde yayın ve eğitim hakkının sağlanması; Kürt dilinin devlet dairelerinde serbestçe kullanılması, askerlikte, öteki devlet görevlerinde, rütbe ve tayin işlemlerinde Kürt kökenlilere uygulanan her tür ayırımcılığa son verilmesi; Kürt kentlerinin ve köylerinin gerilikten kurtarılması için öncelikli, ivedi bir bölgesel kalkınma programının yaşama geçirilmesi; topraksızlıktan en büyük zararı gören, sıkıntıyı çeken Kürt köylüleri için bir toprak reformu yapılması." (*agy*) (abç)

Atılım'ın yazısından aktardığımız bu uzun bölüm ve özellikle son paragrafta, "TKP'nin Barış ve Ulusal Demokrasi Programı" başlığı altında sıralanan "istemler", bütün cilasına karşın resmi TKP'nin Kürt sorunundaki temel tutumunda bir değişiklik olmadığını gösteriyor: Bağlaşıklık yapmak istedikleri güçler ayrılma hakkını tanımaya yanaşmadıkları için bu temel noktayı rafa kaldırmak. Durum böyleyken, yani pratikte ayrılma hakkını tanımayıp bunun için en ufak bir çaba göstermezken lafta "biz ayrılma hakkını savunuyoruz" demek göz boyamaktan başka bir anlam taşımaz.

Resmi TKP oportünist anlayışını Barış ve Ulusal Demokrasi Programı'yle iyice derinleştirmiştir. Örneğin *Atılım*'ın aynı sayısındaki başyazısında bu anlayış şöyle dile getiriliyor:

"O nedenle sorun, devrimci güçlerin programları mı esas alınacaktır, yoksa devrimci olmayan güçlerin programları mı esas alınacaktır,sorusu değildir. Sorun, bugünkü gidişe karşı olan bütün güçlerin üzerinde birleşebileceği bir programın esas alınmasının başarılıp başarılamayacağıdır. İşte bizim Barış ve Demokrasi Programımız bu anlayışın ifadesidir." (*agy*)

Açıkça görülüyor ki bu anlayış, "devrimci olan ve olmayan" güçlerin asgari müştereklerde anlaşmasını herşeyin üstünde tutan bir anlayıştır. Aynı yazıda geçen şu cümleler gerçekten çarpıcıdır: "Özlenen değil, gerçekleştirilebilir hedefleri içeren bir değişiklik anlayışında birleşmek", ... "... Kürt halkının varlığının tanınması gibi." Geçenlerde Özal, bir Yunan gazetesine verdiği demeçte Kürtlerin varlığını, hatta efendiliğini kabul etti. Şimdi resmilerin onu da cepheye almayı düşünmeleri gerekmez mi?

Kürt ulusunun ayrılma hakkını tanımak Türkiye'de devrim ve demokrasi mücadelesinin kilit bir sorunudur. Çünkü bu hakkı tanımayan hiçbir güç bırakın devrimci olmayı, demokratik bile sayılamaz. Bu hakkı tanımak, savunmak ve onun için mücadele etmek demokratikliğin ölçütüdür. Bu nedenle, ayrılma hakkını rafa kaldıran bir platformda yapılan bir birlik demokratik güçlerin birliği olamaz!

Öte yandan, ayrılma hakkını tanımadan barışçı da olunamaz. Halkların istemleri hiçe sayılarak zorbalıkla çizilmiş siyasal sınırlar temelinde barış sağlanamaz. Böyle bir barış kalıcı, demokratik bir barış değildir.

İşte Kürt ulusuna ayrılma hakkı böyle kilit bir önem taşıyor. Resmi TKP ise bu hakkı, burjuvazi ile işbirliği yapma uğruna rafa kaldırarak bir "Barış ve Ulusal Demokrasi Programı" sunuyor. Böyle bir program ne barışçıdır ne de demokratiktir. Türkiye işçi sınıfının bu tür göz boyamalara karnı toktur.

Yapan faşistler, yapılmasına göz yuman Ecevit!

Türkiye devleti, Türkiye Kürdistanı'nda yaşayan Kürt halkına karşı sürekli bir sömürgeci savaş yürütmekte, Irak Kürdistanı'na karşı ise zaman zaman yayılmacı seferler düzenlemektedir. Bu azılı gerici, yayılmacı uygulamalar karşısında sosyal demokratlar ne yapıyorlar?

DSP "Kürtler de Türktür" derken, SHP'de Tevfik Çavdar, son Irak operasyonuna yalnızca biçim açısından ufak bir eleştiri yönelttiği için ürkütücü derecede "sol" bulunup işinden uzaklaştırıldı. Yani sosyal demokratların, bırakalım "sosyal"liği, sosyal olmayan demokrat bile olmadıkları, şövenist liberallikten öteye geçemedikleri apaçık bir gerçektir.

Ancak bu yeni bir gerçek de değildir. Örneğin şu sıralarda 8. yıldönümü olan Kahramanmaraş kıyımında sosyal demokrasinin oynadığı rolü unutmuş değiliz. Bu lanet rolü *İşçinin Sesi* daha o zaman sergilemiş, hem sosyal demokrasinin, hem oportünizmin işlevini açık etmişti.

İşçinin Sesi'nin 14 Temmuz 1979 tarihli 99. sayısında Süleyman Sakalı yoldaşımızın, "Kahramanmaraş'ta Kürtleri faşistlere kim kırdırdı?" sorusunu yanıtlayan yazısını, hele ki Ecevit'in yine piyasaya döküldüğü şu sıralarda yeniden basmakta büyük yarar vardır.

Kahramanmaraş'ta Kürtleri faşistlere kim kırdırdı?

Türkiye burjuvazisinin Kürdista politikası, onun kendi sınıf çıkarlarını nasıl her zaman *bilinçle* ve şaşmadan savunduğunu gösteren bir ayna olmuştur. Hangi kılıfa girerse girsin, hangi posta bürünürse bürünsün burjuvazinin Kürdistan politikası değişmemiştir.

18 aylık "özgürlükçü" Ecevit hükümeti döneminde, Kahramanmaraş olayları öncesindeki ve sonrasındaki gelişmeler, liberal burjuvazinin bu *bilinçli* sınıf politikasından şaşmadığını bir kez daha gösterdi.

Oportünistler göz boyamaya çalışıyor

Oportünistler bu gerçeği her zaman çarpıttılar. "Liberal" hükümetler dönemindeki politikayı "istemeden boyun eğme", bir "yanılgı" olarak göstermeye çalıştılar. Eleştirileri ise bir "dost eleştirisi"nin ötesine geçmedi. Bunun en çarpıcı örneğini Kahramanmaraş olayları ve ardından gelen sıkıyönetim üzerine yazılanlarda gördük.

Kahramanmaraş olaylarından, bu faşist kıyımın *en başta ve herşeyden önce* Türkiye Kürdistanı'nda ortaya çıktığına tek kelimeyle bile değinmeden söz eden bazı yayınlarda, CHP hükümetinin demokratik hak ve özgürlükleri korumak için bir 'çırpınış' içinde olduğu ileri sürüldü. Hükümetin olanı biteni çok iyi bildiği apaçık ortadayken, "Ecevit bunları biliyor mu? Bilmiyorsa 'devletin istihbarat örgütleri' niçin haber vermiyor? Verdiyse Başbakan ne yapmayı düşünüyor?" gibi abes şeyler yazıldı. İçişleri bakanının "sol tahrik vardır" sözleri kınanarak, "Yanılgı böylece sürüp gitti. Sosyal demokrasinin tarihsel yanılgısı bir kez daha tekrarlandı" dendi. Olayların gerçek niteliği, sınıf özü bulandırıldı.

Genel olarak her alanda sosyal demokrasi için söz konusu olan bir "yanılgı" değil, tam tersine, bilinçli sınıf politikasının uygulanmasıdır. Tarihte her zaman böyle olmuştur. Avrupa'da defalarca devrime ihanet ederken, komünistleri kurşuna dizerken sosyal-demokrasi bir *yanlışlık* yapmıyor, bilinçli bir sınıf politikası uyguluyordu. Türkiye'nin özel koşulları bu temel doğruyu değiştirmiyor. Ecevit hükümetinin Kürdistan politikası, Kahramanmaraş olayları bunu apaçık gözler önüne seren bir örnektir. Oportünistlerin bulandırmaya çabaladığı bu konuyu açmak gerekiyor.

Kıyım öncesi planlı hazırlıklar

Kahramanmaraş kıyımı öncesinde günlük gazetelerde "bölücülük" üstüne bir dizi yazı, haber, demeç çıktı. 19.4.1978 tarihli *Günaydın* gazetesi, "vatanı bölmek isteyenler Malatya'da amaçlarına ulaştılar" derken, bir gün sonraki *Hürriyet* gazetesinde Kürdistan'daki gelişmeler, "bölücülük doruğa tırmandı" diye anlatılıyordu. Kürdistan'ın kaynadığını, ulusal hareketin yükseldiğini çok iyi gören ve izleyen Ecevit hükümetinin aldığı "önlemleri" ise 4.5.1978 tarihli *Tercüman* şöyle verdi: "Doğu'da durum çok gergin. Ağrı ve Iğdır bölgesine askeri birlikler sevkedildi."

Bu birlikler kime karşı, ne için sevkedildi?

Mayıs 1978'de İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı şöyle diyordu: "Özellikle Doğu Anadolumuzun etnik guruplarının bulunduğu yörelerde bir plan sergilenmektedir. Kasabalar ve şehirleri ayrı ayrı mahallelere bölme cihetine gidilmektedir. Bazı yörelerde de muvaffak olunmuştur. Çok acıdır, çarşılar, dükkanlar ayrılmıştır."

Bunun yanı sıra, Genel Kurmay Başkanı'nın 20.6.1978 tarihli *Hürriyet* gazetesinde yayınlanan demecinde "doğudaki bölücülük önlenecek" demesi, hükümetin hiç de "yanılgı" içinde olmadığını gösteriyordu.

1978 yazından Kahramanmaraş olaylarına kadar geçen dönem içinde Ecevit'in basında birbiri ardından yayınlanan demeçleri de ibret vericidir. 4.7.1978 tarihli *Milliyet* gazetesinde, "sınırlarımıza sızma olasılığına ve bölücülüğe karşı etkin önlemler alındı" diyen Ecevit, 20.9.1978 tarihli *Barış* gazetesinde "doğuyu barışa kavuşturacağız" diye devam ediyor. 24.9.1978 tarihinde ise bir yandan "sol" ve "anti-emperyalist" görünmeye çalışırken öte yandan hedefi açık koyuyor: "Solculuk görüntüsü altında Doğu ve Güneydoğu'da bölücülük kışkırtması yapanlar kapitalist emperyalizmin aleti olmaktalar." Yani Kürdistan'a baskı uygulamak anti-emperyalist bir eylem olarak gösteriliyor. Ve 28.10.1978 tarihinde Ecevit tüm söylediklerini bağlıyor: "Türk ulusu kendisini bölmek isteyenlerin oyununa gelmeyecektir."

Bu demeçler Kürtlere karşı nasıl bir hazırlık içide olunduğunu açıkça gösteriyor. Durum ortadayken bazıları İrfan Özaydınlı'nın sıkıyönetim ilanı konusunda Meclis'te yaptığı konuşmada faşistleri suçlamamasına şaşırıyorlar! Kim kimi ne için suçlayacaktı?

Bir yandan bu yoğun propaganda yürütülürken, öte yandan da bir dizi hazırlık, prova yapıldı. Kanatlı Jandarma 78 manevraları ilk halkaydı. Ardından Elazığ, Sivas, Malatya, Erzincan, Kars, Ağrı'da faşistler Kürtlere karşı kıyım hazırlıkları yürüttüler. Kasım ayında Ankara'da yapılan NATO ve CENTO toplantılarında İran olayları ve Kürt sorunu görüşüldü, planlar yapıldı. 1978 yılı sonunda, Kahramanmaraş olaylarıyla aynı sıralarda Irak'ta 150 bin Kürt'ün yurdundan sürülerek yeni "yerleşim bölgelerine" dağıtılması da bir raslantı değildi. *Tercüman* gazetesi boşuna "Irak'ın politikası (Kürtleri ezmesi — *İ.S.*) bu bölgenin emniyet supabıdır" demiyor!

Hükümetin siyasetine uygun faşist kıyım

Kahramanmaraş kıyımı üzerine Frankfurt İşçi Dayanışma Derneği'nin çıkardığı bildiride de olaylar sırasındaki danışıklı döğüş bütün çıplaklığıyla anlatılıyor:

"Maraş'da tezgahlanan katliamdan hükümetin daha önceden haberi vardır. Ama hiçbir önlem almamıştır. Çünkü faşistler kanalıyla da olsa, Kürt halkının son yıllarda gelişen demokratik mücadelesine bir darbe indirilmesi hükümetin işine gelmiştir.

"Çeşitli bölgelerden gelerek Maraş'da yığınlanan Türkeş'in boz itleri, Ağrı Dağı yamacına "Kürtlere ve Alevilere ölüm" diye yazılar yazarak işe başladılar. Hedefleri önceden seçtiler, evleri işaretlediler. Alevi Kürtlerin yaşadığı Yörük Selim mahallesine ilk saldırılarını düzenleyen faşistler, daha sonra gene Kürt halkının yaşadığı Yusuflar, Mağara, Kara Maraş ve Yeni Mahalle'de katliama giriştiler. Kadın, çocuk, genç, yaşlı demeden her evi toptan katledip, ateşe verdiler. Faşistler katliamı sürdürürken olay yerine gelen güvenlik kuvvetleri ve ordu birlikleri, ölülerin çıktığı evleri basarak silah araması yapmakta ve yaralıları sorguya çekmekteydiler. Mahallelere gönderilen ilk yardım ekiplerinin yaralılara ulaşması da engelleniyordu. Saldırının üçüncü gününde halen silah seslerinin duyulması ordu birliklerinin katliama kasıtlı olarak engel olmadıklarını gösteriyor."

Bunlara yaralıların hastanelerde uğradıkları saldırılar, ambulansların yollarda çevrilip içindekilerin kurşunlanması da eklenirse, hükümetin olaylar karşısındaki rolü daha açık ortaya çıkar.

İşte durum, olaylar bu kadar açıktır. Kahramanmaraş olayları hükümete *karşın* yapılmış bir faşist kırım değildir. Ecevit hükümetinin başından beri bildiği, faşistler eliyle tezgahlanan, hükümetin politikasına uyan ve bu nedenle herhangi bir önlem alınmayan, Kürt halkına bir gözdağı verme operasyonudur.

Bugün büyük tantanayla yürütülen Kahramanmaraş olayları yargılaması bu gerçeğin üstüne sünger çekemez. Kaldı ki bu yargılamanın bir gösteri olduğu, Ecevit'in davranışlarıyla her geçen gün biraz daha açığa çıkıyor. Ama Ecevit hükümetinin bilinçli sınıf politikasını görmezlikten gelen oportünistler Ecevit'in bu konudaki "tutarsız" tavırlarından yakınıyorlar! Hangi "tutarsız" tavır? Ecevit hükümeti bilinçli olarak "Kürtleri faşistlere kırdırma" politikası uygulamıştır. Bu politikayı en tutarlı biçimde bugün de sürdürüyor.

Burjuvaziyi aklayanlar var

Mayıs ayından bu yana MİT'le Irak güvenlik örgütü arasında düzenli işbirliği kurulmuştur. Yine mayıs sonundan bu yana Irak silahlı kuvvetlerinin Kürdistan'da giriştikleri operasyonlara Ecevit hükümeti aktif destek veriyor. Kürt köyleri, yerleşim merkezleri bombalanıyor, top ateşine tutuluyor. Türkiye ordu birlikleri ise Irak topçusu için yüksek tepeler üzerinde gözetleyicilik yapıyor. Hedeflerin yerini bildiriyor. Bu işbirliğinin temeli, çok öncelerden Ecevit'in ve daha sonra da Kenan Evren'in Irak "gezisi"nden sonra atıldı. Ecevit'in "gezisinden sonra Irak'ın boru hattına yeniden petrol vermeye başlaması da Kürtleri kırmak için yapılan "işbirliği" anlaşmasının, verilen sözlerin doğrudan sonucudur.

Bütün bunlar ortadayken hâlâ yanılgılardan sôz etmek oportünizmden,, burjuvaziyi "aklama" çabasından başka birşey olamaz. Buna olanak vermemek komünistler olarak görevimizdir.

Faşist kıyım demokratlıkla ilgisi olmayan sosyal demokrasinin Ecevit önderliğinde bilinçle uyguladığı politikanın sonucuydu.

Ecevit nasıl 12 Eylül faşist darbesine yolu döşediyse Kahramanmaraş kıyımına da aynen öyle yolu döşedi.

Bu özveri taarruzu çok önemli bir döneme rasladı.

Taarruz da fabrikadan at"lyeden yüks liy r

Özveri taarruzunda çalışmalarımızı, III. Konferansımızın ışığında, işçi yataklarında, fabrikalarda, atölyelerde yoğunlaştırıyoruz.

Seydi Gür

Özveri taarruzu, bu yıl işçi sınıfımızın, Kürt halkının, emekçi halkımızın mücadelesinin giderek yükselmeye başladığı koşullarda yer alıyor. Ayrıca taarruz III. Konferans'la partiyi sınıfa oturtmak, ideolojik gücümüzle örgütsel gücümüz arasındaki çelişkiyi pratikte kaldırmak üzere hızla harekete geçtiğimiz bir sıraya denk düşüyor.

Çok söyledik. Yine söylüyoruz. "Devrim, devrimci özveri üzerinde yükselir." Ayrıca Lenin devrim, sınıfa büyük fedakarlıklar yükler diyor. Özveri taarruzu böyle önemli bir işlevi yıllardır görüyor. Birçok zorluğu aşarak bugün buralara kadar gelebildiysek, bunda özveri taarruzlarında yapılan ölçülmez özverinin ve bunun doğurduğu kendimize güvenin, kendi göbeğimizi kendimiz keser olmanın çok büyük payı vardır. İşin aslında, *İşçinin Sesi*'nin her günü, her dakikası, her saniyesi özveri taarruzudur. Özveri taarruzunun altında yatan anlayıştır.

Bu yıl özveri taarruzu daha başka dedik. Yalnızca 10. Özveri Taarruzu olduğu için değil. Türkiye'nin içinde bulunduğu nesnel koşullar, faşizmin çoktan çözülmüş olması, sınıfın hareketlenmesi, kır ve kent küçük burjuvazisindeki hoşnutsuzluk ve hareketlilik yeni bir dönemin başladığını gösteriyor. Hiçbir burjuva alternatif emekçi halkımıza güven veremiyor. Türkiye'de böyle önemli bir boşluk kendini gösteriyor. Siyasetin boşluk tanımadığı bilinen bir gerçektir.

Böyle önemli bir dönemde "TKP — *İşçinin Sesi*'ni işçi sınıfının partisi yapacağız" belgisi ile toplanan III. Konferans durumu hem bilimsel olarak, hem siyasal açıdan değerlendirmiştir. Şimdi ama böyle önemli bir değerlendirmeyi ve alınan kararları Türkiye'deki önemli işçi yataklarında sabırlı, temkinli, inatçı, inançlı bir şekilde hayata geçirmektir.

Özveri taarruzunu örgütümüzün olduğu her alanda başlatmak ve hayata geçirmek önemlidir. Yalnız daha da önemli olan, ısrarla ve ısrarla özveri taarruzunu işçi sınıfı içine sokmak, fabrikalara, işçi semtlerine, işçi evlerine oturtmaktır.

Bu hem Türkiye'nin içinde bulunduğu nesnel durum, hem de III. Konferans kararlarıyla uyumlu bir çalışma olacaktır. Onun için 1986 Özveri Taarruzu'nu, "TKP — *İşçinin Sesi*'ni, işçi sınıfının partisi yapacağız" belgisinin altına döşemeliyiz.

İşçiler özveriye hazır, yeter ki bunun anlamını anlayabilecekleri şekilde anlatabilelim. Zaten işin aslına bakarsak işçilerin hayatı da, bizim örgüt gibi hep özveri taarruzu. Biz işçilere berrak olarak, onların da fikirlerini alarak taarruzu anlatabilirsek, onları gönüllü ve coşkulu bir şekilde çalışmalara katabilirsek örgütümüz fabrikalarda, işçi semtlerinde güçlenecektir.

İşçi sempatizanlardan, İMG'lerden, ilişkide olduğumuz işçilerden özveri taarruzuna verebilecekleri miktarları belirlemelerini istemeliyiz. Bu miktarlar, işçinin bilincine ve düzeyine göre özverinin en yüksek sınırını yansıtmalıdır. Düzenli ödeme üzerinde de durulmalıdır.

Gönüllü ekipler kurduk, fabrikalardan yoldaşlarımızın yardımıyla iş alıp, tatil günleri çalışıp, gelirini taarruza veriyoruz. Bazı işçiler fazla mesai yaparak taarruza katılıyorlar. Ayrıca yoksul köylüler de yardımcı oluyorlar.

Ayrıca işçi yoldaşlar, özveri taarruzuna yalnızca ücretlerinin bir kısmını vererek değil, daha da önemlisi, özveri taarruzu ve parti için fazla mesai, tatil günü çalışması vb. yaparak da katkıda bulunabilirler. Fabrikadaki ileri işçilerden, güvenilir insanlardan yoğun bir şekilde bağış toplayabilirler.

Bazı fabrikalarda, bazı işletmelerde götürü işler veriliyor. Böyle bir iş, bir fabrikadan ya da bir işletmeden, orada çalışan bir işçi yoldaşın sorumluluğunda alınabilir. Bir ekip oluşturulur. Bazı işler bilgi ve beceri istemiyor. Hep birlikte çalışılıp kazanç özveri taarruzuna verilebilir. Böyle bir çalışma kollektif anlayışı yerleştirme, işçi yoldaşların yöneticiliğini geliştirme açısından partimiz için çok yararlı sonuçlar verir.

Düşünüldüğünde, tartışmaya açıldığında daha birçok güzel öneriler gelebilir. Özveri taarruzu ile ilgili yaptığımız ön toplantıda birçok yaratıcı güzel öneri geldi. Hepsini not edip çalışmaya başladık. Aramızda görev bölümü yaptık.

Özveri taarruzunda çalışmalarımızı, III. Konferansımızın ışığında, "TKP — *İşçinin Sesi*'ni işçi sınıfının partisi yapacağız" belgisi temelinde işçi yataklarında ve ilişkimizin olduğu kır yoksulları arasında yoğunlaştırıyoruz.

Öncelikle gönüllü ekipler kurduk, fabrikalardan yoldaşlarımızın yardımıyla iş alıp tatil günleri çalışıp gelirini özveri taarruzuna veriyoruz. ...... işçileri fazla mesai yaparak özveri taarruzuna katılıyorlar. Ayrıca yoksul .... köylüleri sahipsiz ..... ürünleri bizim toplamamızı söylediler. Onlarla ortak bir ekip kurup bu ürünler toplanacak, satılacak, parası özveri taarruzuna verilecek. Küçük işletmelerdeki yoldaşlar fazla mesai yapıp kazançlarını özveri taarruzuna verecekler. Bazı yoldaşlar gönüllü çalışma ekipleri oluşturup, ... işçisi olarak .... toplamaya ve ..... çekmeye gidecekler. Bunun dışında ...... işleri yapıp gelirini özveri taarruzuna vereceğiz.

Bu çalışmalarımızı daha birçok yaratıcı çalışma ile örmek istiyoruz. Cezaevindeki yoldaşlarımız çalışmaya koyuldu bile. Onlara bize ufak, bizce ise çok büyük miktarları bize ulaştırmaya başladılar. Cezaevindeki zamanı, öfkeyi, el hüneriyle tespihlerine, halılarına, tahta oymalarına işleyerek partiye ulaştırıyorlar.

Özveri taarruzu bu yıl fabrikalardan, atölyelerden, işçi semtlerinden, kır yoksulları içinden ses veriyor. Gücümüz kadar, ama inançlı, inatçı, kararlı bir şekilde sınıfın içine oturarak yükseliyor. Biz yenilmez bir gücüz. Bunu dost da düşman da yaşayarak görecek.

Konferans kararları açısından da önemli bir eğitim

Kararların ışığında-Taarruzun okulunda

Partinin parasal konulardaki yaklaşımı, parti için, parasal açıdan çok, anlayış açısından önemlidir.

Partililik anlayışı ya da bir parti üyesinin yapması gerekenler üzerine hem tüzüğümüzde, hem de Merkez Organımızda çok güzel fikirler, yazılar var. Ama bunların hepimiz tarafından tam anlaşılmış olduğunu söylemek güç.

Bir parti ne ile kurulur? İnsan malzemesi ile. Bu böyle olunca, hem partiye, hem de tek tek kişilere iş düşüyor. Her üye partiyi geliştirmek için her türlü olanağı seferber etmelidir. Keseneğini düzenli ödemeli, herhangi bir birimde çalışmalı, partiye karşı herşeyiyle açık olmalıdır.

Partiyi insan malzemesi oluşturur dedik ama insanlar içinde hoşumuza giden var, gitmeyen var. Tipini beğenmediğimiz, hatta diyelim birçok yönünü yanlış bulduğumuz bir yoldaşımız var, ne yapmalıyız? Bu yoldaşın yaptıkları tümüyle yanlış bile olsa, eleştiri belli bir çerçevede yöneltilir. Eleştiri fayda etmiyorsa tüzük dayatılır, kendine çeki düzen ver denir. Bunlar yapılmayıp, ben şunun şurasını, bunun burasını beğenmiyorum demek çözüm değildir. Hele ki yapılması gerekenleri yapmadan şunu söylemek hiç çözüm değildir: Benim partiye güvenim kalmadı veya azalıyor Bunu söylemek şu anlama gelir: Ben yavaş yavaş erimekteyim, haberiniz olsun. İçinde biriktirip biriktirip, ben partiye güvenmiyorum demek, ben artık kendime güvenmiyorum demektir.

Bir yoldaş eğer derse ki ben şu yoldaşın şu hareketinden dolayı onun şu yanına güvenmiyorum, haklı olabilir. Belki o yoldaş diğer yoldaşın güvenini sarsmıştır, belki de hakikaten güvenilmeyecek birisidir. O zaman yapılması gereken parti kanallarından, tüzükteki yollardan ilerlemek ve en önemlisi merkeze enformasyon iletmektir. İşte en güvenilir çözüm yolu budur.

Yoldaşça güven duymak program ve tüzük çerçevesinde iş yapmaktan geçer. Kavgada yoldaşını korumaktan geçer, yoldaşını kem gözlerden sakınmaktan geçer. Başka bir anlayış olamaz.

Yine bununla bağlı olarak, her üyenin vermesi gereken kesenek partinin gelişmesinde önemli bir yer tutar. Kesenek, yalnızca parasal bir sorun değil, asıl olarak bir anlayış sorunudur. Parti için belki bu kesenekler pek "önemli değildir". Gerçekte önemlidir ama öyle olmasa bile, kesenek ödenmiyorsa asıl önemli olan ve eksik kalan anlayıştır. Eğer bir partili yoldaş keseneğini ödemesi gereken zamanda sekreterine sürekli başka "gerekçeler" gösteriyor da ödemiyorsa, o yoldaş partinin çıkarlarının önüne kendi çıkarlarını koyuyor demektir. Nerede kaldı genelin çıkarları bireyin çıkarlarının üstündedir anlayışı?

Ardarda birkaç ay kesenek ödemeyen bir yoldaş parti kasasına pek zarar vermez, yani sorun yaratmaz. Ama şu açık ki, gerçekten özel bir durum yoksa, böyle bir tutum, bu tutumu alan yoldaşın partiyi yeterince düşünmediğini, parti işlerine özen göstermediğini parti sevgisinin içine yeterince işlemediğini gösterir. Çünkü partiyi düşünen için parti keseneği hem bir sorumlulu, hem de bir zevk işidir.

III. Konferans'ın bu konuda hem parti profesyonelleri, hem de parti örgütleri üzerine aldığı kararlar çok önemli kararlardır. Hem kendi yaşamını üreteceksin, hem örgütünü kuracaksın. Bunun yanında gelirinin belli bir bölümünü merkeze göndereceksin. Biz bu anlayışı oturtursak yapamayacağımız şey, çözemeyeceğimiz hiçbir sorun yoktur.

Benim bildiğim kadarıyla eğitmek, yalnızca belli bilgiler vermek değil, özellikle günlük olaylara karşı takınılan tavırları doğru yönde etkilemektir. Özveri taarruzu böyle bir okuldur. Onun için özveri taarruzu döneminde bu konu üzerinde durdum.

Özveri taarruzu sürerken birçok sorun çıkacak ama her yıl olduğu gibi, kum eleğinin üzerinde kalanlar devam edecek, tutunamayıp düşenler dökülecektir. III. Konferans kararları açısından bu yılki taarruz çok önemlidir. Tüm yoldaşlara başarılar dilerim. Gelecek onun için savaşanlarındır.

Zeki Harunoğlu

İŞÇİNİN SESİ

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı:315, 20 Ekim 1986

ÇEK-AL

DERLEME

Bu Çek-Al'ı *Kürt Sorunu* kitabından ve önsözünden, gazetemizin 97-98, 99, 100, 113-114, 115-116, 160, 177, 188-189. sayılarında çıkmış çeşitli yazılardan, Konferans ve Kongre kararlarından derledik. Derlemenin sistemli bir bütün olabilmesi için yer yer araya bağlaç paragrafları, cümleleri ve ek birkaç Lenin alıntısı kattık.

KÜRT SORUNU

Kürt Sorunu II

Ez n ve ezilen ulus k münistlerinin gör vleri

Bu bölümü ana olarak Yürükoğlu yoldaşımızın 65. yıl konuşmasından, Kürt Sorunu *kitabına önsözünden ve Süleyman Sakalı yoldaşımızın* Kürt Sorunu *kitabından derledik.*

Her türlü ulusal baskının varlığı işçi sınıfı için zararlıdır. Çünkü ulusal baskıların, ezilen ulusların varlığı, proletaryayı uluslara göre böler. Emek-sermaye çelişkisini bulandırır, gözlerden saklanmasını kolaylaştırır, halklar arasına düşmanlık, güvensizlik sokar. Proletaryanın, ana düşmana karşı bütün güçleri kendi çevresinde birleştirmesini, seferber etmesini engeller.

Komünistler, bütün uluslardan işçilerin birliğini sağlamak, proletaryanın sosyalizm savaşıyla ezilen halkların ulusal baskı ve sömürüye karşı savaşını bütünleştirmek için her türlü ulusal baskı ve ayrıcalığa karşı amansız savaşmalıdır.

Bu savaşta ezen ve ezilen ulus komünistlerine, aynı doğrultuda, birbirini tamamlayıcı ama farklı görevler düşer.

Ezen ulus komünistinin, ezilen uluslara ikircimsiz, koşulsuz ayrılma hakkını, ayrı devlet kurma hakkının savunması gerekir. Ezilen ulus komünistinin de, tüm ulusların özgür ve gönüllü birliğini savunması, bunu aktif propaganda etmesi, bir devlet içinde her ulustan işçilerin bir tek komünist partisinde birleşmesini aktif propaganda etmesi gerektiğini Marksizm söylüyor. Komünistler, küçük "ulusal" devletlerden değil, olabilen en geniş, gönüllü birliklerden yanadırlar diyor.

> **"Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır... Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz... Öte yandan, ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin, tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz."**

Lenin'in şu sözleri tüm komünistler için tutum belirleyici olmalıdır:

"Proletarya, ezilen ulusların belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır. ... Yoksa, proletaryanın enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz. ...

"Öte yandan, ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin, örgütsel birliği de içeren tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz..." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.147-148)

Lenin, ezilen ulus komünistlerinin görevlerine ilişkin olarak bir de şunu söylüyor:

"...Küçük bir ulusun sosyal demokratı (komünisti — *İ.S.*) ajitasyonunda bizim genel formülasyonumuzun *ikinci* sözcüğünü vurgulamalıdır: Ulusların 'gönüllü *kaynaşması*'." (Lenin, *agy*, c.22, s.347)

Şimdi bu görevlerin çeşitli yanlarını açalım:

Ayrılma hakkına ilişkin

Kürt halkının güvenini kazanmak zorundayız

Bu bölüm gazetenin 99. sayısından ve Kürt Sorunu *kitabından derlenmiştir.*

Türkiye devrim hareketi, Kürt ulusal hareketinden ayrı düşünülemez. Türkiye işçi hareketiyle Kürt ulusal hareketinin birliği olmadan Türkiye'de devrim yapılamaz. Bu birliğin yolu da Kürt halkının güvenini kazanmaktan geçer.

Ne var ki, bu güven Kürt halkının demokratik haklarını, ayrılma hakkını *yararcı* düşüncelerle demagojik olarak savunmakla kazanılamaz. Çünkü sorunun özü Kürt halkını "tavlamak" değil, ona güvenilir, *ilkeli* bir sınıf politikası izlediğimizi göstermektir.

Bu çok önemli noktaya özellikle dikkat etmek gerekir. Kürt halkı üzerindeki ulusal baskı toplu kıyım boyutlarına varmıştır. Dersim anıları, acıları daha çok tazedir. Türk burjuvazisi Kürt halkına sayısız kez vurmuştur. Ve proletarya hareketi geçmişte Kürt sorununu yok saymış, varsayınca da yanlış tutum almıştır. Bunu İ. Bilen biyografisinde şu sözlerle açıkça belirtiyor:

"1925'te burjuvazi, TKP'ye saldırısını Kürt halkına karşı açtığı yığınsal, kanlı baskısıyla yanyana yürüttü. Partinin o zamanki yönetiminin bu kanlı olay karşısında tutumu, davranışı ne oldu? Olayı nasıl değerlendirdi? Tutarlı değildi, çelişkiliydi, yanlıştı, olayı değerlendirmesi. Olaya, kökünden 'gericilik' deyip çıktı. Böylece Kürt beyleriyle Kürt halkını bir tuttu, bunları bir kaba doldurdu. Ayrım yapmadı. Böylece burjuvaziyi, onun konumunu tutmuş oldu. Öte yandan 'Kürt beylerinin topraklarının ellerinden alınması'nı istedi. Ama bu belgi de soyut, yalıtılmış bir nitelik taşıyordu. Kürt halkının ana istekleri ele alınmıyor, ulusal ezgiye, kanlı kırıma karşı çıkılmıyordu. Şevket Süreyya Aydemir gibilerin tutumu, burjuvaziyi desteklemekten başka birşey değildi. Onların kuyrukçuluk politikası şovenlikle kaynaşmış oportünistlikleri bundan başka da bir sonuç vermezdi." (İ. Bilen, *Biyografi*, s.42)

Bu koşullarda en başta gelen görev, Kürt halkının ayrılma hakkını kayıtsız şartsız savunmaktır. Bunu yapmadan, bu yönde ardıcıl savaş yürütmeden, Kürt halkının güvenini kazanmadan ileri sürülen birlik çağrılarına Kürt proletaryası, Kürt halkı ne gözle bakar?

Bunun, Kurtuluş Savaşı döneminde Kemalistlerin yaptığı birlik çağrılarından farklı olduğuna nasıl inanır? Burjuvazi de aynı "birlik" çağrılarını ileri sürerken komünistlerin liberal burjuvaziden farkını Kürt halkı somutta nasıl görecektir?

Komünistlerin görevi, boş birlik çağrıları ileri sürmek değil, ayrılma hakkını kayıtsız şartsız savunarak gerçek birlik yolunda adımlar atmaktır. Bu noktayı, bu psikolojiyi anlamadan, bunu benimsemeden ulusal soruna devrimci yanaşım olamaz. Lenin, "ulusal sorunda *psikolojinin* ne kadar önemli olduğunu neden anlamıyorsunuz" derken buna işaret ediyor. (Lenin, *agy*, c.19, s.499)

Eşit haklar gevelemek yeterli değildir

Bu bölüm Kürt Sorunu *kitabından derlenmiştir.*

Ulusal sorunda komünistlerin ana belgisi, "ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi hakkı"dır. Bu hakkın özü, *ayrılma*, ayrı devlet kurma hakkıdır.

Ayrılma hakkını savunmayı bir kenara itmek ve bu hakkı içermeyen bir "eşit haklar savaşımı"nı öne almak Leninci bir tutum değildir:

"...Ezilen ulusların kurtuluşu politik alanda çifte bir dönüşümü içerir: 1. Ulusların tam eşitliği. Bu ... belli bir devletin içinde olup bitene ilişkindir. 2. Politik ayrılma özgürlüğü. Bu, devlet sınırlarının ayrılmasına ilişkindir." (Lenin, *agy*, c.22, s.322)

Devlet sınırlarını söz konusu etmeden (ayrılma hakkını en başta savunmadan) yapılacak her türlü propaganda, burjuva ulusçuluğundan öteye geçmiş olmaz. Lenin şöyle diyor:

"...Yalnız ulusların genel olarak eşitliği değil (bunu Kokoşkinler de destekliyor) fakat aynı zamanda uluslara yazgılarını belirleme hakkı..."

Ve yine:

"...Bütün uluslara, yalnız genel olarak eşit haklar tanımak değil, aynı zamanda devlet konusunda da eşit haklar, yani yazgısını belirleme, ayrılma hakkı tanımak." (Lenin, *agy*, c.20, s.429, 453-454)

Ayrılma özgürlüğünü kayıtsız şartsız savunmadan, uluslara eşit haklar savaşımından söz etmek bir aldatmacadan öteye geçemez. Devlet sınırlarını, ayrı devlet kurabilme *hakkını* söz konusu etmeyen *eşit* hakları liberal burjuvazi de benimseyebilir. Liberal burjuvazinin benimseyip benimsememesi açısından yapılan değerlendirmelere göre bu çok *"gerçekçi"* bir hedeftir. Ama ne yazık ki bu tür bir hedef ileri sürerek ezilen ulus emekçileriyle, ulusal hareketiyle değil, ancak liberal burjuvazi ile cephe kurulabilir.

İşçi sınıfının konumu bu olamaz. Lenin şöyle diyor:

"Bütün uluslara tam hak eşitliği, uluslara yazgılarını belirleme hakkı, bütün ulusların işçilerinin birliği — Marksizmin, bütün dünya ve Rusya deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program böyledir." (Lenin, *agy*, c.20, s.454)

Ayrılma hakkını tanımayan demokrat olamaz

Bu bölüm Kürt Sorunu *kitabından ve gazetenin 100. sayısından derlenmiştir.*

Ayrılma hakkını işçi sınıfının kayıtsız koşulsuz savunması, bu hak sosyalist nitelik taşıdığı için değil, işçi sınıfı demokrasinin kararlı ve tutarlı savunucusu olduğu içindir.

Ulusal ezginin tam ve gerçek olarak ortadan kalkması ancak komünizmde gerçekleşebilir. Bu her türlü ezginin, sınıfların ortadan kalkmasıyla bağlı bir olgudur. Ayrılma hakkı ise çok daha dar kapsamlı ve teorik olarak kapitalizm altında da gerçekleşebilecek bir istemdir. Bu nedenle demokratik istemdir.

Bu konuda Lenin şunları söylüyor:

"Demokratik programın maddelerinden birini, örneğin ulusların kendi yazgısını belirleme hakkını, emperyalizm altında 'gerçekçi değil', 'hayalci' diye kaldırmak ... hata olur...

"(...)

"Ulusların yazgısını çizmelerinin kapitalizmin sınırları içinde gerçekleşemeyeceği savı, mutlak biçimde, ekonomik anlamda, veya göreceli olarak, politik anlamda, anlaşılabilir.

"Birinci durumda, teori açısından kesinlikle yanlıştır.

İkinci durumda bu sav eksik, tam doğru değildir." (Lenin, *agy*, c.22, s.144-145)

Bu savın neden eksik olduğunu açıklarken Lenin, hem, bütün temel demokratik haklar emperyalizm koşullarında ancak kısmen gerçekleşir diyor, hem de, bazı haklar ancak devrimle gerçekleşebilir diyor.

Buradan hareketle Lenin şöyle söylüyor:

"Ezilen ulusların kurtuluşu istemini ..., sorunu sosyalizm kurulana dek 'erteleyerek' değil ... net ve kesin formüle edilmiş bir siyasal programla ileri sürmeliyiz..." (Lenin, *agy*, c.22, s.147)

Ulusal sorunda sol hareket içinde burjuva ulusçuluğu açık veya kapalı biçimlerde ortaya çıkıyor. Üstü kapalı burjuva ulusçuluğunun en çarpıcı örne-

ğini Kautskyciler vermiştir. Bunlar için Lenin şöyle diyor:

"Kautskyciler kendi yazgılarını belirleme hakkını demagojik olarak ve yalnızca sözde savunuyorlar. Özgürce siyasal ayrılma istemini aşırı buluyorlar." (Lenin, *agy*, c.22, s.152)

Bizde de öyle. Oportünistler ayrılma hakkı gibi bir demokratik istemi, "daha zamanı gelmedi" ve "gerçekçi değil" gibi gerekçelerle rafa kaldırıyorlar. Böylece demokratlıktan bile uzaklaşıyorlar. Aynı zamanda "birlik" adına bölücülük yapmış oluyorlar.

Ayrılma hakkı olmadan gönüllü birlik kurulamaz

Bu bölüm, Kürt Sorunu kitabından, kitaba önsözden ve gazetemizin 177. sayısından derlenmiştir.

Ayrılma özgürlüğünü savunmak ayrılmayı savunmak değildir. Lenin şöyle diyor:

"Kendi yazgısını belirleme özgürlüğünü, yani ayrılma özgürlüğünü destekleyenleri ayrılıkçılığı destekliyorlar diye suçlamak, boşanma özgürlüğünü destekleyenleri aile bağlarının parçalanmasını destekliyorlar diye suçlamak kadar aptalca ve ikiyüzlüdür." (Lenin, *agy*, c.20, s.422)

Komünistler, ulusların küçük küçük ulusal devletlere parçalanmasını değil, onların kardeşçe, her türlü ulusal baskıdan kurtulmuş gönüllü birliğinin sağlanmasını isterler. Ayrılma hakkını bunun için ödünsüz savunurlar. Bunu yalnızca bir kez söyleyip geçmezler çünkü ayrılma hakkını dilinin ucuyla, yasak savar gibi söylemek yetmez. Söylediğimizde içten olduğumuzu göstermek, pratiğe uygulamak, günlük propaganda ve ajitasyonu bu yolda yürütmek gerekir.

Biz de Kürt sorununda ayrılmayı değil, birleşmeyi, *özgür birleşmeyi* istiyoruz. Tam da bu nedenle, "ayrılma hakkı"nı ikircimsiz ve koşulsuz olarak savunuyoruz. Çünkü ayrılma özgürlüğünün olmadığı yerde, birleşme özgürlüğünden de söz edilemeyeceğini biliyoruz.

"...Tüm ezilen ve eşitsiz ülkeler için ayrılma özgürlüğü istiyorsak, bu *ayrılmayı tercih ettiğimiz için değil, yalnızca*, zora dayanan birleşmeden farklı olarak *özgür, gönüllü* birleşmeden ve kaynaşmadan yana olduğumuz içindir. *Tek* neden budur!" (Lenin, *agy*, c.23, s.68)

Gönüllü birlik olduğu sürece büyük devletler halklar için daha yararlıdır:

"Bu hakkın (ayrılma hakkının — *İ.S.*) savunulması, küçük devletlerin kurulmasını özendirmez. Tersine, daha özgür, korkusuz ve bu yüzden daha geniş ve daha evrensel büyük devletlerin ve devletler federasyonlarının kurulmasını getirir. Bu büyük devletler, yığınlar için daha yararlı olduğu gibi, ekonomik gelişmeye de daha elverişlidir." (Lenin, *agy*, c.21, s.316)

Çünkü, yine Lenin'in dediği gibi, "burjuva ulusal devlet çerçevesi ... artık ... üretim güçlerinin gelişmesine bir *engel* oluşturuyor". (Lenin, *agy*, c.21, s.149) Dünya yalnızca büyük devletlere değil, devlet sınırlarının hepten kalktığı komünizme doğru ilerliyor. Böyle bir süreçte hem gönüllülük, hem birlik büyük önem taşımaktadır.

Ayrılma hakkını savunmayan işçi sınıfı zafer kazanamaz

Bu bölüm gazetemizin 115-116. ve 188-189. sayılarından derlenmiştir.

Burjuva ulusçuluğu proletarya hareketinin önünde duran ve aşılması gereken baş belası engellerden biridir. Üstelik tarihsel açıdan yüzyılların geleneğini taşıyan, azgın ezen ulus şövenizminin yaygın olduğu Türkiye'de proletaryanın enternasyonalist ruhta eğitimi ayrı bir önem taşıyor. Proletarya enternasyonalizmine bağlılığın bir ölçütü de *kendi* ulusunun ezdiği, baskı altında tuttuğu ezilen ulusun siyasal açıdan ayrılma hakkını savunmaktır. Bu konuda görevlerini yerine getirmeyen komünist partileri enternasyonalist değildir.

Proletaryanın enternasyonalist ruhta eğitimi için Kürt ulusunun siyasal ayrılma hakkını savunmak gerekiyor. Bu Kürt ulusal hareketindeki burjuva ulusçusu eğilimlerin etkisini kırmada da temel taştır. Bu soruna ne denli ilkesel yaklaşırsak, ne denli ikircimsiz olursak, Kürt ulusal hareketi, o ölçüde proleter harekete yakınlık duyacaktır.

Lenin şöyle yazıyor:

"Bütün uluslara, yalnız genel olarak eşit haklar tanımak değil, aynı zamanda devlet konusunda da eşit haklar, yani yazgısını belirleme, ayrılma hakkı tanımak." "Bütün uluslara tam hak eşitliği, uluslara yazgılarını belirleme hakkı, bütün ulusların işçilerinin birliği — Marksizmin, bütün dünya ve Rusya deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program böyledir."

"Ezen ulusların proletaryası ilhaklara karşı ve genel olarak ulusların eşitliğinden yana her burjuva barışseverinin tekrarlayıp durduğu cinsten genel beylik sözlerle yetinmemelidir. Proletarya ulusal baskı üzerine kurulmuş bir devletin sınırları sorunu üzerine, emperyalist burjuvazi için çok 'tatsız' olan bu sorunda susamaz. Proletarya ezilen ulusları belli bir devletin sınırları içinde zorla tutulmalarına karşı savaşmalıdır, bu da ulusların kaderlerini tayin edebilmeleri uğruna savaştır. Proletarya 'kendi' ulusu tarafından ezilen sömürgeler ve uluslar için siyasi ayrılma özgürlüğü istemelidir. Yoksa proletaryanın enternasyonalizmi boş laftan başka birşey olamazdı, ezen uluslarla ezilen ulusların işçileri arasında ne güven ne de sınıf dayanışması olabilirdi. Ve bir yandan ulusların kaderlerini tayin hakkını savunurken, öte yandan kendi ulusları tarafından ezilen ve 'kendi' devletlerinin sınırları içinde zorla tutulan ezilen ulusların durumu konusunda susan reformistlerin ve Kautskycilerin ikiyüzlülüğü sergilenmemiş olurdu." (Lenin, *agy*, c.22, s.147-148)

Proletarya ayrılma hakkını tanımazsa kendi sınıf çıkarlarını çiğnemiş olur. Bu nedenle ayrılma hakkını tanımak aynı zamanda çok önemli bir eğitim sorunudur:

"Belirli bir devletin alanında savaşıyoruz. Bu devlette yaşayan tüm ulusların işçilerini birleştiririz. Ulusal gelişmenin şu ya da bu özel yolu üzerinde bir iddiada bulunamayız çünkü biz olanaklı *her* yoldan kendi sınıf hedefimize doğru yürüyoruz.

"Ama biz her türlü ulusçuluğa karşı koymazsak ve çeşitli ulusların eşitliğini savunmazsak, o hedefe doğru yol alamayız. Örneğin Ukrayna'nın bağımsız bir devlet kurmasının kaçınılmaz olup olmadığı, önceden kestirilemeyecek binbir etkenin belirleyeceği birşeydir. Biz, boş '*tahminler*'le zaman yitirmeden, hiç kuşku götürmeyen birşeyi, Ukrayna'nın böyle bir devlet kurma hakkını olanca gücümüzle savunuruz. Biz, bu hakka saygılıyız. ... Biz, yığınlara bu hakkı tanımayı ve *devlet* kurma hakkının, herhangi bir ulusun ayrıcalığı olmasını reddetmeyi *öğretiriz.*

"(...)

"... Yığınların gerçekten demokratik, gerçekten sosyalist eğitimini sağlayan bu propaganda ve ancak bu propaganda olabilir." (Lenin, *agy*, c.20, s.413-414)

Ya emperyalist güçler ayrılmayı kışkırtıyorsa

Bu bölüm gazetemizin 113-114. ve 115-116. sayılarından derlenmiştir.

Ayrılma hakkını savunmaya karşı getirilen en beylik gerekçe "bazı emperyalist güçlerin de ayrılmayı körükledikleri" görüşüdür.

Deniyor ki "Kürdistan'ı Türkiye'den ayırmak için CIA planları vardır. Ayrılma hakkını savunmak emperyalizmin çıkarlarını savunmak olur!" Bu çok yanlış bir yargıdır. Biz burada CIA'nın planları konusuna değinmeyeceğiz. CIA'nın planı ne olursa olsun, ayrılma hakkını savunmak gereklidir. İlkesel tutum bunu gerektirir.

Bırakalım yanıtı Lenin versin:

"Ezilen ulusların burjuvazisi işçileri aldatmak için ısrarla ulusal kurtuluş sloganlarına başvurur, iç politikalarında bu sloganları, egemen ulusun burjuvazisi ile gerici anlaşmalar yapmak için kullanırlar..., dış politikalarında halk düşmanı planlarını uygulayabilmek için rakip emperyalist devletlerle uzlaşırlar. ...

"Nasıl ki, örneğin Latin ülkelerinde olduğu gibi cumhuriyetçi sloganların halkın aldatılması ve mali soygun amacıyla burjuvazi tarafından kullanılması durumları, sosyal demokratların *(komünistlerin — İ.S.)* cumhuriyetçiliklerinden vazgeçmeleri için bir neden olamazsa, aynı şekilde bir emperyalist devlete karşı ulusal kurtuluş mücadelelerinin, bazı hallerde bir başka 'büyük' devlet tarafından aynı derecede emperyalist amaçları için yararlanılması hali de sosyal demokratların (komünistlerin — *İ.S.*) ulusları kendi kaderlerini tayin hakkını reddetmelerine neden olamaz." (Lenin, *agy*, c.22, s.148)

Lenin'in bu sözlerinden anlaşılıyor ki ayrılma *hakkını* savunmak CIA'nın, ABD emperyalizminin Ortadoğu'daki planlarıyla bağlı değildir. Tam tersine, ilkesiz, yararcı, dengeci siyaset her zaman bir yanından CIA planlarına hizmet eder. Ayrılma hakkını savunmamak, burjuvazinin ulusçuluk zehiri yoluyla, Türk-Kürt halkları arasında düşmanlık körüklemesine yardım eder.

Ayrılma hakkı ve ayrılma

Bu bölüm Kürt Sorunu kitabından, gazetemizin 100. ve 160. sayılarından, bir alıntı eklenerek derlenmiştir.

Ayrılma hakkını savunmakla ayrılmayı savunmanın bir ve aynı şeyler olmadığını yukarıda açıkladık. Komünistler, ayrılma konusunda somut duruma göre görüş belirtirler.

Burada üç noktayı vurgulamak gerekir.

1. Lenin, ulusların kendi yazgılarını özgürce çizme hakkının, her ulusun ayrılmasını *desteklemek* anlamına gelmediğini birçok kez belirtmiştir:

"Ulusların özgürce ayrılma hakları, belli bir ulusa belli bir zamanda ayrılmanın öğütlenir olup olmayışıyla karıştırılmamalıdır. Proletaryanın partisi bu ikinci sorunu, her özgül olayda bağımsız olarak düşünüp kararlaştırmalı, bunu yaparken, bütün olarak toplumsal gelişmenin çıkarlarını ve proletaryanın sosyalizm için verdiği sınıf savaşımının çıkarlarını dikkate almalıdır." (Lenin, *agy*, c.24, s.302-303)

Buradan da anlaşıldığı gibi, toplumsal ilerlemenin, sosyalizmin bütünsel çıkarları bir ulusun demokratik istemlerinden daha önemlidir. Bu nedenle komünistler her somut bir durumda somut olarak tutum alırlar ve eğer ayrılma proletaryanın çıkarına olmayacaksa, ayrılmaya karşı çıkarlar.

2. Ancak böyle bir tavır alacaksak, ezilen ulus halkını, proletaryasını bizim *içten olduğumuza önceden inandırmış olmamız gerekir.* Ayrılma hakkı uğrunda ödünsüz savaşmış olmamız gerekir. Lenin Norveç'in İsveç'ten ayrılması konusunda bunu şöyle belirtiyor:

"Örneğin, eğer Norveç'in İsveç'ten ayrılması Almanya ile İngiltere arasında kesinlikle bir savaş yaratacak olsaydı, Norveç işçileri *yalnızca bu nedenle* ayrılmaya karşı çıkmalılardı. İsveç işçilerinin ayrılmaya karşı çıkması hakkı, fırsatı ve bu yönde ajitasyon yapması ise *yalnızca.* Norveç'in ayrılma *özgürlüğü* için İsveç hükümetine *karşı* düzenli, tutarlı ve sürekli bir savaşım vermişlerse, sosyalistliklerinden ayrılmadan söz konusu olabilirdi. Yoksa Norveç işçileri ve halkı İsveç işçilerinin önerisini içten *saymazlardı, sayamazlardı.*" (Lenin, *agy*, c.23, s.57)

3. Komünistler ayrılmaya karşı çıksalar da bu karşı çıkış kesinlikle zora dayanamaz.

Lenin devrimden önce şöyle diyordu:

"Hükümetlerden sömürgelere *tam* bir ayrılma özgürlüğü, kendi yazgısını gerçekten belirleme hakkını vermelerini istiyoruz. Erki ele geçirir geçirmez biz bu hakkı kesinlikle uygulayacağız ve bu özgürlüğü tanıyacağız." (Lenin, *agy*, c.23, s.67)

Devrimden sonra Bolşevikler bu hakkı gerçekten de tanıdılar. Ancak yer yer bazı hatalı davranışlar oldu. Bu hataları, Kafkaslar'da birer Kafkasyalı olarak Stalin ve Orjonikidze yaptıkları halde, Lenin çok sert eleştirdi ve ilkesel tutumun pratik önemini savundu:

"...Eğer işler, Orjonikidze'nin fiziksel zor kullanacak kadar aşırıya gitmesi gibi bir darboğaza gelmişse, kendimizi nasıl bir karışıklığın içine soktuğumuzu düşünebiliriz...

"(...)

"Haklı olarak savunduğumuz 'birlikten ayrılma hakkı', doğaldır ki böyle koşullarda salt bir kağıt parçası kalıyor, Rus olmayanları, ... Büyük Rus şövenistinden ... koruyamıyor. ...

"Sanırım, Stalin'in aceleciliği ve salt idari yöntemlere olan aşırı tutkunluğu, onun 'ulusçu sosyalizm' belasına duyduğu kinle birleşince, burada öldürücü bir rol oynadı. Siyasette kin genel olarak en aşağılık rolleri oynar." (Lenin, *agy*, c.36, s.605-606)

Bundan sonra da Lenin ulusal sorunda değil zor kullanmak, her an, her açıdan milimi milimine ilkesel tutumun pratik önemini anlatıyor. Buradan da anlaşılacağı gibi, eğer bir ulus ayrılmanın yararlı olmayacağı konusunda ikna edilemezse, bırakılır ayrılsın, zararlı sonuçlarını yaşasın ve yanlıştan dönsün.

İşçil r birlikte örgütl nirl r

"Çarlık monarşisi... ancak Rusya'daki bütün ulusların birleşik proletaryası tarafından, bütün ulusların çalışan yığınları arasında bulunan, devrimci savaşım gücüne sahip, tutarlı demokratik ögelere önderlik eden birleşik proletarya tarafından devrilebilir. Bundan çıkan sonuç şudur: 'Kendi' burjuvazisiyle siyasal birliği, tüm ulusların proletaryasıyla birliğin üstünde tutan işçiler, kendi çıkarlarına, sosyalizmin çıkarlarına ve demokrasinin çıkarlarına karşı davranıyor demektir."

Komünistler, dunya çapında tek bır sınıf olan proletaryanın örgütlenmesinin de *ilkesel olarak* merkezı, tek bır dünya proletarya partisını gerektirdiğini savunurlar Ne var kı dunya işçi sınıfı çeşitlı ülkelere bölunmüş *biçimde* vardır. Bu nedenle orgutlenmede bu nesnel gerçek dikkate alınır Ayrı ayrı partiler oznel bir seçım değil, varolan nesnel koşulların *zorunlu* bir sonucudur. Ayrı örgütlenmeyi zorunlu kılan nesnel koşullar yoksa, ayrı örgütlenmede direnmek proletaryayı bölmek anlamına gelır. Komünıstler proletaryanın olabılen en büyuk, en güçlü, en merkezi birimlerde örgütlenmesinden yanadırlar.

Komünistler olarak, hele tek bir devlet sınırı ıçindekı işçılerı ulusa göre bölmenin, ayrı partıde (partı ayrı oldu mu, sendika, kooperatif, dernek vb. ayrı olmak durumundadır) örgütlenmenin aşırı zararlı ve yanlış olduğu görüşündeyiz Türk komünistleri, ayrılma hakkını ardıcıl olarak savunacaklardır. Kürt komünistleri de, *tüm* işçilerin *kosulsuz* birliğini savunmalıdırlar.

Lenin, "çeşıtlı ulusların tek bır devlet içinde yaşadıkları yerlerde milyonlarca ve milyarlarca ekonomik, hukuksal ve toplumsal bağla bırbirlerine bağlanmış olduklarını" söyluyor. (Lenin, *agy*, c.19, s.503) Bu Turkiye ve Kürdistan ıçin de geçerlıdir.

TKP II Konferans kararlarında da belirtildiği gıbi, "Kürdistan'ın dört parçasının aralarındaki bağlar her parçanın içinde yer aldığı devletin öteki bölgeleriyle olan bağlarından güçsuzdür". Bu nedenle Kürdistan'ın dört parçaya bölünmüşlüğü, Turkıye'de işçi sınıfının ayrı ayrı örgütlenmesi için haklı bir gerekçe değildir.

Lenin, Çarlık monarşisini devirme hedefinin, ulusların özgürlüğü ile bağını anlatırken şunları söylüyor:

"Proletarya, Çarlık monarşisini devirmeyi ve onun yerine demokratik bir cumhuriyet getirmeyı amaçlayan devrimci bir savaşımın dışında özgürlüğünü elde edemez. Çarlık monarşisi, ulusal topluluklar için özgürlük ve eşit haklar tanınmasını engeller, üstelik hem Avrupa'da hem Asya'da barbarlığın, hunharlığın ve gericiliğin kalesidir. Bu monarşi ancak Rusya'daki bütün ulusların birleşik proletaryası tarafından, bütün ulusların çalışan yığınları arasında bulunan, devrimci savaşım gücüne sahip, tutarlı demokratik ögelere önderlik eden birleşik proletarya tarafından devrilebilir.

"Bundan çıkan sonuç şudur: 'Kendi' burjuvazisiyle siyasal birliği, tüm ulusların proletaryasıyla birliğin üstünde tutan işçiler, kendi çıkarlarına, sosyalizmin çıkarlarına ve demokrasinin çıkarlarına karşı davranıyor demektır." (Lenin, *agy*, c.19, s.245)

Bu sözler Türkiye için de geçerlidir. Bölgede gericiliğin kalesi Türkiye devleti, ancak Kürt-Türk bırleşik proletaryanın önderliğinde yıkılabılır.

Çeşitli konular

Ulusal kültür kimin belgisidir

Bu bölüm gazetenin 263. sayısından alınmıştır.

Küçuk burjuva hareketler, oportünistler bugünlerde, sık sık, gelenek ve göreneklerimize, örf ve adetlerimize saygılı olmak, herşeyden önce de ulusal değerlerimizi korumak ve ulusal kulturumüze sahip çıkmak gibi şeylerden çok söz etmeye başladılar.

Bunlar, ulusal kültürü korumak, ulusal kimlığimizi korumak sözlerinin altında saklanan şu en temel gerçeği unutuyorlar:

"Her modern ulus içinde iki ayrı ulus vardır. Burjuvazı ve proletarya. Her ulusal kültürün içinde iki ulusal kültür vardır " (Lenin, *agy* c.20, s.32)

"Ulusal kültür belgısı, burjuva (ve çoğu kez Karayüzler ve papazlara ait) bir sahtekarlıktır. Bizım belgimiz demokrasinin uluslararası kültürü ve dünya işçi sınıfı hareketinin kültürüdür." (Lenin, *agy*, c 20, s.23)

Ulusal kultürü savunanların Marksistler arasında yeri olmadığını Lenin açıkça belirtiyor:

"Kim işçi sınıfına yararlı olmak ıstiyorsa bütün ulusların işçilerini birleştirmeli, ister 'kendi öz' burjuvazisinin, ister bir başka burjuvazinin milliyetçiliği ile, bitip tükenmeden mücadele etmelidir. Ulusal kültür sloganından yana çıkanların yeri Marksistler arasında değil, küçük burjuvazinin saflarındadır." (Lenin, *agy*, c.20, s.25)

Ulusal sorun üzerine kim ne demiş

Bu bölüm gazetenin 263. sayısından ve Yürukoğlu yoldaşımızın Uçüncü Program ve Görevlerimiz *kitabından derlenmiştir.*

Geçmişe şöyle bir bakarak, ulusal sorun üstüne kım ne demiş, belgeleriyle kısaca bir görelim:

1. Türkiye İşçı ve Çiftçi Sosyalist Fırkası Programı:

Bu partinin kuruluş tarihi 22.9.1335 (1919). 1924'te fesh edilmiş. (*İlke*, cilt 2, sayı 7, 1974 Temmuz)

TİÇSF Programı'nda ulusal soruna hiç değinilmemiş.

2. Türkiye Komünıst Fırkası Faaliyet Programı:

"Madde 55: A.K.H (Amele köylü hükümeti) kesif halk kutleleri halinde yaşayan milli ekallıyetlere (Kürtler, Lazlar) mukadderatlarını serbestçe tayın etmek ve arzu ederlerse devletten ayrılmak hakkını bahşeder. ..." (*İşçinin Sesi* sayı 247, s.17)

3. Türkiye Sosyalıst Emekçi ve Köylü Partisi Programı:

Kuruluş tarihi 20.6.1946, kapatılış tarihi 16.12.1946.

Bu partinin programında "millı azınlıklar meselesi" başlığı altında şöyle deniliyor:

"TSEKP vatandaşlar arasında hiçbir fark gözetmeksizin milli azınlıklara mensup kardeşlerimizin her hususta tam bir eşitlik dairesinde memleketin öz evlatları muamelesini görmelerini..."

Burada ulusal sorun bir azınlık sorunu olarak konmuş.

4. Vatan Partisi Programı:

Kuruluş tarihi 1954, aynı yıl kapatılmış. (*İlke*, cilt 2, sayı 7, 1974 Temmuz)

Bu partinin programında ulusal soruna hiçbir biçimde değinilmemiş.

5. Türkıye İşçi Partisi (TİP) Programı:

Kuruluş tarihi 13.2.1961, kapatılış tarihi ise 20 7 1971.

Bu partinin programında "milliyetçilik" başlığı altında ulusal soruna şöyle değinilmiş: "Türk devletine yurttaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktur." (*İlke*, cilt 2, sayı 7, 1974 Temmuz)

6. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Programı:

Kuruluş tarihi 22.6.1974 Bu partinin programında ulusal sorunla ilgili hiçbir şeye rastlanmadı.

7. Türkiye Komünist Partisi'nin 1973 sonrasındaki programına gelince, bu konuda Yürükoğlu yoldaşımızın *Üçüncü Program ve Görevlerimiz* kitabına bakalım. Burada şöyle denmiş:

Önce Programdaki ulusal sorunla ilgili bölümün *tümünü* okuyalım:

"4. Bütün azınlıkların, din ve mezhep guruplarının hakları eşit olmalıdır.

"5. Türkiye Komünist Partisi, ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundakı, Lenincı ilkelere bağlıdır. Memleketimizde yoğun, kaynaşmış yığınlar halinde yaşayan uluslara, ulusal azınlıklara (Kurtlere, Lazlara vb.) tam demokratik, eşit Anayasal haklar tanınmalı, bu uluslara kültürlerini geliştirmek olanakları yaratılmalıdır.

"Uluslara bu hakları tanımak, her zaman için onların birbırinden ayrılmalarını istemek ve propaganda etmek zorunluğunu koşmaz. Kendi yazgısını çizmek hakkı, uluslara demokratik devletın bütünlüğünde kalmak, onunla sıkı ekonomık ve politik ışbirliği kurmak hakkını da kendinde taşır.

"TKP, ırk ve ulus aşağılamasına karşıdır. Her ulusun kendi dilinde okuması, yazması, devlet dairelerinde konuşması, yayın yapması serbesttır.

"Ulusal azınlıkların komünistleri, Lenincı enternasyonalistler olarak, uluslararası emekçılerin sıkı dayanışmasını propaganda etmekle yükumlüdürler. Memleketimizde ulusal azınlıkların egemen sınıflarından bir kısmı gericiliğin, emperyalistlerin işbirlikçileri durumundadırlar. Ülkemizde komünistler, hangi ulustan olursa olsunlar Türk işçi ve köylüleri ile, ulusal azınlıkların emekçilerinin kardeşçe birliği için savaşırlar.' (*TKP Programı*, s.34-35)

Neresinden başlamalı?

Birincisi, Türkiye nüfusunun en az dörtte biri olan Kürt halkı "ulusal azınlık!ar" içine konulduğuna göre ve de ayrıca "uluslar" dendiğine göre, bu uluslar hangileridir? Var mı bilen? Sorumsuz, başıbozuk bir dil. Ama nesnel (ve de öznel) sonucu Kürt sorununu küçümsemek olmaktadır.

İkincisi, *"Kürtler, Lazlar, vb."* deyimi iğrenç bir deyimdir. Kürt sorununu, Laz, Çerkez, Abaza, vb. ile bir tutmanın yurdumuzun gerçekleriyle ve Leninizmle uzak yakın ilintisi olamaz. Kürt halkını ve savaşımı, liberal burjuvazinin kabul edebileceği sınırlar içinde "kabullenme"nin çerçevelenip duvara asılacak belgesidir bu. Kürt halkına ettiği ağır hakaretin yanı sıra, küllenmiş ya da tarihin erittiği ulusal sorunları canlandırmaya çalışmak (Lazlar, Çerkezler, Abazalar, vb. için) komünistler için cinayete eşittir diyen Lenincı ilkeyle de çelişmektedir.

Üçüncüsü "ezen ulus", "ezilen ulus" tanımlamaları, "Türkiye Kürdistanı" deyimi *hiç* kullanılmıyor. Bu kavramları kullanmadan, işçi sınıfına ulusal sorun konusunda doğru bilinç verilemez, Kemalist-liberal burjuvaziyle uzlaşabilmek adına sapık bilinç verilebilir.

Dördüncüsü, Türkiye Kürdistanı, Türklerin zor kullanarak ülke sınırları içine kattıkları bir bölgedir. Zenginliklerini Kürt egemen sınıfıyla birlikte giderek hızlanan biçimde sömürdüğü bir alandır. Türkiye Kürdistanı, Türkiye'nin *iç sömürgesidir*. Bu gerçek de Programda işlenmemiştir.

Beşincisi, Program ezilen ulus komünistinin görevini ("ulusal azınlıkların komünistleri" diyerek kavramı sulandırmasına karşın) doğru koyuyor. Peki ama nerede *ezen ulus komünistinin görevi?* O neden konmamıştır? Ezen ulus komünistinin görevi de, ezilen ulusun *ayrılma hakkını* savunmaktır. Leninizmi biraz bilen, bu iki görevin daima birlikte koyulması gerektiğini de bilir. Ezen ulus komünistinin görevini atlamak ezen ulus şövenizmine, ezilen ulus komünistinin görevini atlamak, ezilen ulus şövenizmine işaret eder. Doğrudur. Programda *"ezen ulus şövenizmi"* vardır. Lenin, "ezen ulusun sosyal demokratları (komünistleri — *İ.S.*) ezilen ulusların ayrılma hakkını savunmalıdır. Bu tezi benimsemeyen sosyal demokratlar (komünistler — *İ.S.*) proletaryanın düşmanı ve en kötü cinsten sahtekarlar sayılmalı ve partiden atılmalıdır" diyor. (Lenin, *agy*, c.39, s.738)

Altıncısı ve tüm öteki saydığımız noktaların gelip bağlandığı yer, Program, "TKP ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki Lenincı ilkelere bağlıdır" diyor ama bu ilkenin ne olduğunu *açıklamadan* 3. paragrafı getiriyor. "Uluslara bu hakları (hangi hakları?) tanımak her zaman için onların birbirlerinden ayrılmalarını istemek ve propaganda etmek zorunluluğunu koşmaz" diyor.

Dolayısıyla, Program komünist partisinin ulusal programının temel taşı olan "ulusların yazgılarını kendilerinin çizmesi hakkı"nı çarpıtıyor, yalnızca ezilen ulus komünistinin görevi yönünde yanaşıyor ve ezen ulus komünistinin görevlerini *'eşit haklar savaşımı'*na indirgiyor. Bu tipik bir İttihat Terakki artığı tutumdur." (*Üçüncü Program ve Görevlerimiz*, s.53-56)

İşte 1979'da TKP'de kavga, yalnızca ulusal sorunda değil, her alanda kendini açığa vuran bu İttihat Terakki artığı tutuma karşı patlak vermiştir. Ve geçen sayımızda, derlemenin en başında ulusal soruna ilişkin parçasını aktardığımız IV. Program bu kavga içinde filizlenmiştir.

Kendini "ilerici"diye yutturmaya çalışan burjuva aydınları banal birer liberaldir.

Burjuva basının liberalinin bile ...

Erkekçe dergisinin Eylül sayısında "eski MİT ajanı" Mahir Kaynak ile bir söyleşi yayınlandı. Çoğu yoldaşımızın okumamış olduğunu düşünerek, söyleşiyi aşağıda aynen veriyoruz:

Derginin kapağında, "eski MİT ajanı Mahir Kaynak askeri darbeleri anlattı" diyen bir reklam var. Dergiyi açınca, 5. sayfada, Hıncal Uluç imzalı sunuş ise şöyle:

"27 Mayıs.. 12 Mart.. 12 Eylül... Türkiye'de demokrasiyi 10 yılda bir kesintiye uğratan askeri müdahaleler bunlar. Her üçü hakkında da, yapanlar, karışanlar, karşı olanlar pekçok şey yazdılar bugüne dek.. *Erkekçe*, size yepyeni bir bakış açısı getiriyor.. Eski MİT ajanı Mahir Kaynak, kendi bilgileri ve yorumları ile bu üç hareketi değerlendiriyor.. *Erkekçe Söyleşi*, Türk kamuoyunda sanırız büyük tartışmalara yol açacak.. Kaynak'ın söyledikleri baştan sona ilginç.. Zaman zaman da tüyler ürpertici...

"Biz bir nefeste okuduk. Sanırız siz de öyle okuyacaksınız."

Söyleşiyi okuyunca ne görüyoruz?

Bu üç darbe aylardır, hatta neredeyse yıllardır tartışılıyor. Bunlara ilişkin çok çeşitli anılar, seri yazılar, kitaplar yayınlandı. *Erkekçe*'deki söyleşi bu konuda yeni hiçbir şey söylemiyor. Demek ki üç darbe konusu, bu söyleşinin kılıfıdır!

Söyleşi bu kılıf kaldırılarak değerlendirildiğinde, yukarıda aktardığımız sunuşta "yepyeni bakış açısı" denenin, "baştan sona ilginç" sayılanın, "zaman zaman tüyler ürpertici" bulunanın asıl neleri kapsadığı çok net görülüyor.

Baştan sona ilginç

Söyleşiye göre Türkiye'de tüm siyasal olayların sorumlusu ya Avrupa'dır, ya ABD'dir. Böyle tam bir komplocu ajan mantığıyla, bir yandan MİT'iyle, ordusuyla Türkiye devleti bir güzel temize çıkarılıyor, öte yandan devrimci harekete de kara çalınıyor. Bütün ilericiler, devrimciler ya Avrupa, ya ABD hesabına çalışmışlar ve çalışıyorlarmış!

1970 öncesinde *Ant* dergisini çıkaranları İngilizler organize etmişler. Doğan Özgüden ve arkadaşları şimdi de İngiltere'delermiş. Demek ki onları İngiltere finanse ediyormuş!

12 Mart döneminde Deniz, Yusuf, Hüseyin ve şehit olan nice devrimci gençler bilmeden hep İngilter uğruna can vermişler!

1980 öncesinde ve 12 Eylül döneminde şehit olan devrimciler, yine bilmeden hep ABD uğruna can vermişler!

Bugün, birçok devrimci militan Almanya'ya iltica etmiş olduğu için, bunların üyesi bulunduğu örgütler Almanya hesabına çalışıyorlarmış!

Öte yandan Sovyetler'e dayanan resmi TKP cılız, dejenere ve amaçları açısından da tehlikesiz bir teşkilatken, "TKP'nin Londra kanadı" İngiliz İstihbarat Servisi'ymiş!

İşte bunlar "baştan sona ilginç" diye sunuluyor! Şimdi bunların nesi ilginç ve hangisi "zaman zaman tüyler ürpertici", ona bakalım.

Nesi ilginç - hangisi tüyler ürpertici

Türkiye'de yeni bir devrimci dalga yaklaşırken burjuvazinin, ilericilere, devrimcilere, komünistlere böyle kendine yaraşır

(Devamı 12. sayfada)

Y LDAŞLAR UYANIK LUN!

Zayıf halka Türkiye'de sınıf çelişkileri derinleşiyor. Burjuvazinin sınıf değerleri iflas ediyor. Böyle bir temelde yeni bir devrimci dalga yaklaşıyor.

Bu nesnel durumda işçi sınıfımızın gereksinimi, savaşımını ülke çapında birleştiren, düzeni değiştirmeyi amaçlayan, militan, demokrasi kavgasını kuyrukçulukla sınırlamayan, illegal çalışan ama legal olanaklardan yararlanmayı başaran kararlı, devrimci bir partidir. Sol harekette ise yanlışlar birbiriyle yarışmakta, kuyrukçuluk görülmedik boyutlara ulaşmaktadır. İşçi sınıfımızın gereksinimi Türkiye Komünist Partisi — *İşçinin Sesi*'dir.

Sendikal alanda TKP — *İşçinin Sesi* baştan beri birliği savundu. "Devrimci" maskelerde de olsa bölücü girişimlere karşı çıktı. İşçi sınıfının hem kısa erimli, hem uzun erimli çıkarlarının Türk-İş'te sendikal birliği, Türk-İş'i tabanın istekleri doğrultusunda militan bir konfederasyona dönüştürmeyi gerektirdiğini söyledi. Bu görüşler ileri işçiler arasında çok yandaş buluyor ve sendikalarda yankılanıyor. Dar çıkarcılığa karşı doğrunun gücü, yavaş ama emin adımlarla kendini kanıtlıyor.

Siyasal alanda, neredeyse tüm sol örgütler hâlâ faşizmin varlığını gevelemektedirler. Demokrasi kavgası deyince ise kimin kuyruğuna takılalım sorusunu gündeme getirmektedirler. Legale çıkma özlemleriyle yanıp tutuşan resmi sol birlik, demokrasi güçlerinin birliği diye siyasal olarak Demirel'in bile kuyruğuna yapışırken, legal sosyalist particiler siyasal olarak kimsenin kuyruğuna takılmaz görünümde, burjuva yasalarının ve ideolojisinin kuyrukçuluğunu yapıyorlar.

Hem burjuva ideolojisine, hem hiçbiri demokrat olmayan burjuva partilerine, hem de burjuvazinin beşinci kolu oportünizmin çeşitli biçimlerine karşı işçi sınıfının bağımsız çizgisini dile getiren tek sol örgüt TKP— *İşçinin Sesi*'dir.

Burjuvazi yıllardır TKP — *İşçinin Sesi*'ni karşıt kutup kabul ediyor. Baskı, yalan, provokasyonun her yolunu deniyor. Ancak *İşçinin Sesi* yükseldikçe burjuvazinin denediği yollar da alçalıyor. *Erkekçe*'deki söyleşi bunu göstermektedir.

Bugün burjuvazinin en alçak yollardan bize saldırması çok doğaldır. Bu saldırıların alçaklığını, siyasal nedenlerini ve anlamını sergilemek kolaydır. Önemli olan, bu tür saldırıların ardından gelecek provokasyonlara karşı uyanık olmaktır. *Erkekçe*'deki söyleşi böyle bir uyarı taşımaktadır. Şöyle ki:

İşçinin Sesi'nin 25 Kasım 1985 tarihli 295. sayısında, PKK'ya yönelik bir yazıda şöyle denmişti:

"Ajan-provokatörler her devrimci örgütte, her zaman cezalandırılırlar. Ancak bu son olaylarda öldürülen kişilerin bu çerçeveye girmediği en başta PKK'nın konuya ilişkin hiçbir inandırıcılık taşımayan yazılarından ortadadır ve bu tüm devrimci hareketin ortak düşüncesidir."

Aylar sonra, 30 Haziran 1986 tarihli *Tercüman*, "TKP MİT'le savaş çağrısı yaptı" manşetiyle bir yazı yayınladı. Bu yazı da bu sayfalarımızda yer alıyor.

Aradan yine aylar geçti. Bu kez *Erkekçe*'de Mahir Kaynak *Tercüman*'ın uydurma haberine atıf yaparak çamur atma girişiminde bulundu.

Bunun ardında nasıl bir plan olduğunu bilemeyiz ama bir provokasyon olasılığı söz konusudur. Herşey olabilir. TKP — *İşçinin Sesi*'ni "MİT mensuplarını" temizlemeyi amaç edinmiş bir örgüt olarak göstermekten, örneğin ipliği çoktan pazara çıkmış Mahir Kaynak'ı yok edip sonra bunu bizim yaptığımızı iddia etmeye kadar...

Olası provokasyon Türkiye örgütlerini de, partinin yurt dışında yürüttüğü bazı merkezi çalışmaları baltalamayı da hedef alabilir. Ayrıca genel olarak birşey açıktır: Siyasal manevra alanı daraldıkça burjuvazi, tam kendi komplocu mantığına uygun provokasyonlara daha çok başvuracaktır. Bu nedenlerle tüm parti örgütleri uyanıklığı arttırmalı, atılgan çalışmayı zerre kadar geri çekmeden güvenlik kurallarına dikkatle uymalıdır.

TKP — İşçinin Sesi
Merkez Yürütme Bürosu

Erkekçe *dergisinin söyleşisini kendi başlığıyla aynen yayınlıyoruz.*

"*Erkekçe* söyleşi: Mahir Kaynak"

Ajan deyince gözlerimizin önünde hemen James Bond tipi canlanır. Bol para, güzel kadınlar ve teknolojinin piyasaya sunulmamış harikalarıyla düşmanı ininde vuran insanlar...

Belki böyle çalışanlar da vardır. Ama, çoğunluğu şimdilik "nereden bulaştık bu işe" diyenler oluşturuyor. Bunlardan birisi de onbeş yıldır adı dillerde dolaşan Mahir Kaynak.

Antepli bir ailenin çocuğu Mahir Kaynak. Babası bir hayli işe girip çıktıktan sonra muhasebecilikte karar kılmış. Üç kardeşin ortancası olan Kaynak, ilk ve ortaokulu Antep'te bitirdikten sonra Kuleli Askeri Lisesi'ne girmiş. Ardından da Harp Okulu'na. "Aklımda ekonomi öğrenimi yapmaktan başka bir şey yoktu" diyor. Açıkçası ailesinin kıt parasal imkanları dolayısıyla kabullenmiş bu eğitimi. Ama mezun olduktan iki yıl sonra Sınıf Okulu'nda tüm derslerden "başarısızlığa" uğrayarak ordudan ayrılmış. Üniformasını üzerinden çıkardığında İktisat Fakültesi'nin ikinci sınıf derslerine çalışıyormuş.

MİT hizmetine girene kadar her insanın hayatında yer alan sıradan olaylar var Mahir Kaynak'ın dosyasında.

Kaynak 1960 İhtilali'nden sonra gelişen sol hareketin bir kanadının lider kadrosu içine hangi dostları aracılığıyla girdi, pek belli değil. İktisat Fakültesi'nde doçent olarak bulunması, öğrencileri ile iyi ilişkileri, konusuna hakimiyeti onu "kazanılması gerekli bir kişi" haline getirmişti. Nitekim Madanoğlu Grubu olarak bilinen kadro tarafından "kazanıldı". Ancak aynı günlerde devletin güvenlik birimleri de yanlarına çekmeyi başarmışlardı Kaynak'ı.

Sonrası malum. Kaynak sürekli olarak cunta hareketinin faaliyeti hakkında raporlar verdi, içinde yer aldığı gurup adına Romanya Komünist Partisi Gençlik Kolu toplantısına bile gitti, konuşma yaptı. Ve nihayetinde bu kadro 12 Mart'la birlikte toplandı. Yargılamalar başladığında Kaynak'ın MİT görevlisi olduğu açıklanmıştı.

Uzun süre hakkında yazılıp çizildi Mahir Kaynak'ın. İsmi "ibret" manasında kazındı hafızalara. Hiç unutulmadı.

Mahir Kaynak'ın kimliği açıklanınca cunta arkadaşlarının büyük şaşkınlık geçirdikleri açık. Ama esas şoku eşi Şükran Kaynak yaşadı. Karı-kocanın ilk işleri konu ile ilgili yayın yapan gazeteleri evlerine sokmamak oldu. "Çocuklar etkilenmesinler diye uzun süre onlardan sakladık durumu. Benim matematik öğretmeni olduğumu söyledik." Büyük kızına ilkokuldaki hocası, "baban ajan Mahir Kaynak mı," diye sorunca ağlamaya başlamış. "Siz de mi o yalanlara inanıyorsunuz. Babam matematik öğretmeni" diyebilmiş.

Kaynak'ın ikisi kız birisi erkek üç çocuğu var. Artık biliyorlar babalarının geçmişte üstlendiği görevi. Tasvip etmediklerini babalarının yüzüne karşı söylemiyorlar veya olmuş bir kere diye bakıyorlar olaya. "Ama" diyor Mahir Kaynak, "Kendilerinin böyle bir işi sevdiklerini hiç sanmam..."

Erkekçe eşine ait "Mali Müşavirlik" bürosunda konuştu bu eski ajanla. Gözlemlerini, değerlendirmelerini fazla ince eleyip sık dokumadan anlattı Kaynak.

Erkekçe — Siyasi hareketlerin içinde olduğunuz için mi MİT'e girdiniz, yoksa MİT'e girdiğiniz için mi siyasetle ilgilenmeye başladınız?

Kaynak — Ben 27 Mayıs olaylarının içindeydim. Açıkçası yarısına kadar içindeydim. Hareketin samimi olarak bir taban hareketi olduğuna inanıyordum ve dolayısıyla iktidara karşı mücadele verenlerin ikinci takımında yer aldım. Önde liderler vardı, biz onların arkasındaydık.

Erkekçe — Asker "takımı"nı mı kastediyorsunuz?

(Devamı 13. sayfada)

(Baştarafı 1İ. sayfada)
aşağılık bir düzeyde saldırması hiç de ilginç değildir. Resmi TKP'nin tehlikesiz sayılıp gerçek TKP'nin karalanmaya çalışılması da ilginç değildir. İlginç olan, "TKP Londra kanadı"ndan başka kimlerin ve neden onunla birlikte, aynı balçıkla karalanmaya çalışıldığıdır.

Söyleşide devrimcileri, traji komik bir olgu olarak şunun bunun hesabına çalışıyor göstermeye kalkışanların kendileri düpedüz komik duruma düşmüşlerdir. Ancak bu komiklik içinde yaptıkları ayrımın kafalarındaki korkuları yansıtan belli bir nesnel anlamı vardır. *Ant* dergisini çıkaranları, 12 Mart döneminde öldürülenleri ve idam edilenleri, söyleşi "TKP Londra kanadı" ile birlikte, aynı balçıkla karalamaya çalışmıştır. Neden?

Ant dergisi 1960 sonrasında sol potansiyele sözcülük etmiş, sol yayıncılıkta unutulmaz işlev görmüş bir yayın organıdır. Bu dergiyi çıkaranlar şimdi de yurt dışında, Türkiye'deki anti-demokratik uygulamaları sergileyen düzenli bir yayın çalışması yürütmektedirler. Tam Türkiye AET'ye yanaşırken, bu arkadaşların böyle bir saldırıya uğramaları doğaldır. Ancak bu arkadaşlar, söyleşide söylendiği gibi İngiltere'de değildirler ve kendilerinin TKP — *İşçinin Sesi*'yle siyasal bağları yoktur.

Öte yandan 12 Mart döneminde öldürülen ve idam edilen devrimcilerin adları, Türkiye devrimci hareketinin bugüne dek yıllar içinde verdiği tüm şehitlerin sembolü olarak halkın gönlünde yer etmiştir. Türkiye devrimci hareketi çok şehit verdi ama 12 Mart dönemindeki idamlar ve cinayetler, burjuvazinin, halk vicdanını ilk kez bu denli derinden etkileyen haksızlıklarıydı. Bu nedenle 12 Mart döneminin şehitleri halka, büyük bir özveri ve yiğitlik temelinde yükselen şanlı devrim mücadelesinin tüm şehitlerini, anılarını hatırlatır. Hatırlatmadığı, hatırlatmayacağı birşey varsa o da Avrupa ya da İngiltere'dir.

Öyleyse *Ant* dergisini çıkaranların ve 12 Mart dönemi şehitlerinin adları neden ille de İngiltere'yle bağlı gösterilmek isteniyor? Neden onlar da "TKP Londra kanadı"yla beraber, aynı balçıkla karalanmak isteniyor?

Geçmişte başarılı sol basının örgütleyici işlevi, halkın gönlünde yer etmiş devrimci hareketlerin ise basın, dolayısıyla fikir temeli eksik kaldı. Bunun işçi hareketinin gelişme düzeyiyle bağı vardı. Bugün burjuvazi, geçmişte ikisi birbirini tamamlayamamış olan bu iki boyutun, hem de işçi hareketiyle kaynaşarak Türkiye Komünist Partisi — *İşçinin Sesi*'nde birbirini tamamlayacağından korkuyor: İşçi basını temelinde örgütlenme ve devrimci sınıf mücadelesi!

Bu nedenle burjuvazi, geçmişte bu iki boyutun kendi içinde en başarılı temsilcilerini de "TKP Londra kanadı"yla birlikte, aynı balçıkla sıvama önlemi almaya çalışıyor. "Baştan sona ilginç" diye sunulan, ajan mantığıyla yoğrulmuş avuç avuç balçığın işte yalnızca bu yanı ilginçtir. Bu yana da zaten "zaman zaman tüyler ürpertici" adını takmışlar!

Bunca balçıkla başardıkları tek şey, güneşi balçıkla sıvamaya çalıştıklarını sergilemek, güneşin balçıkla sıvanamayacağını bir kez daha örneklemektir.

Kim kimle söylesmiş

Söyleşi sözde "eski MİT ajanı" Mahir Kaynak'la yapılmış. Ancak söyleşide MİT hiç de eski ve tek taraflı kalmıyor.

Bir kez Mahir Kaynak'ın "eskiliği" kova kova su götürür. İpi çoktan pazara çıkmış bu ajan, kendini, MİT'i ve devleti temize çıkarmak, devrimci hareketi karalamak için en yeni bir MİT ajanı gibi uğraşıyor.

Kendisi sola karşı değildir! Sol tabanlı yerli hareketlerden yanadır! Kalleş tabiatlı olmayan değerli bir iktisatçıdır! Ne kadar sevimliymiş bu MİT ajanlığı!

MİT böyle bir ajanı ne amaçla kullanmış? Sola karşı değil, yabancı kökenli, destekli bir harekete karşı kullanmış! MİT askeri müdahaleleri önleyici çabalar harcarken, yabancı istihbaratlar hep askeri müdahale tezgahlıyorlar! Bu MİT de ne kadar sevimli bir kuruluş!

Yine de MİT ajanları sevilmiyor. MİT Kaynak gibilerini onore edemiyor. Üstelik devlet de kabul etmiyor. Şu devletin asaletine bakın. MİT ve Kaynak bu denli sevimli olduğu halde, devlet ajanlıktan tiksinip, ajanları kabul etmiyor! Hem de ülkede tüm vatandaşlar şu ya da bu yabancı istihbarat hesabına iş yaptıkları halde!

Açıktır ki Mahir Kaynak görevini sürdürüyor. Resmi ya da gayrı-resmi, kadrolu ya da kadrosuz, gönüllü ya da zorunlu olarak ama sürdürüyor. MİT'i, devleti temize çıkarıp, devrimci-

BU BAKIŞ AÇISININ NESİ YENİ?

Erkekçe bu söyleşide "yepyeni bir bakış açısı" getirdiğini iddia ediyor.

Toplumsal siyasal olayları komplo mantığıyla açıklamaya kalkışmak. Bu mu yeni? Burjuvazi gericileştiğinden beri bu onun tarih anlayışıdır. Komployu yapanlar duruma göre değişir. Krallar, başbakanlar olabilir, gizli servisler de olabilir. Yeni hiçbir şey yok.

Bu bayat komplocu bakış açısıyla devrimcileri, komünistleri şunun bunun hesabına çalışmakla, hatta can vermekle "suçlamak" da yeni değildir. Bu Türkiye burjuvazisinin geleneksel "suçlaması"dır. Türkiye'de sınıf çelişkileri, sınıf mücadelesi yoktur, hep dışarıdan kışkırtılır! Devrimci ideoloji de hep ithal edilir! Bunların artık tek inandırıcılığı söyleyenin kimliğini aydınlatmada oluyor.

Erkekçe'nin bakış açısında bir de şu var: Sovyetler ve resmi TKP tehlikeli değildir diye açıkça belirtiliyor. Bunun da yepyeni bir yanı yoktur.

Bu olgu, Sovyetler'in ve TKP yönetiminin takındığı devrimi engelleyici tutumla, ta 1980 öncesinde, bizzat kendileri tarafından dünyaya açık edilmişti.

Sovyetler ve resmi TKP tehlikeli değildir görüşü madalyonun bir yüzüyse, asıl tehlike TKP — *İşçinin Sesi*'dir görüşü de öteki yüzüdür. Ve bu öteki yüz, *Erkekçe*'deki söyleşinin varlık nedenlerinden biridir.

Asıl tehlike TKP — *İşçinin Sesi*'dir görüşü de hiç yeni değildir. 12 Eylül darbesi bu görüşle birlikte, "Enternasyonal'i söyleyenler"e özel vurguyla duyurulmuştur. Daha sonra bizzat Evren *İşçinin Sesi*'ne düpedüz yalan söyleyerek saldırmıştır. Son yıllarda ise başta *Tercüman* olmak üzere çeşitli günlük gazeteler bu "asıl tehlike"nin alarmını vermektedirler. "Asıl tehlike" çoktan anlaşılmış ve çeşitli biçimlerde dile getirilmiştir.

Öte yandan TKP — *İşçinin Sesi*'ne böyle aşağılık düzeyde çamur atmaya gelince. Yukarıda değindik, Evren hakkımızda düpedüz yalan söylemiştir. Günlük gazeteler ikide bir yalan yanlış "haber"ler vermiştir. *Erkekçe*'nin doğrultusunda, aynı derecede aşağılık sataşmalar da olmuştur. Bunlar burjuvazinin beşinci kolundan kaynaklanmıştır. İşte 1981 yılından bir örnek:

"Bu provokasyon gurupçuğu kendisini, bağlı olduğu karanlık yerleri maskelemek amacıyla kimi yöntemler uyguluyor. Bunlardan biri de yaz taarruzu dedikleri bir kampanyadır." (*TKP'nin Sesi*, 21 Ağustos 1981, aktaran *İşçinin Sesi*, sayı 169-170, s.20)

Aynı yönde 1979'dan, 1980'den de örnekler verilebilir. Açıktır ki bugün bu doğrultuda, böylesine aşağılık sataşmalar da özde bir yenilik taşımıyor. Ancak bu alanda biçimsel olarak yenilik sayılabilecek tek şey şudur:

Erkekçe'de yazılan tüm sataşmaları bugüne dek hep beşinci kol oportünizm denemiştir. İlk kez öteki kollar da aynı yola başvurdular.

Şimdiye dek burjuva basında sahte TKP ile gerçek TKP'yi özdeş gösterme, 5. Kongre'den sonra bile bizden "TKP Londra kanadı" diye söz etme eğilimi ağır basıyordu. Hatta *Tercüman*, neredeyse *İşçinin Sesi*'ni resmilerin yayın organı gibi göstermeye çalışmış ve "Haydar Kutlu'nun genel sekreterliğe seçilmesiyle TKP yönetiminde etkinliğini arttıran Londra kanadı"nı(?) sık sık yinelemişti. (Bakın: *İşçinin Sesi*, sayı 290 ve 297)

Buna karşı yazdığımız bir yazıda şöyle demiştik:

"TKP — *İşçinin Sesi*'ni resmilerle özdeş gösterme çabası, burjuvazi için 'artık TKP, TKP — *İşçinin Sesi*'dir, esas tehlike budur' yönünde net bir uyarı, emekçi yığınlar için ise 'ikisi de aynıdır' yönünde bulanıklık anlamına geliyor. Ama çabaları boşunadır çünkü yaşam böyle bir bulanıklığa fırsat vermeyecektir!" (*İşçinin Sesi*, 9 Eylül 1985, sayı 290, s.8)

Gerçekten de yaşam böyle bir bulanıklığa fırsat vermiyor. İki parti özdeş gösterilirse TKP — *İşçinin Sesi*'nin oluşturduğu tehlike, resmi TKP'nin tehlike oluşturmayışından burjuvazinin yeterince yararlanmasını engelliyor, onun işlerini bulandırıyor. Bu nedenle şimdi "asıl tehlike" mesajını vermek için başka yollar arıyorlar. Ve bula bula da yıllardır resmilerin denedikleri bayat yolu buluyorlar. *Erkekçe*'nin bakış açısındaki tek yenilik. İşte bu bayat yolu ilk kez burjuvazinin de deniyor olmasıdır.

Komplo teorileriyle burjuvazi sınıfları, sınıf mücadelesini yok göstermeye çabalayabilir ama yok edemez! Derinleşen sınıf çelişkilerini, meydanları zaptetmeye yönelen koca işçi sınıfını gizleyemez! Dev işçi alternatifi yaklaşıyor! İktidarsız burjuvazi de çıkmaz sokaktan kurtulmak için kendine yakışır aşağılık yöntemlerle uğraşıyor!

Erkekçe

(Baştarafı 11. sayfada)
Kaynak — Hayır, öğrenci liderleri manasında söylüyorum. Ben onların gerisindeki guruptaydım. Ama olayın ortasında, bunun kendiliğinden oluşan bir hareket olmadığını anladım. Ve çekildim.

Erkekçe — Ne oldu da anladınız?

Kaynak — Bir takım çevrelerden muntazam, sistematik şekilde bilgiler ve komutlar geliyordu. Bunu gördüm.

Erkekçe — CHP çevrelerini mi kastediyorsunuz?

Kaynak — Denilebilir.

Erkekçe — Ordu çevreleri?

Kaynak — Ordunun da müsamahasını görüyordum. Ordu, hareketleri bastırmak değil, teşvik etmek rolünü üstlenmişti. Onun üzerine, bunun üst kademelerde planlanmış ve benim bilmediğim amaçları olan bir hareket olduğunu anladım. O zaman, Türkiye'de askeri müdahalelerin kendiliğinden olmadığını hissettim. İlk müşahedemdir bu.

Erkekçe — Üst kademelerde planlandığını söylemiştiniz, bunu biraz açar mısınız?

Kaynak — Askeri müdahalelerin senaryosu dışarıda hazırlanır. Ülke dışında. Ortam yaratılır, ortam yaratıldığı zaman Türk insanının davranışları zaten bellidir, şartlı refleksleri vardır. O ortam hazırlandığı zaman belirli çevreler, belirli şekilde hareket ederler.

Erkekçe — Sözleriniz çok genel. Dışarıdan planlandığını ifade ediyorsunuz. Türkiye'nin ilişkileri bilindiğine göre kastınız Amerika mı?

Kaynak — Batıdır genel hatlarıyla. Şu kadarını söyleyebilirim. Amerika'nın 1960 ve 1970'de Türkiye içerisinde çok fazla oynayacak kadar örgütlenmiş ve tecrübeli olduğunu zannetmiyorum.

Erkekçe — Türkiye konusunda "uzman" ülke deyince İngiltere akla geliyor.

Kaynak — Olabilir. Ama genelde Avrupa ülkeleri diyelim.

Erkekçe — 1960'larda çevreniz bakımından soldaydınız. İnanç olarak da solda mıydınız?

Kaynak — Marksist değildim. Daha açık bir ifadeyle herhangi bir ekolün sağlam bir takipçisi değildim. Pragmatik davranıyordum. İdeolojilere kapalı da değilim, ama taraftar da değilim. O zaman Türkiye'de değişiklikleri getirecek akım sol olduğu için solun içindeydim. Ama mesela devletleştirmeden yana değilim. Sola karşı gibi görünen hareketimin sebebi sadece askeri müdahale ile ilgilidir. Çünkü o zamanki sol tabandan oluşan, yerli bir hareket değildi. Türkiye'nin siyasi yapısını Avrupa'ya benzetmek amacıyla yukarıdan aşağıya doğru empoze edilen, ekonomik temelleri olmayan, tamamen siyasi ve dış politika ile ilgili sol hareketti. Türkiye'de işçilerin ücretlerinin artması, köylülerin gelirlerinin artması, sosyal adaletin gerçekleşmesi gibi bir amacı yoktu kimsenin. Bunun en veciz ifadesi, "Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de yerini alır" idi.

Yeni kurulacak dünya ise belliydi, Ortak Pazar. Türkiye Avrupa içindeki yerini alacaktı ve herşey ona göre planlanıyordu.

Erkekçe — Amerika'ya karşı, Avrupa yanlısı... Öyle mi?

Kaynak — 1960'tan sonra oluşan solun asıl özelliği anti-Amerikan oluşudur. Terör ve anarşi olayları anti-Amerikan sloganlarla beraberdi. 1980 öncesine gelin bunu göremezsiniz. Niye olmadı, ne değişti, kim değiştirdi?

Erkekçe — 1960 sonrası solun sloganlarından biri tam bağımsızlıktı ama...

Kaynak — Tam bağımsız ama Avrupa'ya karşı değildi o dönemde.

Erkekçe — 1970 öncesi solun Sovyetler'le içli dışlılığı yoktu yani...

Kaynak — Yoktu, hiç yoktu.

Erkekçe — Halbuki bir işin suçlusunu aramak gerektiğinde bizim "gedikli"miz Ruslar...

Kaynak — Sovyetler nasıl bir mantıkla tezgahlar? 1980 öncesine gelin. Dünyada rekor düzeyde dış yardım yaptıkları ülke, Türkiye. En iyi ilişkiler kurdukları yönetim, Türkiye'deki yönetim. Buna rağmen, onu devirmeye çalıştılar, sonra bugünkü düzeni getirdiler diyebilir miyiz? Deniliyor ki TKP var. Eğer Sovyetler, Türkiye'yi TKP ile ele geçireceklerse kıyamete kadar beklerler.

Çünkü TKP fevkalade cılız, dejenere, kötü bir teşkilattır. Hatta teşkilat dahi denemez, bundan hiçbir şey olmaz. En iyi örnek burnumuzun dibindeki İran. Orada biliyorsunuz TUDEH vardı, Sovyetler'e dayanıyordu. Sonunda Humeyni geldi ve TUDEH darmadağın oldu. Bundan Ruslar üzüldüler mi? Hiç sanmam. Çünkü oradaki yönetim ABD'nin çok aleyhinedir. Ruslar açısından yönetimin bu mantığı yeterlidir. Komünist olmaları şart değil.

Erkekçe — Avrupalıların, Türkiye'de kontrol gücü çok mu yüksek?

Kaynak — Yüz senedir Türkiye'de güç olarak varlar. Türkiye'de Avrupa'nın maniple edeceği güçler o zamandır var ve her zaman maniple etmişlerdir.

leri, komünistleri karalama işini görüyor. Üstelik Kaynak bu görevi tek başına da yürütmüyor.

Erkekçe, tüm devrimci hareketi şunun bunun ajanı, maşası ilan eden böyle bir söyleşiyi yapmış, basmış ve sansasyonel bir biçimde de sunmuş. Bu kadar da değil! *Erkekçe* Mahir Kaynak'la öyle bir işbölümü içinde çalışmış ki, söyleşiyi yapanların kimlikleri oldukça karışmış.

Kimin bakış açısı? Erkekçe'nin mi, Kaynak'ın mı, yoksa...?

Sırf "TKP Londra kanadı"na kara çalabilmek için ama bunun böyle olduğunu belli etmeden, başka bir noktadan tutarak İngiltere'yi işin içine getirme, Kaynak'ın yolunu döşeme işbölümünde *Erkekçe*'ye düşmüştür. *Erkekçe*'deki yazının bu bölümlerini tintli olarak verdik. Bu tintli bölümlerden yalnızca ikisi hakkında birşeyler diyeceğiz.

Birincisi, *Ant* dergisinin konu edildiği yerdeki mantıktır.

Erkekçe hakkındaki düşüncelerimizi şimdi bir yana bırakalım. Bugün Türkiye'de sürüyle yayın çıkmaktadır. Bunlar Türkiye'de çıkıyor diye bunların finansman kaynağının MİT olduğunu mu varsayacağız? Yoksa, bunların finansman kaynağını anlamak için devrimden sonra nereye kaçacaklarını görmeyi mi bekleyeceğiz? Söyleşinin mantığına göre sorulması gereken sorular bunlardır. Şimdi yine *Erkekçe*'ye dönersek, onun mantığından bağımsız olarak *Erkekçe*'nin, en azından MİT'le, en azından işbirliği yaptığı yeterince açıktır.

İkincisi, 12 Mart dönemi şehitlerinin konu edildiği yerde, *Erkekçe* Mahir Kaynak'a "sizin izahınızı kabul edersek" diyerek İngiltere'yi sokuşturuyor. Ancak tintli bölümleri arka arkaya okuyunca şu soruların cevapları açıkta kalıyor. Bu kimin izahıdır? Kaynak'ın mı, *Erkekçe*'nin mi? Yoksa işbölümü içinde ikisinin birlikte mi?

Tevekkeli değil sunuşta Hıncal Uluç, *"Erkekçe* size yepyeni bir bakış açısı getiriyor" diyor. Gerçekten de, bu bakış açısının en azından yarı yarıya sahibi *Erkekçe* görünüyor.

Bu mu erkekçe!

Erkekçe dergisini Gelişim Yayınları çıkarıyor. Gelişim Yayınları *Nokta*'yı da çıkarıyor. Söyleşi için sunuşu yapan Hıncal Uluç *Nokta*'nın yayın kurulu üyesi, *Erkekçe*'nin ise genel yayın yönetmenidir.

Genel yayın yönetmeni olduğu halde Hıncal Uluç söyleşi için "biz bir nefeste okuduk" sözünü ediyor. Ortada ya garip bir yayın yönetmenliği var ve Hıncal Uluç *Erkekçe*'nin nasıl bir söyleşi yapacağını, ne gibi sorular soracağını vb. önceden planlamıyor, ya da söyleşi, hazır yapılmış olarak, dış kaynaklı yazılar bölümü eliyle *Erkekçe*'ye takdim edilmiş! *Erkekçe* de bunu hiç yadırgamadan hissesine düşeni sahiplenmiş, "yepyeni bir bakış açısı" getirmekle övünüyor!

Biz komünist gazeteyiz. Elimizde kanıt olmadan kimseyi MİT ajanlığıyla suçlamayız. Mahir Kaynak için kadrolu ya da kadrosuz olarak görevini sürdürüyor dedik. *Erkekçe* için ise şunu söylemeye yeterli kanıt vardır: Burjuva basının liberali bile, MİT'le işbirliği rahatça yapabiliyor. Ve bunu yapması için MİT ajanı olması hiç de gerekmiyor.

Son yıllarda Türkiye'de sınıf çelişkileri derinleştikçe, aydınların ayrışması da netleşti. Bu arada özellikle basında yuvalanan, kendini "ilerici", hatta "solcu" diye yutturmaya çalışan, gerçekte banal birer burjuva liberalinden, burjuvazinin okumuş birer kalemşöründen öte olmayan burjuva aydınları ayrı bir küme olarak belirginleşti.

Zayıf halka Türkiye'de, hele ki sınıf çelişkileri derinleştikçe hepten apışıp kalan burjuvazi iktidarsızdır. Bu nedenle, burjuva aydınları emrinde olduğu halde, fikirlerle sınıf mücadelesi vermekten acizdir. Komplocu ajan suçlamalarıyla düşmanını karalayarak yaşamını sürdürmeye çabalıyor. Böyle bir burjuvazinin aydınlarının da kafaları "milli istihbarat" gibi çalışıyor. İktidarsız burjuvazinin *Erkekçe* dergisinde yazdıkları bunun yalnızca bir örneğidir.

Erkekçe sözünün bir de mecazi anlamı vardır. "Mertçe" olan ve kadınlara haksızlık taşıyan bu anlamın kaynağı, emekçiyi de, kadını da ezen sömürü düzenleridir. İşçi, emekçi kadın devrimci kavgaya atıldıkça, toplumda giderek daha aktif rol aldıkça "erkekçe" sözü "mertçe" anlamını yitirecektir. Mertlikle ilgisi olmadığını sergileyerek *Erkekçe* dergisi de bu sürece katkı yapıyor.

MAHİR KAYNAK'IN OKUDUĞU "HABER"

30 Haziran 1986 tarihli *Tercüman,* "TKP MİT'le savaş çağrısı yaptı" başlığı altında şöyle bir "haber" yazmış:

"ANKARA *(Tercüman)* Merkezi Doğu Berlin'de bulunan Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) 'Londra kanadı', yandaşlarının yığın çalışmalarını arttırmalarını istedi. TKP 'Londra kanadı'nın merkez komitesi, Türkiye'deki taraftarlarına, 'Polisi uzak tutmak için yığınların içine dalın' emrini verdi ve MİT mensuplarını 'hedef' gösterdi.

"TKP'nin Londra kanadı, gizli olarak Türkiye'ye soktuğu 'İşçinin Sesi' isimli yayın organı ile yandaşlarına, polise karşı uygulayacakları strateji hakkında çeşitli talimatlar iletti. R. Yürükoğlu takma ismini kullanan Nihat Akseymen tarafından çıkarılan TKP'nin yayın organında, 'polise karşı savaşmanın' önemi üzerinde duruldu ve yasa dışı faaliyetler sırasında yapılması gerekenler ilgili olarak şöyle denildi:

" 'Siyasi polise karşı savaşın en iyi yolu, yığınların içine dalmaktır. Polisin yığınların içinde, onlarla sarılı bir partinin üyelerini soruşturması, partiyi destekleyen bir kalabalığın arasından tek tek üyeleri çekip çıkarması güçtür. Aynı şekilde yüzbinlerin eline ulaşan bir merkez organı toplamak da polis için güçtür. Polisi uzak tutmak istiyorsak, yığınların içine dalmak gerekir.'

"Öte yandan aynı yazıda yasa dışı parti militanlarına MİT mensupları da 'hedef' olarak gösterildi. Yazıda, MİT mensuplarını ortadan kaldırmanın, TKP için 'zorunlu ve kaçınılmaz bir görev' olduğu kaydedildi."

Burjuva gazeteciliği, burjuvazinin sınıf çıkarlarını savunur, bu doğrultuda fikirler yayar, halka yanlış fikirler aşılamaya çalışır. Bu amaçla gerçekleri tam ve doğru olarak yansıtmaz, doğru yorumlamaz. Ancak başarılı olacaksa, gerçekleri şu ya da bu ölçüde yakalamak ve yansıtmak zorundadır.

Türkiye'nin iktidarsız burjuvazisinin gazeteciliği burjuva gazeteciliği açısından bile bir gariptir. Düpedüz yalancılığa, sahtekarlığa dayalı bir "haber"cilik Türkiye'de geçerlidir. Örgütün kimliği çarpık, alıntının kaynağı yok ve verilen mesaj uydurma! "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" sözünü bu duruma şöyle de uygulayabiliriz: Yatsısı iyice yaklaşan Türkiye burjuvazisinin artık yalancılıktan başka bir yolu kalmamıştır.

DERGİDE İSTİKLAL MARŞI TARTIŞMASI VAR!

Erkekçe'nin Eylül sayısında burjuvazinin TKP — *İşçinin Sesi*'ne yönelik saldırısı da var, bu saldırının nedenlerinden biri olan kuyruk acısı da var. Aynı sayıda "milli marşımızın bestesi" de tartışılıyor.

Burjuvazinin kendi sınıf değerlerini ulusal değerler diye yutturamama süreci, 1980 öncesinde başlamıştı. ODTÜ'de *İşçinin Sesi* yandaşı gençlerin İstiklal Marşı'nı söylemeyip Enternasyonal'i söylemeleri, toplumdaki bu olguyu vurgulaması, bilince çıkarması açısından önemli bir eylemdi. Böyle olduğu için, TKP — *İşçinin Sesi*'nin bir adı da "Enternasyonal'i söyleyenler" diye kaldı. 12 Eylül darbesi "Enternasyonal'i söyleyenler"e öfke dolu sözlerle duyuruldu.

Faşizm döneminde ordunun, devletin baskıcı, işkenceci rolü iyice açığa çıktı. Kullanılan baskı ve işkence araçlarından biri de İstiklal Marşı'ydı. Her yerde, özellikle cezaevlerinde zorla İstiklal Marşı söyletildi. Faşizm çözülürken, burjuvazi sınıf değerlerini, bu arada İstiklal Marşı'nı ulusal değer diye hepten yutturamaz duruma gelmişti. Bunun sıkıntısıyla son sıralarda, çeşitli bahanelerle İstiklal Marşı'nı değiştirme konusunu tartışıyorlar. Değiştirip değiştiremeyecekleri ayrı bir konu ama tartışmaları, yıllarca durup durup da bugün bunu tartışmak zorunda kalmaları bile bir yenilginin kabulüdür.

Bu yeniklik içinde, yıkılan sınıf değerlerinin yerine ne gelir diye düşünüyorlar ve karşılarında işçi sınıfını, onun değerlerini, bu değerleri yükseklerde taşıyan TKP — *İşçinin Sesi*'ni görüyorlar. Ve bu kuyruk acısıyla saldırıyorlar. Hem de aynı derginin aynı sayısında!

Erkekçe

Erkekçe — 1970 öncesi olaylarda *Ant*'ın yayınlarını hatırlıyoruz. Başında Doğan Özgüden vardı. Bunları İngilizler mi organize ettiler?

Kaynak — Neredeler şu anda?

Erkekçe — İngiltere'deler...

Kaynak — Şunu görmek lazım. Herhangi bir hareketin menşeini bulmak için finansman kaynağına bakmak gerek. Türkiye'de terör, anarşi olaylarının kaynağını aramak adeta yasaktır. Hiç kimse bunun parasını sormaz, sormaya cesaret edemez. Türkiye'deki tablo belli. Bir resmi görüş vardır. Bu resmi görüşü size söyleyecekler ve siz de kabul edeceksiniz. Bir "öcü"müz var. Tarih öncesi, insanları hasta eden cinler gibi... Bizim "cin" Rusya'dır. Hasta olduğumuz zaman, Rusya yapmıştır, der geçeriz. Hadise bundan ibarettir. Bunun dışında bir analizi kimse kabul etmez. Sekiz yaşındaki işçi çocuğunu hudut dışına çıkaran ve bu kadar dahi insancıl davranamayan bir Almanya, Türkiye'yi, güya Sovyetler Birliği'ne satmak isteyen teröristleri nasıl barındırıyor? Bu sorunun cevabının verilmesi lazım. Sırf insanlık için mi yapıyorlar bunu? Sırf toleransı nedeniyle mi yapıyor? Ona ceza vermeyebilir, ama hudut dışı edebilir, ikamet ettirmeyebilir, fakat bunu yapmıyor, kucak açıyor. Düşünmek lazım.

Erkekçe — 1970 öncesini tahlil ederken Avrupa'nın etkisini biraz daha somut hale getirmek mümkün mü?

Kaynak — Bir defa, bizde teröre karışan insanların son barınakları, Avrupa ülkeleri. Bunların Türkiye'deki ilişkilerini incelediğiniz zaman birçoğunun büyük sermaye ile, dışarıdaki ekonomik menfaatlerle irtibatlı olduğunu ve sonradan onlar tarafından korunduğunu görebilirsiniz. Mesela bugünlerde çok büyük işadamı olmuş bir kişinin geçmişte solun en önemli militanı olarak çalıştığını biliyorum. Böyle şeyler çoktur, o bakımdan söylüyorum. Daha açık söyleyemem.

Erkekçe — 1970 öncesinde Sovyetler hiç mi yoktu?

Kaynak — Sovyetler, Türkiye'de tarih boyunca vardır. Ama benim söylemek istediğim, Rusların kendileri için zararlı olabilecek, kendi çıkarlarına zarar verecek yönetimleri işbaşına getirmek için bu kadar gayret sarf ettiklerini düşünmenin mantıksızlığı. Bu mümkün gelmiyor bana.

Erkekçe — 12 Mart yargılamaları sırasında sizin verdiğiniz bilgilerden anlaşılıyor ki, Sovyet elçisi *Devrim* gazetesine gelmiş. "Bahçelievler'deki toplantı yerini belirlendi, takip ediliyorsunuz" demiş. Buna ilgisizlik denilebilir mi?

Kaynak — Sovyetler'in anti-Amerikan ve Avrupa'ya yakın bir ihtilali tercih etmeleri için yeterli sebepleri var. Yani orada bulunabilirler, onu destekleyebilirler. Çünkü, bu kendileri için daha iyidir. Ama bu durum hareketin tezgahlayıcısı olarak Rusları itham etmenize yeter mi, onu bilmem.

Erkekçe — İngiltere demeye dilimiz varmadığı için, ayıp olur diye suçlu Ruslar diyoruz...

Kaynak — Evet, ayıp olur, yasaktır esasen. Geçenlerde bir gazetede bir haber okudum. TKP'nin Londra kanadı Türkiye'nin güvenlik güçlerine karşı silahlı eylem yapacakmış. Komik birşey bu. TKP'nin Londra kanadı olmaz. TKP'nin Londra kanadı İngiliz İstihbarat Servisi'dir.

Erkekçe — Söyleşinin başlangıcında MİT'e ne zaman girdiğinizi sormuştum.

Kaynak — Giriş tarihini vermiyorum. Ama şunu söyleyebilirim. 1967'den beri verdiğim raporlar mevcuttur, mahkemelere intikal etmiştir. Demek ki 1967'den evvel.

Erkekçe — Talep onlardan mı geldi, yoksa kendiliğinizden mi devlete bilgi vermek isteyip müracaat ettiniz?

Kaynak — İki tarafın rızasıyla oldu. Şunu kesinlikle söyleyeyim, ben hiçbir darbenin içine kendi gönlümle girmem. Dışarının kontrolü altındaki hiçbir harekete istemeyle girmem. Açıkçası bu.

Erkekçe — İstek üzerine girdiğiniz anlaşılıyor. Ama girdiğiniz gurup içinde hemen sivrilmişsiniz. Madanoğlu'nun notlarından anlaşıldığı kadarıyla eğer ihtilal denemesi gerçekleşebilse size Başbakanlığa kadar uzanan bir dizi görev planlanıyor...

Kaynak — Evet önüm bir hayli açıktı.

Erkekçe — Gurup içindeki ilişkilerinizi anlatır mısınız?

Kaynak — Münasebetlerim herkesle olumluydu. Yeteneksiz bir insan olmadığımı biliyorum. Hayatım sadece işimle ilgilidir. Hangi işi yaparsam severek yaparım ve gecemi gündüzüme katarım. O bakımdan, gurup içinde bu vasıfların beğenilmiş olmalı diye düşünüyorum. Öğrenciler üzerinde etkim vardı, iktisat konusundaki bilgimin takdir edildiğini zannediyorum. O yüzden bazı görevlere layık görmüşler.

Erkekçe — Gurubu bir şeylere ikna etmek gibi göreviniz olmadı herhalde... Kışkırtmak manasında soruyoruz.

(Devamı 14. sayfada)

(Baştarafı 13. sayfada)

Kaynak — Hayır. Öğrencilere yazdığım bir yazı vardır, hatırlıyorum, demokratik olmanın gerekliliğini orada açıkça vurguladım. Üniversitedeki arkadaşlarımın hiçbirisi cunta hareketi içinde olduğumu bilmiyordu. Hiçbir zaman, ben komünistim demedim.

Erkekçe — Avcıoğlu da, Madanoğlu da böyle bir laf etmedi...

Kaynak — Evet, söylemediler, ben de söylemedim.

Erkekçe — Avrupa gibi sömürge tecrübesi asırlara uzanan ülkeler topluluğu Cemal Madanoğlu'ndan ne çıkarabileceklerini tahmin ediyorlardı ki...

Kaynak — Bir 27 Mayıs, başka ne beklesinler... Bir İngilizin gelmesi tabii beklenemezdi. Ama uygulanacak politika onların tercih ettiği istikamette olacaktı şüphesiz. O zamanlar Türkiye'ye layık görülen düzen BAAS düzeniydi. BAAS, sosyalizmin Arapçasıdır. Anti-Amerikandır, bir ölçüde anti-Sovyettir ama Avrupa taraftarıdır.

Erkekçe — Madanoğlu, hareketi deşifre edilmeseydi, hedefine ulaşabilir miydi?

Kaynak — Ulaşırdı. Çünkü bütün ordu onu destekliyordu, sol kadrolar destekliyordu. Daha da önemlisi mukavemet edecek güç yoktu. Türk halkının mukavemeti zaten söz konusu değildi.

Erkekçe — Herkesin desteklediği cunta, içine sızmış olan sizin raporlarınızı nasıl hasıraltı edemedi?

Kaynak — Şunu söyleyeyim, bu hareketi Türkiye'nin engellediğini kesinlikle söyleyemem. Çünkü, cuntanın karşısına aldığı bir ülke vardı, Amerika. O ne ölçüde devreye girdi, bilemiyoruz.

Erkekçe — Sizce ne ölçüde?

Kaynak — Büyük ölçüde.

Erkekçe — Sizce bizim güvenlik birimlerimiz büyük bir teşhis hatası mı yapıyorlar? Ve bu zaaf nereden kaynaklanıyor?

Kaynak — Türk insanı, devletler arasındaki ilişkileri arkadaşlık ilişkilerine benzetiyor ve bundan bana kötülük gelmez diyor. Türkiye'nin dostları vardır, düşmanı vardır. Dostları zaten sürekli kendisine yardım eden, onu belalardan kurtarmak için çırpınan masa arkadaşları gibidir. O bakımdan onlardan şüphelenmesi mümkün değil. Muhtemelen belalara karşı onlarla beraber mücadele etmeyi bile düşünüyordur. Bu, tabii büyük bir çelişki.

Erkekçe — Kendi güvenliği ile alakalı olarak devlet bu kadar yanılır mı?

Kaynak — Kendileri yanılgı içinde olduklarını kabul ediyorlar mı acaba?

Erkekçe — Yayınlardan, nutuklardan anlaşıldığı kadarıyla herkes suçlunun kimliğinden emin...

Kaynak — Öyleyse onların bir problemi yok. Problem benim problemim.

Erkekçe — Bir yabancı devlet, Türkiye içindeki oyununu nasıl oynuyor? Herhalde birileri çağrılıp açıkça anlatılıyor değil...

Kaynak — Kesinlikle. Orduyu ihtilale davet etmek için bir ülkenin uçurumun dibine gittiği kanaatinin yayılması yeterlidir. Bu kanaate varıldığı zaman askerler gelip otururlar. Ondan sonra bir takım kadrolar, yeni politikalar ortaya koyar. Önemli olan da zaten askerin müdahale etmesi değil, ondan sonra ortaya konan politikalardır. 1971'de askerler müdahale ettikten sonra ortaya konan politikalar esas itibariyle anti-Amerikan, Avrupa soluna yakın olacaktı. Bütün mizansen ona göre hazırlanmıştı.

Erkekçe — 9 Mart ile 12 Mart arasında geçen üç günlük süre içinde Amerika nasıl müdahale etti? Ancak, asker kişilere doğrudan telefonlarla uyarılarda bulunmak mümkün değil mi?

Kaynak — Hayır. Amerika'yı o güne kadar olup bitenlerden habersiz telakki etmek mümkün değil. Bu tarafta bir cunta hareketi gelişirken onlar da kendi savunma tedbirlerini aldılar. Ve ilk önce sol olarak görülen hareket sağa döndü. ABD veya İngiltere'nin on bin tane anarşisti veya bazı subayları dershaneye sokup meram anlatmasını düşünmüyoruz herhalde.

Erkekçe — Fakat hiç kimseye de birşey söylemeden sadece izana terk ederek iş görmek zor olsa gerek. Belki bazılarına açıkça anlatılıyordur...

Kaynak — Bilmiyorum kime söylediklerini. Ama herhalde çok az sayıda insandır bunlar. Onların, bazı gurupların iktisaden ilişkide bulundukları bir takım kimseler olması muhtemel. Olayların içinde bunların varlığını kabul etmek lazım.

Erkekçe — Yani büyük işadamları...

Kaynak — Olabilir. İşadamları ve mafyalar. Mafyaları esas itibariyle gizli servislerin uzantısı kabul etmek lazım. Yirminci yüzyılın bu çağında gizli servislerden bağımsız bir mafya yaşayamaz. 1930'ların Amerika'sı gibi. Sonra işadamları bürokratları etkiler. Rüşvet ve menfaat mekanizmaları çalışır. Sonunda bu işler tezgahlanır.

Erkekçe — Sizin izahınızı kabul edersek 12 Mart döneminde ölen ve idam edilen kişilerin kendilerinin İngiltere hesabına çalıştıklarını bilmemeleri dehşetli bir traji-komik.

Kaynak — Kesinlikle öyle. Hele 1980 öncesi tam trajikomik. Ama 1980 öncesinde kastettiğim İngiltere değil, Amerika'dır. 1980 olaylarından önce esas itibariyle Amerika'nın etkisi olduğunu düşünüyorum. Şunu söylemek istiyorum. 1970 öncesi sol anti-Amerikandır ve bütün sloganlar anti-Amerikandır. 1980'den önce anti-Amerikanizm soldan kalkmıştır. Kim kaldırdı bunu, niçin kaldırdık sorusunu soruyorum? 1980 öncesi sol değişik bir çizgi izlemiştir ve anti-Amerikan olmaktan vazgeçmiştir. Türkiye'de kötü Amerika imajı yaratılmak istenmemiştir. Yaratılmak istenen şey, Sovyetler var, Sovyetler komünistleri kullanıyorlar ve Türkiye'nin altını üstüne getiriyorlar. Olay bu kadar.

Erkekçe — İçinde bulunduğunuz cunta ile ilgili raporlar verdiniz. Bu gurup yakalandı ve engellendi. Amaç bu şekilde hasıl olmuşken, bütün hayatınızı riske edebilecek şekilde kimliğinizi açıklamak nereden aklınıza geldi?

Kaynak — Bir defa bu kişileri mahkemeye vermek istiyorlardı. Ben bu mahkemenin yapılmasından yana değildim. Ama o günün şartlarında kimliğimi açıklamasam bile kimliğimin uzun süre gizli kalacağından emin değilim. Birisinin beni teşhis etmiş olması son derece sıkıntılı bir durum yaratırdı. Açıkça ifade etmek lazım, dünyanın en riskli işi gizli serviste çalışmak. Teşhis edilmiş bir gizli servis mensubunun sonu ya ölmektir ya da karşı tarafa hizmet etmek. Mahkemeye verenler, bu işin mahkumiyetle sonuçlanacağından kesinlikle eminlerdi. Benim ilk talebim, beraber çalıştığım cuntacılarla hapse girmek oldu. Bir tek şartım vardı: Aileme bakılması. Bunun en doğru yol olacağını söyledim. Ama kabul etmediler. O zaman kimliğimin açıklanmasını istedim.

Erkekçe — Başınıza gelecekleri bilerek..

Kaynak — Evet. Hiçbirisi benim için sürpriz değildir. Kiminle uğraştığımı biliyordum. Eğer Sovyetler Birliği ile uğraşsaydım kahraman olurdum.

Erkekçe — Kimliğiniz açıklanınca "cunta arkadaşlarınızın" tepkisi ne oldu?

Kaynak — Ondan sonra kendileri ile görüşmedim. Nasıl bir haleti ruhiye içinde olduklarını bilmem. Ama çok şaşırdıklarını tahmin ediyorum. En az ihtimal verdikleri kişi bendim çünkü. Daha evvel birçok kereler çeşitli kişilerden şüphe edildi. Sızma olduğu belliydi, biliniyordu. Çünkü, onların da iyi haber kaynakları vardı. MİT'in cuntaya sızdığı biliniyordu. Fakat kimin kanadıyla sızdığı meçhuldü. Bir takım insanlardan şüphe ediliyordu ve ben bunlardan biri değildim.

Erkekçe — Yıllar sonra o guruptan kimseyle karşılaştınız mı?

Kaynak — Karşılaştım. Birkaçıyla selamlaştık, bir kısmıyla birlikte yemek yiyelim diye konuştuk. Ben bu insanların hiçbirisiyle şahsen ihtilaf halinde değildim. Onlara ne kızgınlığım var ne şu ne bu. Ben harekete karşıyım.

Erkekçe — Hepsi karşılaşınca selam verip yemek yemeyi teklif etmediler herhalde. Tepkileri hiç yansımadı mı?

Kaynak — Yansıdı. Fakat bunlar insani ilişkiler, bunlara dokunmasak daha iyi olur.

Erkekçe — Yargılamalar bittikten sonra ne iş yaptınız?

Kaynak — Milli İstihbarat Teşkilatı'na naklen atandım. Ve ondan sonra dokuz sene oturdum, hiçbir iş yapmadım, maaşımı aldım.

Erkekçe — Emekliye ayrıldıktan sonra iş aramak durumunda kaldınız mı? Kendinizi tanıtınca ne gibi tepkiler aldınız?

Kaynak — Son derece rahatsız oldum. Mesela sağcılar, benden hiç hazzetmediler, dışladılar. İş vermek ve beraber olmak istemedi kimse. Çünkü MİT'te çalışmış bir insanı kimse sevmiyor. Herkes kendisi hakkında istihbarat yapıldığını zannediyor.

Erkekçe — Kimse sizinle siyasi sohbet de yapmaz...

Kaynak — Evet. Ne söylesem hepsine haklısınız filan deniyor. Bunun insanı etkilememesi imkansız. Benim geçirdiğim tecrübeyi kimse geçirmedi. Tarihte de böyle bir olay olduğunu sanmıyorum. Açıkçası devlet beni kabullenmedi. İktisatçıyım. Bana pekala bir yerde görev verebilirlerdi. Bu, devletin beni kabul ettiği anlamına gelirdi. Hatta şunu çoğu kereler söyledim: Bana bir görev verin, üç gün sonra istifa edeyim. Benim için önemli olan devletin beni kabul etmesi. Ama Türk devleti beni kabul etmedi bugüne kadar. Devleti sadece Milli Emniyet ile sınırlı tutamayız. MİT beni onore edemez. O, yapacağını yaptı. İçerisinde çalıştım. Ama onun dışında benim bir sürü yeteneklerim var. Bu yeteneklerimin birisine bağlı olarak hatta hiç yeteneksiz olsam bile, bir yere tayin edip görev verebilirlerdi. Hiçbir dönemde olmadı. Çok acı bir gerçek. Aslında şu anda üniversitedeyim. Ama üniversite de beni kabul etmedi. Kabul eden, üniversite değil, bir kişidir. Selçuk Üniversitesi Rektörü rahmetli Erol Güngör beyin arkadaşlıktan öte tavrıdır. Ben YÖK'e başvursaydım, kabul edilmem mümkün değildi. O olmasaydı iş arıyor olabilirdim ve herhalde şoförlük filan yapardım.

Erkekçe — Siz, Milli Emniyet içinde çalışacaklar için kötü örneksiniz. Niyetlenenler, sizin başınıza gelenlere bakıp, gel de hizmet et, demez mi?

Kaynak — Onlar açısından hatadır. Dediğiniz doğru. Yani böyle hizmetleri kabul etmek isteyenler için, düş kırıcı, cesaret kırıcı olabilir. O bakımdan yanlışlığı var. Ama bunu çok fazla söylememenin nedeni şahsen birşeyler istediğim anlamına gelir diye...

Erkekçe — Sizden, insanların uzak durmasına hiç hak verdiğiniz olmuyor mu?

Kaynak — Hayır hak vermiyorum. Çünkü ben kalleş tabiatlı bir adam değilim. Bütün bunlardan sonra hâlâ nasıl böyle söylüyorsunuz diye belki aklınıza takılıyordur. Ama yaptığım şeyleri söylüyorum. Bu hareket ülkeme karşı bir hareketti, ona karşı çıktım. Sonra kimliğimi de saklamadım. Kaçmıyorum kimseden. Arkasında bir özel menfaatim yok. Bu olayların hiçbirisinin içine girmeyebilirdim, başından veya ortasından dönmek de elimdeydi. Bugün Türkiye'de olacağım yerler çok iyi yerlerdi. Ama böylesine ezilmek Türkiye'ye empoze edilmiş bir düzenin uygulayıcısı olmaktan daha ağır değil.

Erkekçe — Hangi tarihte emekli oldunuz?

Kaynak — 1980'in son günü.

Erkekçe — 12 Eylül öncesini güvenlik biriminin içinde takip ettiniz. Olaylar, 1970 öncesine ilişkin tahlillerinizi doğrular şekilde mi gelişti?

Kaynak — 1980 müdahalesi yapıldığında şikayetler şuydu. Anarşi vardı ve Türkiye uçurumun dibine doğru gitmişti. Ama 1980 müdahalesinden sonra bir de baktık ki, yeni bir ekonomik model ortaya kondu. Halbuki, önceden kimsenin böyle bir tartışması, derdi yoktu. Yeni bir dış politika ortaya kondu. Ve toplumun siyasi katılımı engellendi. Halbuki 1980'in gerekçelerinde bunlar değil terör ve anarşi var. Ama 1980'den sonra uygulanan politika bu oldu. Ben diyorum ki problem, terör ve anarşi değildi. Türkiye'den yapılması beklenen buydu. Ekonomik politikasını, dış politikasını değiştirmek ve siyasi katılımı azaltmak. Siyasi katılımı azaltmanın sebebi de bu politikaların kolayca uygulanmasıydı. 12 Eylül'den evvel de böyle gideceğini düşünüyordum. Problem anarşiyse bertaraf edilebilir ve ondan sonra eski siyasi yapı aynen muhafaza edilebilirdi. Ama o istenmiyor, ısrarla deniyor ki, o ekonomik yapıyı sürdüremezsiniz, ithal ikameci olamazsınız, dışa açılacaksınız. Gerekçe olarak da şöyle deniyor, Türkiye'nin dövize ihtiyacı var ve Batı ülkeleri artık bizi desteklemekten bıktılar. Ama 1980'den sonra bakıyoruz ki dışa açık ekonomide bizi eskisinin üç katı destekliyorlar. Yani döviz ihtiyacımız azalmamış, çok daha fazla artmış. Bize diyorlar ki, siz ithal ikamesini bırakın, biz size istediğiniz kadar döviz veririz. Eskiye bakarak bu tutarsızlıktır. Başlangıçta söylenen sizin ilanihaye dövizinizi temin edemeyiz diyorlardı, şimdi daha fazlasını veriyorlar.

Erkekçe — 12 Eylül öncesi anarşi olaylarını sizce nasıl tahlil etmek lazım?

Kaynak — Birincisi tabanla bütünleşmemiş, hatta bütünleşmeyi engelleyici bütün davranışları yapan guruplar vardı. Tabandan kastım, halk. Bunların halkla ilişkileri tamamen kesikti, hatta halkın nefretini kazanmışlardı. İkincisi, siyasi kadroları yoktu. Yani iktidara gelecek kadroları yoktu. Ve nihayet bölük pörçüktüler. Ben bunları zayıf mikroplara benzetiyorum. Hastalık yapma ihtimalleri yok. Ama iktidar boşluğu yaratırlar. Sağdaki militan güce bakın. Ankara'da bir yürüyüş yaptı. Beş yüz bin insanın geldiği söylendi. Bunlar istese Türkiye'de iktidarı alırdı. Ama alamadılar. Çünkü aslında onun için dövüşmüyorlardı. Sayıları fazlaydı o kadar, ama sol kadar bilgi sahibi değillerdi. Olaylar hakkında yeterli değerlendirmeleri yoktu ve sanıldığının aksine desteklenmiyorlardı. Ne sağın ne de solun iktidarı mümkün değildi. Sadece iktidar boşluğu yarattılar.

Erkekçe — O zaman bir takım olaylara sadece provokasyonlar olarak bakmak gerekmez mi? Yani ihtilalin şartlarını hazırlayan düzmece hadiseler.

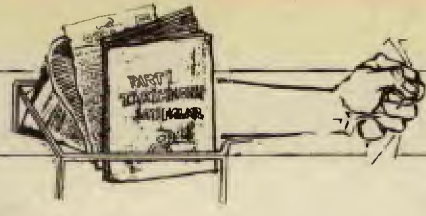
Kaynak — Tabii, o kadar. Başka hiçbir rolleri yoktur. Ondan sonra hareketler durdu zaten.

Erkekçe — Madem Batıya entegrasyonumuz için yapıldı bunlar, ne kadar mesafe alındı? Türkiye'nin ne kadar işi var daha?

Kaynak — İşinin çok süreceğini zannetmiyorum. Çünkü, bundan sonra kim iktidara gelirse gelsin, Batının önünde o kadar diz çökecektir ki, beş vakit namaz kılmaya ihtiyaç kalmayacak. Büyük miktarda dış borcumuz var ve çoğu kısa vadeli. Bunları alamadığı zaman Türk halkı aç kalır. Sonra Turgut beyin işi bitmiş olacaktır. Zaten model öyle. Artık bir seçim yapılsa Turgut Özal'ın kazanmasının veya kaybetmesinin önemi yok. Önemli olan 1980'den sonra iktidara gelmesiydi, şimdi kim gelirse gelsin.

Erkekçe — Sizce hep başkaları tarafından programlanmış olaylarla karşı karşıya gelmemek, insiyatifi ele almak mümkün değil mi Türkiye için?

Kaynak — Şunu söyleyeyim, kesinlikle uzun süre iktidarda kalan herkes günün birinde aynı çizgiye gelir. Askerler gelip gidiyorlar. Ben kalmalarını istiyorum. Kalsınlar ve görsünler. Çünkü, herkesin yapacağı şey aynıdır. Sonunda Türkiye'ye dönecektir yüzümüz. Gelip geçici olmayan kadrolara. Türkiye'de uzun süre iktidarda kalırsa yapacağı şey, ülkenin menfaatlerine hizmet etmektir.

1930 yılında yayınlanan Inkilap Yolu*'ndaki yazıların son bölümünü veriyoruz.*

MEMLEKET HAVADİSLERİ

Türkiye'de 1 Ağustos

Muvaffakiyetle dağıtılan beyannameler

Fırka bu vazifesini yapmağa muvaffak oldu. Bütün zabita takyidatına ragmen muhtelif şehirlerde Ankarada, Eski-Şehirde, İzmirde, Adanada, İstanbulda, Brusada ve sair bazı yerlerde binlerce beyannameler dağıtıldı. Vilayetlerde bundan başka bazı haraketler olup olmadığına dair henüz elimizde kâfi malumat yoktur. Yalınız İstanbulda kommunist yoldaşlarımızın aldıkları tertibat sayesinde tütün amelesi arasında bir nümayiş tesebbüsünde bulunulduğunu ve bunun polis tarafından dağıtıldığını şimdiden haber verebilirsiniz. Bu vesile ile İzmirde ve İstanbulda va Ankarada birçok amele tavkif edilmiştir. Kendilerine hiyaneti vataniye cürûm isnat edileceği söylenmektedir.

Memleketimizin yılmaz inkilâpcıameleleri, bütün bu tevkifata, ağır ittihamlara, mahkûmiyetlere ragmen her gün bu nevi inkilapçı haraketlere, mücadelelere gittikçe büyüyen bir cesaretle ve nefsi feragatla atılaklar; ve pek üzak olmıyan bir atide, burjuvaziyi tehdit etmekle hırpalamakla kalmıyacaklar, onun amele ve köylü kanıla bulaşık ellerinden zorla iktidarı da alarak, kommunist fırkasının rehberliği altında, memlekette amele ve köylünun halkçı diktatorluğunu tesis edeceklerdir.

Beyannamenin, halk fırkası Turkiyesinin buhranlı vaz'iyetine dair olan, fıkralarını şuraya naklediyoruz:

"Memlekette ikisadi buhran bütün şiddetile devam ediyor; işçi, köylü ve fakir halk kütlelerinin sefaleti, her geçen gün, biraz daha artıyor. Memleket iktisaden bir yari müstemleke haline gelmiştir. Düyunu umumiye tasdik edilmiş, gümrükler ecnebi kontrolu altına verilmiş, istikrazlar mukabilinde bazı imtiyazlar bile verilmeğe başlanmıştır. Devlet maliyesi dogrudan doğruya imperyalismin kontrolu altına konmak üzeredir. Bu süretle memleketi iktisadi istiklâlden mahrum etmekte olan ecnebi sermayesi, onu siyasi istiklalden de mahrum etmeğe uğraşıyor. Şarktaki son mürteci isyan bu hareketin bir tezahürüdür. Türk bujuvazisi, cihan proletarya inkilabının birinci kalesi olan Soviyet Rusyasına karşı, yapilacak imperyalist harbinde, üzerine alacağı işi, onların mütehassıslerila (Ceneral Guro, v.s.) kararlaştırıyor. Hal bu ki memleketi yeniden imperyalistlerin istilâsına uğratacak olan böyle bir harp, herşeyden evvel Türkiye işçi köylü ve fakir halk kütlerinin menfaati aleyhinedir. Bu kütlelerin menfaatı cihan imperyalisminin ve sermayedarlik dünyaşının yıkılmasındadır.

"Tükiyeyi yeni bir esaretten, işçi, köylü ve fakir halk kütlerini sefalet ve ezilmekten ancak bir amele — köylü hükümeti kurtarabilir. Bu Hükümet Soviyet Rusyası ile iktisadi sahalarda yapacağı çok sıkı bir anlaşma ve müşterek mücadele sayesinde imperyalism istilasına ebedıyen mani olabilir.

"Bir ağustos günü Türkiyenin işçi köylü ve fakir halk kütleleri de diğer memleketlerdeki sınıf kardaşlerile birlikte "cihan harbi, imperyalism, burjuvazi ve derebeyler aleyhine, Soviyet Rusyası, cihan proletarya inkılâbı, kommunism ve mevcut burjuva hakimyetinin soviyet rejimi ile değiştirilmesi lehine mücadeleye" girişmeli, fabrikalarda, sokaklarda, kırlarda ictimalar ve nümayişler yapmalıdır."

Perakende fırka neşriyatından numuneler

Patronlar buhranı nasıl izale ediyorlar?

"Milli" menfeatların hakikatta patronların, zenginlerin, büyük toprak sahiplerinin menfeatları demek olduğunu Türkiye amele sınıfı, fakir köylü ve esnafı iyice anlamış bulunuyorlar. "Milletçe" fedakârlık deyince de patronların keselerini şişirmek için amelenin ve fakir halkin büsbütün soyulup soğana çevrilmesi demek olduğunu görüyorlar. Türk burjuvazisi buhranı amelenin ve alnının terile zar zor geçinen halk kütlelerinin zararına ve kendi faydasına kullanarak servetlerini çoğaltmanın kaygusundadır.

En iyi ve mümbit topraklar büyük toprak sahiplerinin, köy agalarının (köy burjuvalarının), tüccarların, mebusların ellerine gecmektedir. Her gün fakir köylüden binlercesi elindeki son toprak parçaciğini de bunlara kaptırıyor. Patronlar hükümeti tekmil ziraat makinalarını, traktörleri, damızlık hayvanları, tohumluk zahireyi yalnız bu zengin beylere, ağalara veriyor. Ucuz benzin, gaz hep bunlara dağıdılıyor. Halkin vergi adı altında alınan lokmaları hep bunların kursaklarına gidiyor. Hükümet bütçesindeki teşvikatı ziraiye tahsisatı tamamen mebusların, büyük toprak sahiplerinin ceplerine giriyor.

Fakir köylünün çalınan lokmalarile toplanan paralarla kurulmuş olan ziraat bankası fakir köylüyü semtine bile uğratmıyor. Bu paralar köylüye yüz de üçyüz faizle para veren muhtekirlere, tüccarlara, büyük toprak sahiplerine verilliyor. Ziraat kooperatifleri köy ağaları, köy zenginleri ve büyük toprak sahiplerine bolca ve ucuzca para yetiştirmek için kuruluyor. Paralar yalnız fakir köylüden sızdırılıyor. Fakirlerin parası yine fakirleri esirler gibi çalıştırmak, adam akıllı soymak, elindeki son toprak parçaciğini de kapmak için kullanılacak.

Fabrikatorlar parsanın arslan payını alandır. Hükümet bunların bir dediğini iki ettirmiyor. Bunların verdikleri çüz'i vergilerde kaldırılıyor. Göze görünen ve görünmıyen tekmil vergiler yalnız ameleye, fakir köylüye ve esnafa yükleniyor. Patronlar hükümetinin ameleyi ve fakir çalışan halkı soya soya topladığı paralar (vergi) hep patronlara dağıdılıyor. Ameleyi daha fazla soysunlar diye hibe ediliyor. Hükümet bankalarının hisseleri bunlara bedavadan veriliyor. Yiyecek ve giyecek fiatları, hayat pahalılığı hiç görülmemiş dereceye çikmiş bulunuyor. Ameleden ve fakir halktan "tasarruf" diye kanlarını emmek için dolaplar, düzenler kuruyor. Patronların serveti böylece amele ve çalışan halkin açlığı hesabına her saat çoğalıyor, kuvveti büyüyor.

Bilhassa amele sınıfı dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir soyguna tâbi tutuluyor. Yevmiyeler seneler var ki hakiki kıymetinin aşağısına düşürülmüştür; daha da düşürülecektir. Patronların maliyet fiatlarını düşürmek, daha iyi usuller kullanmak husustındaki gayretleri yevmiyeleri ve amele sınıfını bekliyen akibeti gösterir. İş saatları çoğalmaktatır. Erkeklerin yerine gittikçe çoğalan bir nispette kadın ve çoçuklar geçiriliyor. Bunların yevmiyeleri tramvay ve vapur parasına, ayakkabı parasına bile yetişmiyecek kadar azdır, durmadan da indiriliyor. Amelenin çalıştığı yerlerde sihhi şartlara kimsenin kulak astığı yok. İş kanunu vesilesile amele sınıfı avutuluyor. Ameleye nefes aldırılmıyor. Gözünü açmasın, başını kaldırmasın diye daha ziyade açliğa mahküm ediliyor. Abdülhamit zulmüne rahmet okutacak bir istibdat altında tazyik ediliyor. Patronlar ameleyi hudutsuz soysun diye hükümet ameleyi her türlü mücadele silahlarından mahrum ediyor. Fabrikalar amele, bekçi, usta ve müfettiş kıyafetinde hafiyelerle, jurnalcılarla dolduruldu. Amele sınıfının en cesur, en fedakâr ve şuurlulari fabikalardan kapı dışarı ediliyor, kamçılar ve tekmeler altında kana boğuluyor, hapislere tıkılıyor. Tekmil devlet cihazları amele sınıfını, fakir köylü ve esnafı ezmek için ayaklandırılmış bulunuyor.

İşte patronların, halk fırkasının ve onun hükümetinin buhranı "izale" yolu. Bu yol çalışan halk için açlık, dipçik ve mahkümiyet; patronlar için ise zenginlik ve hâkimiyet yoludur. Bunların "milletten" istedikleri fedakârlik amele sınıfı ve çalışan fakir halk için açlık, sefalet; patronlar için ise zenginlik, kazançlarının hudutsuz derecede çoğalmasıdır.

"Milli" menfeatlar mı?

Patronlarin, menfeatları tehlikeye düştüğü zaman, "milli" menfeatların, "milli" varlığın tehlikede olduğunu haykırdıkları artık bilmiyen yoktur. Türk patronlarının menfaatlarını da tehdit etmeğe başlıyan buhran karşısında Türk patronları ve onların hükümeti de ortalığı velveleye vermeğe başladılar. "Millî" varlığın ve "millî" menfeatların tehlikede olduğundan bahsediyorlar. Bu sebeble "bütün milletçe" fedakârlık yapmak lazım geldiğini söylüyorlar.

Birkaç sene evvel de, millî mücadele senelerinde Türk patronları aynî dili kullanmışlardı. "Halkın" menfeatlarını tahakkuk ettirmek için mücadele ettiklerini söylemişlerdi. O vakit te bu efendiler "milletçe" fedakârlık yapılması lâzım geldiğini haykiriyorlardı. Amele sınıfı ile fakir köylüler, esnaf, küçük memurlar çok geçmeden bu "millî" menfeatlerın, "milletçe" fedakârlığın manasını anladılar:

Malını, canını verenler, her türlü fedakârlığı yapanlar amele, köylü ve esnaf oldu. Zenginler gerilerde zevk sürdüler, keselerini şişirdiler, bol bol soydular. Topraksız, toprağı az olan köylü bu mücadelenin neticesinde *parasız* toprak ele geçirmek için kanını akıtıyordu. Büyük toprak sahiplerinin, hazinenin, evkafın topraklarının kendisine *bedava* dağıtılmasını bekliyordu. Alamadı. Elindekini de köyün ağasına, tefeciye, tüccara, büyük toprak sahibine kaptırdı. Bir lokma ekmeği de bulamaz oldu. En iyi topraklar, çiftlikler bunların, mebusların, nazırların, reisicumhurun ellerine geçti. Bütün traktörler, makinalar bunlara dağıldı. Şehirlerin esnafı ve orta halli çalışmakla geçinen kısmı vergilerin indirilmesini, ucuz ve bol kredi bekliyordu. Vergiler o kadar çoğaldı ki esnafa dükkânını kapayıp açlıktan sokaklarda ölmekten başka yapacak şey kalmadı. Küçük memurlar maaşlarının yükseldiğini bekliyordu. İndirildi. Mebusların, vekillerin, yüksek memurların maaşlarına yüzlerce lira birden zam yapıldı.

Amele sınıfı iş saatlarının indirilmesini, yevmiyelerin insanca bir hayata kâfi bir hadde çıkarılmasını, vergilerden kurtulmağı, hayatın ucuzlanasını, patronlardan alınacak para ile kazalara, işsizliğe, hastalığa karşı sigorta edilmeği, iş kanununun çıkarılmasını, serbestçe teşkilitlanmak, serbestçe komünist fırkasını kurmak, serbestçe gazete, kitap çıkarmak ve toplanmak haklarını istimal edebilmeği bekliyordu. Beklediklerinin tamamen aksini görüyor. İnsanlık hakki bile inkâr ediliyor. Bütün kolunun emeğile, alının terile geçinen halk kütleleri vergilerin indirilmesini, patronlara, zenginlere yükletilmesini bekliyorlardı. Halbuki tekmil vergiler yalniz amelenin, fakir köylünün ve esnafın sırtına yüklendi, durmadan da artıyor. Dökülen kanlardan parsayı yalnız patronlar sınıfı topladı ve topluyor. Aydin ki patronlar kendi sınıf menfeatlarını düşündüler, tahakkuk ettirdiler ve elân da ediyorlar.

Artık herkes anladı ki patronların, büyük toprak sahiplerinin menfeatları ile amelenin, fakir köylünün ve esnafın menfeatları bir degildir. Bunların menfeatları birbirine zıttır. Türk bujuvalarının öne sürdükleri *"milli" menfeatlar* hakikatta patronların, tüccarların, bankacıların, büyük toprak sahiplerinin, bir kelime ile, *Türk burjuva sınıfının menfeatlarıdır.* Onların yeniden talep ettikleri "milletçe" fedakârlığın da açlıktan inliyen, resmi ve gayrı resmi (tayyare ilah) bütün vergilerin tahammül hududunu aşan ağır yükleri altında kankusan amele sınıfının, çalışan halk kütlelerinin yeni mahrumiyetlere, yevmiyelerinin daha indirilmesine, iş saatlerının çoğaltilmasina, yeni vergi yüklerine ve yeni tazyiklara hazır bulunması demek olduğunu artık anlamıyacak kimse kaldi mi?

Millet birbirine her suretle hakikaten müsavi insanlardan mürekkep değildir. Soyan ve soyulanlardan, çalışmıyan fakat zevksüren ve kan ter içinde çalışanlardan, ezen ve ezilenlerden, hâkim ile mahkûmlardan mürekkeptir. *Birbirine zıt iki ana sınıftan mürekkeptir.* Amele sınıfı ve geniş çalışan halk kütleleri artık patronların, soyguncuların zalimların menfeatları için fedâkarlığa razı olamazlar. *Onların menfeatları patronlarınkinin tamamen zıddıdır.* Amele sınıfı ve onunla beraber çalışan fakir halk kütleleri *kendi* menfeatları için mücadele ediyor. Bu sınıfın menfeatları, ancak komünist fırkasının rehberliği altında patronlarla ve yalnız patronların olan hükümetle amansız mücadele ile tahakkuk ettirilebilir. Etrafında mücadele edilen, feda edilmesi talep edilen menfeatlar, "milli" bütün milletlerin değildir, sınıfı menfeatlardır.

Leş kargalığını sürdüremeyince yağma savaşına hazırlanıyorlar

YAĞMA YOK!

Türkiye son yıllarda Irak'a defalarca operasyon düzenledi. Bunların hepsinin de gerekçesi "bölücüleri kovalamak"tı. Ancak zaman içinde yaşam, bunun kılıf olduğunu, bu operasyonların ardında, Türkiye'nin Irak Kürtleri dahil, tüm bölge halklarını kendi emperyalist boyunduruğuna alma özleminin bulunduğunu sergiliyor. Böylece asıl kovalanması gerekenin yayılmacı burjuvazi olduğu da gözler önüne seriliyor.

Son günlerde basında artan ölçüde yer alan Kerkük iştahına değinmeden önce, ağustos ayındaki Irak operasyonuna dönüp, birkaç noktayı hatırlayarak işe başlayalım.

Irak operasyon istemiyordu

Temmuz ayında *Hürriyet*, "Irak başbakan yardımcısı ile görüştük" diye bir röportaj yayınlamıştı. Bu röportajda Ramazan, KKTC'yi tanıma ve Bulgaristan'daki Türkler konusunda hiç de Türkiye'nin hoşuna gidecek yanıtlar vermiyordu. Türkiye ile ticaretin yükselebilmesi için Irak'ın 2 milyarlık borcunun ertelenmesi koşulunu öne sürüyordu. Röportajda sorulan bir soru ve buna verilen yanıt ise şöyleydi:

"*Soru:* Türkiye'nin sınır bölgesinde ikinci bir askeri operasyon yaparak Irak toprakları içindeki eşkiyayı takip için izin istemesi halinde yanıtınız ne olur?...

"*Ramazan:* Bölgeye askerin girmesine gerek yoktur. Güvenlik güçleri arasında mutabakat vardır. İki devlet de emniyet ve selameti muhafaza etmek istiyor. Aramızda bir sınır problemi yok. ..." (*Hürriyet*, 23 Temmuz 1986)

Ramazan'la röportaj temmuz ayı sonunda yayınlandı. Ağustos ortasında ise gazetelerde, önce "Kerkük bombalandı" (*Cumhuriyet*, 15 Ağustos 1986) haberleri, hemen ertesinde de Irak operasyonunun yapıldığı yer aldı.

Irak operasyonunun yapıldığını duyuran gazetelerde, Irak'la bu konuda yapılmış anlaşmaların tarihçesi de yer alıyordu. Birçok gazete Irak'la yapılan anlaşmaya göre Türkiye'nin Irak topraklarına 5 km. girme "hakkı" olduğunu yazdı. Bunu yazan gazeteler, Türkiye'nin son operasyonda Irak'a kaç kilometre girdiğini belirtmediler. *Hürriyet* ise Türkiye'nin Irak'a "5-6 km." girdiğini söylerken, kendini hiç bağlamadan, Associated Press ajansının ağzından, Türkiye'nin Irak'a 10 km. girme hakkı varmış(!) diye yazdı.

Anlaşma çiğnendi

Açıktır ki burada bir bit yeniği vardı ve "Türk basını" elbirliğiyle bu bit yeniğini yamamaya çalışıyordu. Komünistlerin programında devrimden sonra "gizli" anlaşmaların olmayacağı yazılıdır. Ama halkların arkasından gizli işler çevirerek ayakta durabilen burjuvazinin açıklığa tahammülü yoktur. Bu nedenle ancak satır aralarından veriler süzülebiliyor. Ve süzülen bu verilerden de Türkiye'nin Irak'la yapmış olduğu anlaşma çerçevesinde davranmadığı anlaşılıyor.

Bu anlayışla geriye dönüp *Hürriyet*'in röportajından aktardığımız soru ve yanıt bir daha okununca durum daha iyi görülüyor. Irak'la Türkiye arasında bir anlaşma varsa, bu yalnızca gerçek sıcak takip, yani kaçanları kovalarken geçme anlamında geçerlidir. Önceden planlanmış askeri operasyonları içermemektedir. Bu ayrı izin gerektirmektedir ve röportajda Ramazan buna karşı olduklarını dile getirmektedir.

Türkiye yine de Irak'a girmiştir. Üstelik Türkiye Irak'a anlaşmanın izin verdiği kadar da değil, daha çok girmiştir. Bu nedenle anlaşmanın tanıdığı "hak" ile Türkiye'nin girdiği mesafe basında yuvarlanarak verilmiştir. Zaten Türkiye'nin Irak topraklarına kaç km. girme "hakkı" varsa, Türkiye'den kaçtığı söylenen "bölücüler"in bu mesafe içinde oturup beklemeyecekleri bellidir. Bellidir ki Türkiye "hakkı" olmayan ölçüde girmiştir.

Türkiye girmiştir de Irak neden susmuştur? Birkaç ateş arasında kaldığı için susmak zorunda kalmıştır. Ayrıca Associated Press'in dünyaya yaydığı "bilgi", olayı anlaşma çerçevesinde gibi sunması, kodamanların da bu operasyondan yana olduğunu gösteriyor. Irak susmayıp da ne yapsın?

Yalnız anlaşma değil Anayasa da çiğnendi

Anlaşma çiğnendi ama yalnızca o değil, Anayasa da bile bile çiğnendi.

Anayasa'nın 88. maddesi şöyle diyor:

"Milletlerarası hukukun meşru saydığı hallerde savaş hali ilanına ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmaların veya milletlerarası nezaket kurallarının gerektirdiği haller dışında, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir.

"Ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması ve bu nedenle silah kullanılmasına derhal karar verilmesinin kaçınılmaz olması halinde Cumhurbaşkanı da, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin silah kullanmasına karar verebilir."

"Savaş hali" ilan edilmemiştir. "Ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması" ve "silah kullanılmasına derhal karar verilmesi" de geçerli değildir. Geriye kalıyor, "Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşmaların gerektirdiği haller dışında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesi". Bu yetki de TBMM'nin olduğu halde, onun tarafından kullanılmamıştır.

Anayasa bir delik daha almıştır. Demokrat bile olmayan, yasalara saygı dolu liberaller olmaktan öteye geçemeyen sosyal demokratlar bunu görmüşlerdir ve önce dile getirmişlerdir. Ama bu konuda oyun bozanlık etmelerinin, Türkiye'nin emperyalistleşme çıkarlarına ne kadar aykırı düşeceği kendilerine anlatılmış ve kendileri hemen susmaya ikna edilivermişlerdir. Zira Irak operasyonunun asıl altında yatan, kaçan PKK'lılar değil, genel olarak Kürt sorunu ve özel olarak Kerkük "sorunu"dur.

Nitekim saldırı, "Kerkük bombalandı" haberlerinin hemen ardından yapılmış ve yalnızca PKK'lılara değil, asıl olarak Irak'taki Kürt peşmergelere gözdağı verilmeye çalışılmıştır.

Leş kargalığı son mu buluyor

İran-Irak savaşı yıllardır sürüyor. Daha önce Ayla Antepli yoldaşımızın konuyla ilgili yazılarında söylendiği gibi, Türkiye, bu sürüncemeli savaşta tarafsızlık görünümü ardında leş kargalığı yaparak geçinip gidiyordu. Savaşın yarattığı ihtiyaçlardan, pazardan memnun oluyor ve hemen bunları karşılayarak kâr etmeye çalışıyordu.

Ancak bir süredir savaşın bu sürüncemeli gidişatı değişmeye başladı. Önce güneyde Irak İran'ın petrol tesislerine zarar verdi. Son sıralarda da İran Irak'a karşı, özellikle Kerkük'ü hedef alan bir saldırıya girişti. Bunu daha yoğunlaştıracağını açıkça belirtti. Hatta Kerkük'ü yıktık yaktık dedi.

Kerkük'ün gerçekten yıkılıp yakılması, Irak'ın yenilgiye doğru yol alması demektir. Bu ise hem Kürt sorunu, hem petrol rezervlerinin sahipliği ve kullanımı açısından bölgede çeşitli dengelerin değişmesi demektir. Türkiye bunu kabullenmemekte, "dengeler değişecekse, fırsat bu fırsattır, o zaman ben egemen olayım" demektedir. Ve leş kargalığından vazgeçip, "gerekirse" Kerkük'ü işgale hazırlanmaktadır.

Vehbi'nin kerrakesi

Hürriyet'te Coşkun Kırca "sorunları" gayet veciz olarak dile getirmiş:

"Kerkük'teki petrol tesisleri, ülkemizin petrol ikmali açısından büyük rol oynar. Kerkük'te petrol üretiminin durması veya petrolün boru hattından sevk edilememesi, Türk ekonomisine büyük zarar verir. Üstelik Kerkük, bir Türk bölgesidir. Türkiye'nin, bu bölgenin, İran'a yardım eden isyancıların etkisi altına girmesini istemeyeceği de kuşkusuzdur. Türkiye'nin, milletlerarası sınırlara saygısı tamdır. Milli Mücadele'nin sonunda, kendisinden haksız şekilde koparılan Kerkük üzerinde gözümüz yoktur. Fakat, bu bölgede statükonun bozulmasına ve petrol tesislerinin üretimden alıkonulmasına, Türkiye'nin tahammülü olamaz.

"Kerkük'te, petrol tesislerinin bir kısmının ya da tamamının tahrip edildiğine dair çıkan haberler doğru olmasa bile, bu haberleri çıkaran İran'ın, birkaç yıl önceki uyarımızı unutmaya başladığı anlaşılmaktadır.

"Uyarımızın, İran yöneticilerinin hafızasında canlandırılması lazımdır. Bunda, yalnız Türkiye'nin değil, bizimle iyi ilişkiler muhafaza etmesi gereken İran'ın da çıkarı vardır." (*Hürriyet*, 14 Ekim 1986)

Yani Kırca, demek istiyor ki, İran-Irak savaşının leş kargası Türkiye, "gerekirse", Kerkük ve İran Kürdistanı üzerine giden bir İran-Türkiye savaşının "kahramanı" olabilir. Nitekim, İran'la sınırda çatışmalar olmuştur. Dış basının yazdığına göre Türk birlikleri Irak sınırına yığılmıştır. İçeride halkın yükselen öfkesi karşısında, başta Özal ve partisi olmak üzere, tüm burjuva siyasal güçlerin kuyrukları sıkışmıştır. Ciddi bir savaş tehlikesi vardır!

Yağma yok

Böyle bir savaş olursa işçi sınıfımız silahları "kendi" burjuvazisine çevirecektir. Burjuvazinin şu mantığına bakın.

Kerkük'ten Türkiye'ye petrol gelmezse bu Türkiye ekonomisine zarar verirmiş! ABD'nin, AET'nin kotalarının da Türkiye ekonomisine zarar verdiğini kendileri söylüyorlar. Eğer ekonomiye zarar veren dış girişimler "haklı" birer savaş nedeniyse Türkiye önce ABD'ye ve AET'ye vb. savaş açsın!

Türkiye'de burjuvazinin oldukça geniş bir kesimi, İMF reçetesinin de ekonomiye zarar verdiğini söylüyor. Neden İMF'nin başını çeken kodamanları böyle savaşla tehdit etmiyorlar? Çünkü onlara dış geçiremiyorlar. Onların kanatları altında, diş geçirdiklerini ezerek, onlar gibi olmak istiyorlar. İt ite, it kuyruğuna!

Sonra, Kerkük Türk bölgesiymiş ve bu bölgenin Kürtlerin etkisi altına girmesine izin veremezlermiş.

Bir kez, Kerkük'ün neden Arapların etkisi altında kalmasına izin veriliyor da Kürtlerin etkisine gelince verilmiyor? Çünkü kendileri de bir Kürt bölgesini, yani Türkiye Kürdistanı'nı, zorla Türkiye'nin "etkisi" altında tutmaktalar. Bunun bozulacağından korkuyorlar!

İkincisi, "milletlerarası sınırlara" saygılılarsa, başka sınırların içinde olanlardan, olacaklardan onlara ne?

Üçüncüsü, Kerkük'te gözleri yoksa, "statükonun bozulması" onları neden bu kadar ilgilendiriyor?

Dördüncüsü, şimdi iyice açığa çıkıyor ki Irak operasyonlarının asıl amaçları da bunlardı. Öyleyse neden şimdiye kadar "bölücü eşkiyayı kovaladık" diye kılıflar öne sürdüler? Bu kılıfla içeride de Kürt halkını kırıp geçirdiler?

Beşincisi, bunlar yalnızca Türk olmayanları kırıp geçirmezler. Bunların "Türk bölgeleri" de nasıl düşündüklerini Kuzey Kıbrıs'tan çok iyi biliriz. "Türklük" deyip Türk bölgesini sömürgeleştirdiler. Şimdi Kuzey Kıbrıs halkının iradesi dışında bölgeyi açık pazar yapmaya çalışıyorlar, İMF'nin Türkiye'ye dayattıklarını onlar da Kuzey Kıbrıs'a dayatıyorlar! Bir de Kerkük'e sulanıyorlar!

Daha çok şey sıralanabilir. Ama bu kadarı bile yeter. Yıllardır içeride Türk-Kürt demeden halkı iliğine kemiğine kadar sömüren, açlıktan öldüren, hastalıktan öldüren, işkenceyle, idamla öldüren burjuvazinin bu uygulamaları başka halklara da uzatmasına izin vermeyeceğiz. Türkiye işçi sınıfı haklarını, özgürlüklerini başka halkların sırtından, cebinden, onlar pahasına istemiyor. Bu sınıf Türkiye'de, bölgede ve dünyada tüm haksızlıklara karşı savaşım veriyor. Türkiye burjuvazisi silahlarını başka halklara çevirsin, işçi sınıfımız da silahlarını en başta "kendi" burjuvazisine çevirecektir! Yağma yok!

Cemile Çakmak

İŞÇİDEN KORKUYORLAR

İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanan "Grev ve Lokavtlarda Alınacak Tedbirler" adlı yeni bir tüzük, 4 Eylül 1986'da *Resmi Gazete*'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Tüzüğe göre, işveren işyerinde, grevci işçiye karşı mahalli güvenlik kuvvetleri ve jandarmanın dışında özel bir güvenlik gücü bulundurabilecek.

Ayrıca tüzükte greve ve grevci işçiye karşı getirilen önlemlerin başlıcaları şöyle:

*İşyerinde ve çevresinde "bu işyerinde grev vardır"ın dışında her türlü afiş, pankart, döviz, vb. propaganda aracı asmak yasak.

*İşyerinde ve çevresinde grevle ilgili gazete, dergi, broşür, kitap, el ilanı vb. dağıtmak yasak. Gerekirse güvenlik kuvvetleri film makinaları ve ses alma cihazları ile durum tesbitine çıkabilecekler.

*Grev kırıcılarına ve çevre halkına grev lehinde ajitasyon-propaganda yapmak yasak.

*Grev olan işyerinin önünde toplanılması, davul-zurna çalınması, halay çekilmesi, yani "işçilerin heyecanlarının ayakta tutulması" yasak.

*Grev gözcülüğü yapacak olanların listesini önceden bildirmek gerekiyor.

*Kötü hava koşullarında işyeri önünde grev gözcüleri için barınak, sığınak yapılması yasak. Yapılırsa yıktırılacak.

*Grev sürecinde üretilen malların işyerinden dışarı, gerekli malzemenin de içeri girmesini engellemek yasak. ...

Aslında bu tüzük işçinin bir harekete geçti mi durdurulamaz gücünden burjuvazinin ölesiye korkusunu gösteriyor. İşçinin heyecanlanmasını bile yasaklayacak duruma gelen burjuvazi, karşısındaki öfkeden, sessiz ve derinden ilerleyen, bilinçli ve deneyimli öfkeden kendini korumaya çalışıyor.

Haydi grevlerde, sokaklarda, mücadele alanlarında buluşalım, burjuvazinin korkulu rüyasını gerçekleştirelim.

Candan Selek